

CRNA GORA

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

**AKCIONI PLAN
ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA SOCIJALNU INKLUZIJU ROMA I EGIPĆANA U CRNOJ GORI 2016 - 2020
ZA 2019. GODINU**

Podgorica, mart 2019. godine

CRNA GORA
MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

AKCIONI PLAN
ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA SOCIJALNU INKLUZIJU ROMA I EGIPĆANA U CRNOJ GORI 2016 - 2020
ZA 2019. GODINU

UVOD

Strategijom za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 - 2020 definisano je da će se ista realizovati kroz jednogodišnje akcione planove. Akcioni planovi se pripremaju u toku posljednjeg kvartala tekuće za narednu godinu. Godišnjim akcionim planovima se preciziraju prioritetne mjere i aktivnosti koje treba sprovesti u toj godini.

Ovim Akcionim planom se preciziraju prioritetne mjere i aktivnosti koje treba sprovesti u 2019. godini, odnosno one koje će se realizovati kontinuirano i u narednim godinama. U cilju praćenja realizovanih aktivnosti Vlada je formirala Komisiju i imenovala Nacionalnog koordinadora za praćenje sprovođenja Strategije. Komisiju sačinjavaju predstavnici institucija koje su prepoznate Strategijom i Akcionim planom kao nosioci pojedinih aktivnosti, kao i predstavnici Romskog savjeta u Crnoj Gori i romskih i egipćanskih nevladinih organizacija. Komisijom predsjedava Nacionalni koordinador.

U dijelu finansiranja sprovođenja Strategije, ovim dokumentom je definisano da će Vlada obezbjediti budžet za svaku godinu primjene Strategije iz sopstvenih izvora i iz odgovarajućih fondova međunarodne zajednice. Dio sredstava je obezbijeđen kroz budžetska sredstva Ministarstva za ljudska i manjinska prava, dok je preostali iznos sredstava planiran u okviru budžeta ostalih potrošačkih jedinica.

Izrazi koji se u ovom Akcionom planu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Akcioni plan za oblast *Stanovanje*, za 2019. godinu:

KLJUČNI STRATEŠKI CILJ ZA SVE OBLASTI	SOCIJALNA INKLUZIJA ROMA I EGIPĆANA KROZ POBOLJŠANJE SOCIO-EKONOMSKOG POLOŽAJA U CRNOJ GORI
Oblast 1:	STANOVANJE
Strateški cilj	Socijalna inkluzija Roma i Egipćana kroz poboljšanje njihovog socio-ekonomskog položaja u Crnoj Gori.
Operativni Cilj 1.1:	Poboljšanje uslova stanovanja Roma i Egipćana
Indikatori učinka: 1. Broj izgrađenih stanova i broj pripadnika romske i egipćanske populacije kojima su dodijeljeni socijalni stanovi	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Kroz regionalni stambeni program u prethodnom periodu: - Izgrađene su 62 stambene jedinice u Nikšiću, a useljenje korisnika je sprovedeno u maju 2016. godine; - Izgrađeno je 120 stambenih jedinica na Koniku (PG) za RL/IRL, a useljenje korisnika je realizovano 2017. godine; - Izgrađeno je 50 stambenih jedinica na Koniku (PG) za RL/IRL i useljenje korisnika je realizovano. - Izgrađeno je 48 stambenih jedinica na Koniku (PG) za i useljenje korisnika je realizovano.	Završiti gradnju i priključke za 94. stambene jedinice u Beranama i useljenje korisnika;

Aktivnost 1.1.1.	Izrada baze podataka o socijalnim stanovima i revizija pravnih osnova za korišćenje tih stanova			
Nosilac	Lokalne samouprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Crveni krst Crne Gore, Romski savjet, NVO			
Početak aktivnosti	01. april 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	Urađena baza podataka, odnosno analiza postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba osoba koje se nalaze u stanju socijalne potrebe ¹			
Sredstva	Ukupno:	Državni budžet	Lokalni budžeti	Javni fondovi
			Redovna budžetska sredstva LS	
Aktivnost 1.1.2	Usvojiti program socijalnog stanovanja u LS ²			
Nosioci	Lokalne samouprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Crveni krst Crne Gore, Romski savjet, NVO			
Početak aktivnosti	01. april 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	Broj usvojenih Programa socijalnog stanovanja u LS			
Sredstva	Ukupno:	Državni budžet	Lokalni budžeti	Javni fondovi
			Redovna budžetska sredstva LS	

¹ izrada Baze podataka je osnov kako bi se u LS donijela Odluka o usvajanju Programa socijalnog stanovanja

² Lokalne samouprave

Aktivnost 1.1.3.	Izgradnja socijalnih stanova za IRL/RL u Beranama		
Nosioci	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Početak aktivnosti	01. april 2019.		
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.		
Indikatori rezultata	Broj izgrađenih stanova Broj pripadnika/ca romske i egipćanske nacionalnosti kojima su dodijeljeni socijalni stanovi		
Sredstva	€ 11.782.322,00		Donacije NK 1.980.000, PG 6.226.622, BE 3.575.700

Akcioni plan za oblast *Obrazovanje*, za 2019. godinu:

Oblast 2: OBRAZOVANJE	
Operativni Cilj 2.1:	<i>Povećanje stepena upisa i smanjenje ranog napuštanja škole na svim nivoima obrazovanja</i>
Indikatori učinka	
1. Povećan broj učenika/studenata romske i egipćanske populacije na svim nivoima obrazovanja u odnosu na školsku 2017/18 godinu za 0.5%;	
<i>Polazne vrijednosti</i>	<i>Ciljne vrijednosti</i>
• Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školske 2018/19 godine je pohađa 191 dijete (105 M, 86 Ž) romske i egipćanske populacije; • Osnovnu školu, školske 2018/19 pohađa 1793 (936 M, 857 Ž) učenika/ca romske i egipćanske populacije; • Broj srednjoškolaca romske i egipćanske populacije školske 2018/19 – 137 (M75, 62 Ž); • Broj studenata romske i egipćanske populacije akademske 2017/18 godine kojima su isplaćene stipendije je 16³.	• Povećan broj učenika/studenata romske i egipćanske populacije na svim nivoima obrazovanja u odnosu na školsku 2017/18 godinu; • Prijem u radni odnos najmanje 10 <i>Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja</i>;
Aktivnost 2.1.1.	<i>Prijem u stalni radni odnos <i>Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja</i></i>
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Prijem u radni odnos najmanje 10 Saradnika

Sredstva Obuka+mjesečna primanja	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 15,000,00	€ 15,000,00		
Aktivnost 2.1.2	Kupovina i raspodjela udžbenika za djecu romske i egipćanske populacije I, II i III razreda osnovne škole			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Početak aktivnosti	01. jul 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	01. septembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj podijeljenih kompleta udžbenika			
Sredstva	Ukupno:	Državni budžet	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 100.000,00	€ 100.000,00		

Aktivnost 2.1.3.	Putem afirmativne akcije odrediti kvote za upis u srednje škole različitog usmjerenja			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije;			
Početak aktivnosti	01. april 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	Broj dječaka i djevojčica romske i egipćanske populacije koja su upisana u srednje škole, podaci razloženi prema polu, nazivu škole i mjestu			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi

		Redovna budžetska sredstva MP ⁴		
Aktivnost 2.1.4.	Dodijeliti stipendije srednjoškolcima romske i egipćanske populacije			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	I i III ⁵ kvartal 2019. godine			
Indikatori rezultata	Dodijeliti minimum 100 stipendija			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 100.000,00	€ 100.000,00		
Aktivnost 2.1.5.	Organizovati kampanju za upis u srednju školu, sa posebnim akcentom na djevojčice i njihove roditelje.			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, Crveni krst Crne Gore; romske i egipćanske nevladine organizacije;			
Početak aktivnosti	01. april 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	30. jun 2019. godine			
Indikatori rezultata	Izvještaj o kampanji			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MP		
Aktivnost 2.1.6.	Izraditi Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike i studente romske i egipćanske populacije			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Zavod za školstvo, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Usvojen Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike i studente romske i egipćanske populacije			

⁴ Ministarstvo prosvjete

⁵ Stipendije se isplaćuju posebno za II polugodište školske 2018/19, a posebno za I polugodište školske 2019/20, te je iz tog razloga upisan I i III kvartal 2019.

Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MP		
Aktivnost 2.1.7.	Dodijeliti stipendije studentima romske i egipćanske populacije			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski obrzovni fond, romske i egipćanske NVO, Crveni krst Crne Gore			
Vremenski okvir	I kvartal 2019. godine III ⁶ kvartal 2019. godine			
Indikatori rezultata	1. Dodijeliti minimum 15 stipendija studentima romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		€ 70.000,00		
Aktivnost 2.1.8	Obezbijediti besplatan boravak studentima romske i egipćanske populacije u studentskom domu			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romske i egipćanske NVO, Crveni krst Crne Gore			
Vremenski okvir	I kvartal 2019. godine III kvartal 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj studenata romske i egipćanske populacije kojima je obezbijeđen besplatan boravak u studentskom domu			

⁶ Isplata stipendija će se realizovati posebno za II semestar, posebno za I semestar

Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MP		
Aktivnost 2.1.9.	Kampanja u cilju podizanja svijesti o značaju ranog razvoja djeteta i uključivanju romske i egipćanske djece u predškolsko obrazovanje			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, Nevladine organizacije.			
Početak aktivnosti	01. januar 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	Realizovane kampanje u najmanje 4 Opštine, sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna aktivnost MP		

Aktivnost 2.1.10.	Kampanja za upis u osnovnu i srednju školu			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, Nevladine organizacije, Crveni krst Crne Gore			
Početak aktivnosti	01. april 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	30 jun 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovane kampanje u najmanje 4 Opštine, sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Redovna budžetska sredstva MP			

Aktivnost 2.1.11.	Kampanja “Svi u školu” – Kampanja za upis u vrtić, osnovnu, srednju školu i visokoškolske ustanove			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo prosvjete, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Početak aktivnosti	01. april 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	30 jun 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovane kampanje u najmanje 8 Opština, sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	8.000,00 €	8.000,00 €		
Ključna mjera 2.1.12.	Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika Roma i Egipćana			
Nosioci	Centar za stručno obrazovanje, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Provajderi obrazovanja odraslih			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj polaznika uključenih u program - 80 pripadnika/ca Roma i Egipćana;			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 200,000.00	€ 200,000.00		

Operativni Cilj 2.3:	Pospešivanje školskog uspjeha romske i egipćanske djece kroz organizovanje zimovanja/ljetovanja/ekskurzija	
INDIKATORI UČINKA:		
• Organizovano sedmodnevno zimovanje/ljetovanje za najmanje 45 učenika u cilju motivacije istih za ostvarivanje boljeg školskog uspjeha; • Organizovana sedmodnevna ekskurzija za najmanje 20 učenika/studenata; • Distribuirano minimum 100 plakata;		
Polazne vrijednosti		Ciljne vrijednosti
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je 2018. godine organizovalo sedmodnevno zimovanje/ljetovanje za 45 učenika romske i egipćanske populacije u cilju motivacije istih za ostvarivanje boljeg školskog uspjeha. Školski uspjeh romske i egipćanske djece značajno je lošiji u odnosu na djecu koja pripadaju većinskoj populaciji.⁷		Poboljšan školski uspjeh učenika romske i egipćanske populacije (u toku školske 2018/19) u odnosu na školsku 2017/18 godinu.⁸
Aktivnosti 2.3.1	Štampanje i distribucija plakata i drugog informativnog materijala na albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece u školama u kojima se nastava izvodi na albanskom jeziku	
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zavod za školstvo, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije, Crveni krst Crne Gore	
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine	
Planirani datum završetka aktivnosti	31. mart 2019. godine	

⁷ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str 36

⁸ Usporedna analiza školskog uspjeha učenika romske i egipćanske populacije za školsku 2017/18 i 2018/19 će biti prikazana u izvještaju o sprovođenju AP za 2019. godinu.

Indikatori rezultata	Broj distribuiranih informativnih materijala			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 3.000,00	€ 3.000,00		
Aktivnost 2.3.2	Realizovanje zimskih i ljetnjih kampova za najbolje učenike/ce romske i egipćanske populacije VII, VIII i IX razreda			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo prosvjete, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Početak aktivnosti	Za zimovanje 01. januar 2019. Za ljetovanje 31. avgust 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	Za zimovanje 31. januar 2019. Za ljetovanje 31. avgust 2019.			
Indikatori rezultata	Broj učenika (minimum 40), po polu i mjestu školovanja koji su boravili na zimovanju/ljetovanju			
Sredstva za realizaciju aktivnosti 2.3.2.1. i 2.3.2.2.	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 10.000,00	€ 10.000,00		
Aktivnost 2.3.3.	Organizacija trodnevne ekskurzije za 40 najboljih učenika/ca romske i egipćanske populacije IX razreda OŠ⁹			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministasrvo prosvjete, Romski savjet			
Početak aktivnosti	01. jul 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. avgust 2019.			
Indikatori rezultata	Broj učenika (minimum 40), po polu i mjestu školovanja koji su boravili na ekskurziji			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	15.000,00 €	15.000,00 €		

⁹ Osnovna škola

Aktivnost 2.3.4.	Organizacija sedmodnevne ekskurzije za 20 najboljih učenika/ca romske i egipćanske populacije III i IV razreda srednje škole, kao i studenata (obilazak nekih od zemalja EU)			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo prosvjete			
Početak aktivnosti	01. jul 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. avgust 2019.			
Indikatori rezultata	Broj učenika/studenata (minimum 20), po polu i mjestu školovanja koji su boravili na ekskurziji			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	25.000,00 €	25.000,00 €		
Aktivnost 2.3.5.	Edukacija i trening roditelja			
Nosioci	Centar za stručno obrazovanje, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Osnovne škole, Crveni krst Crne Gore; romske i egipćanske nevladine organizacije			
Početak aktivnosti	01. april 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	30. jun 2019.			

Indikatori rezultata	Broj roditelja po polu, školi i mjestu koji su edukovani			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 1000,00	€ 1000,00 - CSO		
Operativni Cilj 2.4:	Smanjenje stepena ranog napuštanja škole učenika romske i egipćanske populacije kroz obezbjeđivanje prevoza, tutorskih i mentorskih časova			
INDIKATORI UČINKA				
• Povećan broj srednjoškolaca u odnosu na školsku 2018/19 godinu za 0,5%				

Polazne vrijednosti		Ciljne vrijednosti		
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Podaci ukazuju da preko 11% romske djece napušta školu. Broj srednjoškolaca romske i egipćanske populacije školske 2017/18 –je 137 (M75, 62 Ž);		Povećan broj srednjoškolaca u odnosu na školsku 2018/19 godinu za minimum 6 učenika.		
Aktivnost 2.4.1.	Praćenje djece u riziku od napuštanja škole kroz rad Timova			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri	Zavod za školstvo, Osnovne i srednje škole, Romske i egipćanske nevladine organizacije, Crveni krst Crne Gore i opštinske organizacije Crvenog krsta			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Izrada izvještaja koji ukazuje na broj djece koja su završila OŠ ¹⁰ , a nijesu upisana u srednju školu			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 3.000,00	€ 3.000,00		
Aktivnost 2.4.2.	Prevoz učenika/djece romske i egipćanske populacije			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Početak aktivnosti	01. januar 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	Broj autobuskih linija, broj djece obuhvaćene aktivnošću			
Sredstva	Ukupno	Državni budžet	Lokalni budžeti	Javni fondovi

¹⁰ Osnovna škola

	€ 16.000,00	€ 16.000,00		
--	-------------	-------------	--	--

Aktivnost 2.4.3.	Organizovanje tutorskih časova i mentorske podrške			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Zavod za školstvo, NVO “Mladi Romi”			
Početak aktivnosti	01. januar 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	1. Broj tutorskih časova sa brojem srednjoškolaca koji su pohađali iste 2. Broju djece obuhvaćene mentorstvom			
Sredstva	Donacije/NVO Sredstva iz donacija 25.000,00 €			
Aktivnost 2.4.4.	Upis i oslobađanje troškova vanrednog polaganja IV razreda srednje škole za zainteresovane učenike romske i egipćanske populacije			
Nosioci	Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Početak aktivnosti	01. januar 2019.			
Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019.			
Indikatori rezultata	Broj srednjoškolaca koji su oslobođeni plaćanja vanrednog polaganja IV razreda srednje škole			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 2.000,00	€ 2.000,00		

Akcioni plan za oblast **Zdravstvena zaštita**, za **2019.** godinu:

Oblast 3:	ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	
Operativni Cilj 3.1:	Povećanje nivoa znanja o značaju korišćenja preventivnih zdravstvenih servisa/pregleda kroz angažovanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva i putem sprovođenje kampanja	
INDIKATORI UČINKA:		
1. Informisati najmanje 3% pripadnika romske i egipćanske populacije u odnosu na ukupan broj roma i egipćana prema popisu stanovništva iz 2011. godine o značaju korišćenja preventivnih zdravstvenih pregleda kroz sprovođenje kampanja i samih preventivnih pregleda;		
Polazne vrijednosti		Ciljne vrijednosti
2017. godine su na budžetu MZ ¹¹ zaposlena 3 Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstava u Domu zdravlja Podgorica.		- Realizovani preventivni pregledi za najmanje 60 pripadnika romske i egipćanske populacije; - Prijem u radni odnos 2 Saradnika u socijalnoj inkluziju Roma i Egipćana u oblasti Zdravstva, odnosno njihovo zapošljavanje na budžetu države u skladu sa finansijskim mogućnostima;

¹¹ Ministarstvo zdravlja

Aktivnost 3.1.1.	Prijem u radni odnos 2 Saradnika u zdravstvenoj zaštiti Roma i Egipćana			
Nosioci	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Stalni radni odnos za dva saradnika i to jedan u Domu zdravlja Berane i jedan u Domu zdravlja Nikšić.			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MZ		
Aktivnost 3.1.2	Vakcinacija djece			
Nosioci	Ministarstvo zdravlja, zdravstvene ustanove i Institut za javno zdravlje, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Domovi zdravlja, Saradnici/ce za socijalnu inkluziju u oblasti zdravstvene zaštite, Crveni krst Crne Gore			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	1. Broj terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima, 2. Broj vakcinisane djece, po polu, uzrastu i mjestu boravka, 3. Broj trudnica romske i egipćanske populacije koje su imale preventivni pregled, po mjestu stanovanja; ¹²			
Sredstva	Redovna budžetska sredstva MZ			
Aktivnosti 3.1.3.	Preventivni zdravstveni pregledi pripadnika romske i egipćanske populacije			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri	Ministarstvo zdravlja, Domovi zdravlja, Saradnici/ce za socijalnu inkluziju u oblasti zdravstvene zaštite, Crveni krst Crne Gore			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			

¹² Evidencije se u zdravstvu ne vode se po bilo kojoj vrsti različitosti, jedino je u periodu postojanja Kampa Konik I i II 98% djece romske populacije uredno vakcinisano.

Planirani datum završetka aktivnosti	31. decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovani preventivni zdravstveni pregledi za 60 pripadnika romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	2.000,00 €	2.000,00 €		
Aktivnost 3.1.4.	Kampanja o značaju reproduktivnog zdravlja, sa akcentom na Romkinje i Egipćanke			
Nosioci	Ministarstvo zdravlja i zdravstvene ustanove, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Nevladine organizacije, Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva, Crveni krst Crne Gore			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovane kampanje u najmanje 2 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MZ ¹³		
Aktivnost 3.1.5.	Kampanja “Upoznaj svoj Saradnika”			
Nosioci	Ministarstvo zdravlja i zdravstvene ustanove, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Nevladine organizacije, Saradnici/ce, Crveni krst Crne Gore			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovane kampanje u najmanje 2 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije			

¹³ Ministarstvo zdravlja

Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MZ		
Aktivnosti 3.1.6.	Informisanje pripadnika/ca romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja od bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama, kao i za sve građane i pacijente u zdravstvenom sistemu Crne Gore			
Nosioci	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Nevladine organizacije			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovane kampanje u najmanje 2 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MZ		

Akcioni plan za oblast *Zapošljavanje*, za 2019.godinu:

Oblast 4:	ZAPOŠLJAVANJE
<i>Operativni Cilj 4.1:</i>	<i>Porast učešća Roma i Egipćana u mjerama aktivne politike zapošljavanja</i>
INDIKATORI UČINKA: 1. Uključivanje najmanje 5% pripadnika romske i egipćanske populacije u mjere aktivne politike zapošljavanja u odnosu na ukupan broj Roma i Egipćana koji se nalaze u evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore;	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
2018. godine u mjere aktivne politike zapošljavanja uključena su 72 pripadnika romske i egipćanske populacije iz evidencije nezaposlenih lica (25 žena ili 34,72%), što čini 7,75% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda na 31.12. 2017. godine.	Uključiti u mjere aktivne politike zapošljavanja najmanje 50 pripadnika romske i egipćanske populacije iz evidencije nezaposlenih lica;
Aktivnost 4.1.1.	1. Grupno informisanje novoprijavljenih lica u prostorijama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore o značaju aktivnog traženja zaposlenja i uključivanja u programe aktivne politike zapošljavanja;
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Romske i egipćanske nevladine organizacije
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	1. Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u grupnom savjetovanju (polna, obrazovna i regionalna struktura)
Sredstva	Redovna budžetska sredstva ZZZCG

Aktivnost 4.1.2.	Individualno savjetovanje novoprijavljenih lica u prostorijama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore;
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Romske i egipćanske nevladine organizacije
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u individualnom savjetovanju
Sredstva	Redovna budžetska sredstva ZZZCG
Aktivnost 4.1.3.	Izrada individualnih planova zapošljavanja
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Romske i egipćanske nevladine organizacije
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj urađenih individualnih planova zapošljavanja (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura lica sa kojima su urađeni planovi zapošljavanja)
Sredstva	Redovna budžetska sredstva ZZZCG
Aktivnost 4.1.4.	Realizacija Pilot projekta uključivanja Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja u praksi
Nosioci	Međunarodne i domaće NVO, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Partneri u realizaciji	Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj angažovanih Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja
Sredstva	Sredstva iz donacija za finansiranje zarada saradnika do kraja 2019. godine
Operativni Cilj 4.2.	<i>Povećanje stepena stručne osposobljenosti Roma i Egipćana</i>
INDIKATORI UČINKA: Smanjen broj lica koja su na evidenciji Zavoda za zapošljavanja, a koja su bez zanimanja za 2%	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
2018. godine u programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključeno je 26 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena), u dva programa za sticanje stručne kvalifikacije i dva programa za sticanje ključnih vještina. Radi se o programu obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje "frizer", i "Kozmetičar za njegu lica i tijela", kao i o programu obrazovanja i osposobljavanja za sticanje ključnih vještina: "Učenje engleskog jezika" i "Obuka za vozače C kategorije". Na evidenciji Zavoda su se na dan 31.12.2018. godine nalazila 802 pripadnika Roma i Egipćana koji su se tako izjasnili (51,99% učešće žena – 417 žena), koji aktivno traže zaposlenje. Učešće u ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti, na isti dan, iznosi 1,88%. Obrazovna struktura: 766 lica bez zanimanja ili (95,51%) (404 žene ili 52,74%). 16 lica sa II nivoom kvalifikacije obrazovanja ili 1,99%, od kojih šest žena ili 37,5%.	Uključiti u programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih najmanje 25 pripadnika romske i egipćanske populacije;

• 14 lica sa III nivoom kvalifikacije obrazovanja (1,74% od ukupnog broja Roma i Egipćana u evidenciji Zavoda); tri žene ili 21,42%. • Pet lica sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja (0,62% od ukupnog broja Roma i Egipćana u evidenciji Zavoda); tri žene ili 60%. • Jedno lice ženskog pola sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja.	
Aktivnost 4.2.1.	Izrada novih programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje, posebno prilagođenih potrebama romske i egipćanske populacije, uključujući stare zanate i uključivanje polaznika programa, u skladu sa individualnim planovima
Nosioci	Centar za stručno obrazovanje, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, romske i egipćanske nevladine organizacije, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Unija poslodavaca; poslodavci
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj izrađenih programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje
Sredstva	Sredstva iz donacija / Budžet ZZZCG
Aktivnost 4.2.2.	Razvoj stručne kvalifikacije namijenjene romskoj i egipćanskoj populaciji u oblasti "Sakupljača/Sakupljačice sekundarnih sirovina"
Nosioci	Centar za stručno obrazovanje, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava , NVO
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Vremenski okvir	2019.
Indikatori rezultata	2.Usvojen program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije "Sakupljača/Sakupljačice sekundarnih sirovina"

Sredstva	Sredstva iz donacija – 1.650,00 €
Aktivnost 4.2.3.	Realizacija programa obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije (“Frizer”, “Baštovan” i sl.)
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Izvođači programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u programu obrazovanja (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura)
Sredstva	Budžet ZZZCG - 10.000,00€
Aktivnost 4.2.4.	Realizacija programa obrazovanja za sticanje ključnih vještina (učenje engleskog jezika, obuka za vozače C kategorije)
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Izvođači programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u programu (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura)
Sredstva	Budžet ZZZCG - 5.000,00€
Aktivnost 4.2.5.	Osposobljavanje kod poslodavca za obavljanje poslova određenih radnih mjesta u najkraćem trajanju od jednog mjeseca i njihovo zapošljavanje u najkraćem trajanju od pet mjeseci uz obavezu produžetka ugovora o radu na određeno vrijeme za najmanje 50% učesnika, u najkraćem trajanju od tri mjeseca
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Izvođači programa – poslodavci
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine

Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su uključeni u program (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura)
Sredstva	Budžet ZZZCG – 5.000,00€
Operativni Cilj 4.3.	Smanjiti broj nezaposlenih Roma i Egipćana koji se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i koji aktivno traže zaposlenje
INDIKATORI UČINKA: Smanjiti broj nezaposlenih Roma i Egipćana koji se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i koji aktivno traže zaposlenje za 2 %	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Na evidenciji Zavoda su se na dan 31.12.2018. godine nalazila 802 pripadnika Roma i Egipćana koji su se tako izjasnili (51,99% učešće žena – 417 žena), koji aktivno traže zaposlenje. U toku 2018. godine u javni rad “Neka bude čisto”, uključeno je 15 lica iz Bara, Podgorice, Herceg Novog i Tivta. U sedam lokalnih javnih radova uključeno je 18 lica (sedam žena) u Bijelom Polju, Herceg Novom, Podgorici, Nikšiću, Mojkovcu i Rožajama. U pilot program podrške teže zapošljivim licima u pripremi i aktiviranju na tržištu rada “Osnaži me i uspjeću” u toku 2018. godine, uključeno je 13 Roma i Egipćana (devet žena) iz evidencije biroa rada Nikšić, Podgorica, Herceg Novi i Tivat. U toku 2018. godine, na sezonskim poslovima, zaposlena su 82 pripadnika populacije Roma i Egipćana (48 žena ili 58,53%). Starosna struktura:15-25 godina starosti: 23 lica (11 žena); 26-35 godina starosti: 25 lica (14 žena); 36-45 godina starosti: 26 lica (18 žena); 46-55 godina starosti: šest lica (četiri žene); preko 55 – dva lica (jedna žena).	Smanjiti broj nezaposlenih Roma i Egipćana koji se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, a koji imaju završen IV stepen i VII stepen stručne spreme, u odnosu na podatke iz 2018. godine.

U toku 2018. godine, jedno lice iz evidencije Biroa rada Nikšić sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u civilnom sektoru. U toku 2018. godine, dva lica iz evidencije Biroa rada Herceg Novi, odnosno, Ulcinj, sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovala su radni odnos u nivou obrazovanja u civilnom sektoru u Herceg Novom, odnosno, lokalnoj upravi u Ulcinju.	
Aktivnost 4.3.1.	Uključivanje Roma i Egipćana u program javnih radova
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Izvođači programa javnog rada - poslodavci, nevladine organizacije, lokalna samouprava
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj učesnika/ca javnog rada (polna i regionalna struktura)
Sredstva	Budžet ZZZCG - 30.000,00€
Aktivnost 4.3.2.	Obilasci (posjete) poslodavaca sa ciljem predstavljanja olakšica (subvencija) za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Montenegro biznis alijansa, zanatske komore
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj poslodavaca koji su obuhvaćeni informisanjem (datum obilaska, mjesto)
Sredstva	Budžet ZZZCG

Aktivnost 4.3.3.	Priprema nezaposlenih lica i posredovanje pri zapošljavanju na sezonskim poslovima
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Montenegro biznis alijansa, zanatske komore, poslodavci
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj zaposlenih pripadnika/ca romske i egipćanske populacije (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura)
Sredstva	Budžet ZZZCG - redovna aktivnost pripreme i posredovanja
Aktivnost 4.3.4.	Posredovanje u zapošljavanju aktivnim tražiocima zaposlenja romske i egipćanske populacije iz evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Uprava za kadrove, romske i egipćanske nevladine organizacije, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	1. Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su zaposleni kao pripravnici u javnom i privatnom sektoru, (polna struktura, pregled po instituciji/organizaciji/preduzeću i regionalna struktura) 2. Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su nakon završenog pripravničkog staža zaposleni u javnom i privatnom sektoru
Sredstva	Budžet ZZZCG - redovna aktivnost informisanja i posredovanja
Aktivnost 4.3.5.	Kreiranje posebnih finansijskih instrumenata za održivo zapošljavanje teže zapošljivih lica
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Investiciono-razvojni fond, romske i egipćanske nevladine organizacije
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine

Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji koriste nove instrumente (polna, obrazovna i regionalna struktura i prikaz po djelatnostima)			
Sredstva	Budžet ZZZCG - kreditiranje samozapošljavanja / sredstva iz donacija			
Aktivnost 4.3.6.	Omogućiti pripadnicima romske i egipćanske populacije sa područja bivših Kampova Konik, da osnuju sopstvene biznise i otvore svoje zanatske radnje.			
Nosilac	Crveni krst Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Agencija za razvoja malih i srednjih preduzeća i donator (Crveni Krst republike Italije)			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Omogućeno pokretanje sopstvenog biznisa za 10 osoba romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 40.000,00			€ 40.000,00
Aktivnost 4.3.7.	Aktivacija radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice kroz uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja i/ili posredovanje u zapošljavanju			
Nosioci	Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Centri za socijalni rad, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Zavod za socijalnu i dječju zaštitu			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj aktiviranih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice pripadnika romske i egipćanske populacije (polna i			

	regionalna struktura)
Sredstva	Redovna sredstva iz budžeta ZZZCG

Akcioni plan za oblast *Pravni status*, za 2019. godinu:

Oblast 5:	PRAVNI STATUS
Operativni Cilj 5.1.	<i>Rješavanje zahtjeva stanovništva romske i egipćanske populacije za dobijanje statusa u Crnoj Gori¹⁴</i>
INDIKATORI UČINKA: 1. Riješiti minimum 30% predmeta koji su u radu, u odnosu na broj navedenih predmeta iz 2018. godine;	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Kombinovani mobilni biometrijski timovi Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" su intenzivno pružali pravnu i praktičnu pomoć (intervjuisanje, biometrija i izdavanje urađenih personalnih dokumenta) interno raseljenim s Kosova, koja od kraja 90-tih godina borave u Crnoj Gori. S obzirom da je ostalo još 600-650 lica kojima treba pomoći sa dokumentima dogovoreno je da se u 2016. godini organizuju četiri posjete mobilnih timova MUP-a Kosova izbjegličkim kampovima i smještajima u Crnoj Gori.¹⁵ Kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore, MUP-a-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" intenzivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, do kraja 2018. godine organizovano je 20 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je tretirano oko 1.350 lica.	Povećan broj završenih zahtjeva za 2% u odnosu na podatke iz 2018. godine.

¹⁴ Određeni broj lica sa Kosova kao i njihovi potomci još uvijek nemaju riješen status u Crnoj Gori

¹⁵ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str. 65

Ovaj broj lica je podijeljen u tri kategorije, i to: • završeni zahtjevi - lica kojima je uručena putna isprava Kosova – 1.160; • preostali slučajevi – lica koja su u radu – 70; • odloženi parkirani slučajevi – umrla i lica koja su odselila – 120;				
Aktivnost 5.1.1.		Pružanje pomoći ¹⁶ licima u regulisanju statusa preko DKP Republike Kosovo u Crnoj Gori		
Nosioци		Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji		Nevladine organizacije, Crveni krst Crne Gore, UNHCR, OSCE, nadležne institucije Kosova		
Početak aktivnosti		01. januar 2019. godine		
Planirani datum završetka aktivnosti		31 decembar 2019. godine		
Indikatori rezultata		1. Broj lica koja su posredstvom DKP Republike Kosovo riješila status;		
Sredstva/euri		Ukupno		Donacije
		€ 12.000,00		€ 12.000,00
Aktivnost 5.1.2.		Informisanja Roma i Egipćana o mogućnostima rješavanja statusa domicilnog stanovništva kroz realizaciju kampanja		
Nosioци		Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji		Ministarstvo unutrašnjih poslova, Romski savjet, Nevladine organizacije		
Početak aktivnosti		01. januar 2019. godine		
Planirani datum završetka aktivnosti		31 decembar 2019. godine		
Indikatori rezultata		Broj lica koja su obuhvaćena kampanjom		

¹⁶ Konkretno pružanje pomoći onim licima koja su i dalje u potrebi za upisom u registar građanskog stanja Republike Kosovo

Sredstva	Rediovna sredstva iz budžeta MLJMP ¹⁷			
Ključna mjera 5.1.3	Informisanje roditelja o upisu djece u matični registar rođenih kroz realizaciju informativnih kampanja			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Nevladine organizacije, Crveni krst Crne Gore			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj roditelja kojima su pružene informacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 2.000,00	€ 2.000,00		

¹⁷ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Akcioni plan za oblast *Socijalni status i porodična zaštita*, za 2019. godinu:

Oblast 6:	SOCIJALNI STATUS I PORODIČNA ZAŠTITA	
Operativni Cilj 6.1:	Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama	
INDIKATORI UČINKA:		
Povećano znanje pripadnika romske i egipćanske populacije o mehanizmima zaštite od nasilja u porodici i nasilju nad ženama za 5%;		
Polazne vrijednosti		Ciljne vrijednosti
Tokom 2017.godijene izvršeno je 200 (dvije stotine) krivičnih djela iz člana 220 Krivičnog zakonika CG i 6 (šest) krivičnih djela koja se dovode u vezu sa nasiljem u porodici, a kvalifikovana su drugačije (2x čl.144; 1x čl.166; 1x čl.168; 1x čl.173 i 1x čl.403). Za navedena krivična djela podnijeto je 203 (dvije stotine tri) krivične prijave. Uprava policije je tokom 2018. godine evidentirala 11 KD iz čl. 216 KZ CG – »Vanbračna zajednica sa maloljetnikom« i 266 KD iz čl. 220 KZ CG – »Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici«.¹⁸ Tokom 2018. godine sprovedene su kampanje/edukacije u 12 Opština kojima je obuhvaćeno preko 500 osoba romske i egipćanske populacije, a koji su tim putem informisani o mehanizmima zaštite od nasilja u porodici i nasilju nad ženama.		Organizovati najmanje 12 kampanja/edukacija u Opštinama sa značajnim brojem pripadnika Romske i Egipćanske populacije na temu "Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama" kojima će biti obuhvaćeno minimum 500 osoba romske i egipćanske populacije.

¹⁸ Uprava policije ne razvrstava podatke po nacionalnoj pripadnosti, odnosno navedeni broj prikazuje podatke za ukupnu populaciju.

Aktivnost 6.1.1.	Edukacija roditelja, djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika/ca državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilju nad ženama i maloljetničkim prisilnim brakovima među romskom populacijom			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	MUP - Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Uprava policije, Romski savjet, Crveni krst Crne Gore, Crveni krst Crne Gore, Romske i egipćanske NVO			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Edukovati 150 osoba			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 6.000,00	€ 6.000,00		
Aktivnost 6.1.2.	Edukacija zaposlenih u nadležnim institucijama o ranoj identifikaciji dječijih ugovorenih brakova			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Edukovano 60 osoba			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	10.000,00 €	10.000,00 €		
Aktivnost 6.1.3.	Kampanje u romskim naseljima o problemu nasilja u porodici i nasilja nad ženama i maloljetničkim prisilnim brakovima među romskom populacijom			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	MUP- Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Uprava policije, Crveni krst Crne Gore, Romski savjet, romske i egipćanske NVO			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			

Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Realizovano 10 kampanja u Opštinama sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 2.000,00	€ 2.000,00		
Aktivnost 6.1.4.	Realizacija kampanje za promociju SOS telefona za žrtve trgovine ljudima			
Nosioci	MUP- Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Uprava Policije; Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Ministarstvo zdravlja; NVO organizacije			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj i vrsta realizovanih kampanja			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 6.000,00	€ 6.000,00		

Operativni Cilj 6.3.	Borba protiv trgovine ljudima
INDIKATORI UČINKA: 1. Povećan broj vođenih istraga za trgovinu ljudima za 5%; 2. Povećan broj podnijetih krivičnih prijava, za 5 %;	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Broj istraga i broj podnešenih krivičnih prijava vođenih u odnosu na KD iz čl. 444 KZCG –trgovina ljudima u toku 2018. godine: • broj istraga – 3; • broj podnešenih krivičnih prijava – 2; Broj krivičnih prijava, optužnica i pravosnažnih presuda za krivično djelotrgovine ljudima u toku 2018. godine: • Broj krivičnih prijava – 2; • Broj podignutih optužnica – 0; • Broj pravosnažnih presuda – 0;	Obučiti najmanje 100 predstavnika svih institucija koje bi mogle doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima o metodama identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima; Akreditovan Program i organizovane obuke nastavnika na temu “Borba protiv ranih i ugovorenih brakova, trgovine ljudima i prisilnog prosjačenja; Realizovana obuka za pripadnike granične policije o proaktivnoj identifikaciji slučajeva trgovine ljudima, upućivanju žrtava na službe pomoći;
Aktivnost 6.3.1.	Obuka predstavnika svih onih institucija koje bi mogle doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima o metodama identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima
Nosioci	MUP-Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Uprava za kadrove, Zavod za školstvo, Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, centri za socijalni rad, nevladine organizacije, Lokalna uprava, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava;
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine
Indikatori rezultata	Broj obučanih predstavnika institucija po mjestu i datumu obuke

Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€9.000,00	€9.000,00		
Aktivnost 6.3.2.	Akreditovati Program i organizovati obuke nastavnika na temu “Borba protiv ranih i ugovorenih brakova, trgovine ljudima i prisilnog prosjačenja “ kod Zavoda za školstvo			
Nosioci	MUP-Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo			
Početak aktivnosti	01. januar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Akreditovan Program i realizovane dvije dvodnevne obuke - za nastavnike iz sjeverne, centralne i južne regije;			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 4.000,00	€ 4.000,00		
Aktivnost 6.3.3.	Realizacija obuke granične policije o proaktivnoj identifikaciji slučajeva trgovine ljudima, upućivanju žrtava na službe pomoći			
Nosioci	MUP-Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo prosvjete, Uprava policije;			
Početak aktivnosti	01. oktobar 2019. godine			
Planirani datum završetka aktivnosti	31 decembar 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj polaznika razvrstan po polu			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	1.000,00 €	1.000,00 €		

Operativni Cilj 6.4.	Integrisanje mjera iz Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016 - 2020 u lokalne akcijske planove opština u kojima živi romska i egipćanska populacija			
INDIKATORI UČINKA: Usvojena najmanje 2 LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana;				
Polazne vrijednosti			Ciljne vrijednosti	
Opština Tivat i Opština Nikšić su usvojile Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana.			Usvojiti LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Opštinama: Bijelo Polje, Berane, Baru i Glavnom Gradu Podgorica.	
Aktivnost 6.4.1.	Izrada lokalnih akcionih planova			
Nosioci	Lokalne samouprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Ministartvo za ljudska i manjinska prava, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj izrađenih predloga dopune/izrade novog LAP-a, po opštinama			
Sredstva	Redovna budžetska sredstva LS ¹⁹			
Ključna mjera 6.4.2.	Organizovanje sastanaka sa predstavnicima LS na temu izrade i sprovođenja lokalnih Akcionih planova za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana			
Aktivnosti	Priprema i organizovanje sastanaka			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Lokalne samouprave, Romski savjet			
Vremenski okvir	Kontinuirano			
Indikatori rezultata	Broj održanih sastanaka			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	2.000,00 €	2.000,00 €		

¹⁹ Lokalna samouprava

Ključna mjera 6.4.3.	Organizovanje tematskih okruglih stolova sa predstavnicima civilnog sektora
Aktivnosti	Priprema i realizacija okruglih stolova
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Civilni sector
Vremenski okvir	2019.
Indikatori rezultata	Realizacija 4 okrugla stola
Sredstva	Redovna budžetska sredstva MLJMP

Operativni Cilj 6.5.	Podizanje svijesti romske i egipćanske zajednice o ljudskim pravima i antidiskriminaciji	
INDIKATORI UČINKA:		
1. Povećati nivo informisanosti pripadnika romske i egipćanske populacije o pravima koja imaju ukoliko bi bili žrtva diskriminacije za 5% kroz realizaciju kampanja/edukacija/predstava;		
Polazne vrijednosti		Ciljne vrijednosti
Jedan od problema jeste informisanost građana o pravima koja imaju ukoliko bi bili žrtva diskriminacije, a podaci pokazuju da gotovo jedna četvrtina građana ne zna koja su njihova prava u takvim situacijama. ²⁰		• Realizovati najmanje 10 edukacija/kampanja i istima obuhvatiti najmanje 500 osoba romske i egipćanske populacije; • • Realizovati 2 pozorišne predstave;
Aktivnost 6.5.1.	Sprovođenje kampanje za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promocija jednakosti na nivou lokalnih samouprava	
Nosioci	Ministartstvo za ljudska i manjinska prava	
Partneri u realizaciji	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Crveni krst Crne Gore, Romski savjet, Romske i egipćanske nevladine organizacije	
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine	
Indikatori rezultata	Realizacija 10 kampanja u Opštinama sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije	

²⁰ Oblici, obrasci i stepen diskriminacije u Crnoj Gori – trendovi i analiza, CEDEM, 2018. godine, str. 7

Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	2.000,00 €	2.000,00 €		
Aktivnost 6.5.2.	Organizovanje pozorišnih predstava o “Ljudskim pravima” za romsku i egipćansku djecu, uključujući i djecu sa invaliditetom			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska prava			
Partneri u realizaciji	Ministarstvo prosvjete, Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Vremenski okvir	III kvartal 2019.			
Indikatori rezultata	Realizovane dvije pozorišne predstave			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	1.000,00 €	1.000,00 €		
Aktivnost 6.5.3.	Formiranje registra lica sa invaliditetom romske i egipćanske populacije, kao i obezbjeđenje pristupa informacijama licima sa invaliditetom o pravima iz socijalne i dječije zaštite			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	III kvartal 2019.			
Indikatori rezultata	Formiran registar			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
		Redovna budžetska sredstva MLJMP		
Aktivnost 6.5.4.	Organizovati edukacije za mlade pripadnike romske i egipćanske sa fokusom na svaranje lidera u preduzimanju odgovornosti u daljim integracijama ove manjinska zajednice			
Aktivnosti	Priprema i realizacija edukacija			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019.			
Indikatori rezultata	Broj pripadnika romske i egipćanske zajednice koje su pohađale edukacije, po polu			

Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	25.000,00 €	25.000,00 €		
Aktivnosti 6.5.5.	Organizovati obuke za predstavnike institucija o zabrani diskriminacije			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	II kvartal 2019.			
Indikatori rezultata	Realizovana obuka za 20 osoba			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 10.000,00	€ 10.000,00		
Aktivnost 6.5.6.	Formirati timove za sprovođenje edukacija o zabrani diskriminacije			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, OCD, Romski savjet			
Indikatori rezultata	Broj formiranih timova			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	3.000,00 €	3.000,00 €		
Aktivnost 6.5.7.	Edukacija pripadnika/ca romske i egipćanske populacije, institucija, stručne zajednice, šire javnosti, medija kao i civilnog sektora o zakonodavstvu u oblasti anti-diskriminacije i njegovoj primjeni u praksi			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Kontinuirano			
Indikatori rezultata	Broj sprovedenih edukacija sa brojem osoba koje su edukovane			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	10.000,00 €	10.000,00 €		

Akcioni plan za oblast *Kultura, identitet i informisanje*, za 2019. godinu

Oblast 1:	KULTURA, IDENTITET I INFORMISANJE
<i>Operativni Cilj 7.1:</i>	<i>Izgradnja i jačanje romske kulture i romskog identiteta</i>
INDIKATORI UČINKA: Manifestacijama posvećenim romskoj kulturi i identitetu obuhvatiti minimum 500 pripadnika romske populacije	
Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
2018. godine organizovana je jedna manifestacija povodom 8. aprila, svjetskog dana Roma, u Podgorici, na kojoj je prisustvovalo 200 osoba. U 2018. godini su izašla dva broja časopisa za kulturu, književnost i nauku „Kod“, u izdanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. Oba broja su štampana u tiražu 300 primjeraka. KOD se distribuira u Crnoj Gori i inostranstvu. Knjiga romskog autora, na Romskom jeziku, nije izdata 2018. godine iz razloga što CEKUM i pored svih nastojanja i saradnje sa Romskim savjetom i NVO nije uspio da nađe Roma koji piše na Romskom jeziku ili na Crnogorskom uz namjeru da se ista prevede. CEKUM je u saradnji sa NVO “Demokratski Romski Centar” organizovao dvije manifestacije. Cilj manifestacija je bio očuvanje tradicije i običaja romskog praznika.	- Organizovati minimum 4 manifestacije posveće romskoj kulturi i identitetu; - Prikazati minimum 20 emisija “Savore” na javnom servisu; - Preveden 1 pravni propis na romski jezik;

Tokom 2018. godine emitovane su 22 TV emisije “Savore” u trajanju od po 25 minuta.				
Radio emisija “Glas Roma” na radiju CG – 22 emisije u trajanju od po 25 minuta.				
Ključna mjera 7.1.2.	Organizovati manifestacije u cilju obilježavanja 8. aprila, Svjetskog dana Roma			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, CEKUM, Romski savjet			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Vremenski okvir	II kvartal 2019.			
Indikatori rezultata	Organizovati 3 manifestacije			
Sredstva	Ukupno	Državni budžet	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	9.000,00 €	3.500,00 € - Budžet MLJMP 2.000,00 € - Budžet CEKUM-a		3.500,00 € - RS ²¹
Aktivnost 7.1.3.	Obilježavanje 5. novembra, Svjetskog dana romskog jezika			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, romske i egipćanske nevladine organizacije			
Vremenski okvir	IV kvartal 2019.			
Indikatori rezultata	Izveštaj o realizovanom programu			
Sredstva	Ukupno	Državni budžet	Lokalni budžeti	Javni fondovi

²¹ Romski savjet

	2.000,00 €	2.000,00 €		
Aktivnost 7.1.4.	Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu			
Nosioci	Javni servis, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj emisija, tema emisija i podaci o gledanosti			
Sredstva	Redovna aktivnost			
Aktivnost 7.1.5.	Organizovanje manifestacija posvijećenih romskoj kulturi, afirmaciji romske populacije u oblasti kulture			
Nosioci	Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romske i egipćanske nevladine organizacije, pojedinci			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Izveštaj o sadržaju manifestacija, koji uključuje broj manifestacija, posjetilaca i broj učesnika			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€1.000,00	€1.000,00		

Aktivnost 7.1.6.	Organizovanje događaja u cilju očuvanja kulturne baštine, multikulturalizma			
Nosioci	Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, Romske i egipćanske nevladine organizacije, KUD "Ljepota Roma"			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj organizovanih događaja, kao i Izveštaj			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 1.000,00	€ 1.000,00		

Aktivnost 7.1.7.	Prevod i štampanje pravnih propisa na romski jezik			
Aktivnosti	Priprema i štampanje pravnih propisa			
Nosioci	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Naziv i broj prevedenih pravih propisa			
Sredstva	Ukupno	Budžet države	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 2.000,00	€ 2.000,00		
Aktivnost 7.1.8.	Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku			
Nosioci	Javni servis, Romski radio, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Partneri u realizaciji	Romski savjet, Romske i egipćanske nevladine organizacije, Agencija za radio-difuziju			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj emisija i broj emitovanja			
Sredstva	Redovna aktivnost			
Aktivnost 7.1.9.	Izdavanje/prevodjenje literature na romski jezik			
Nosioci	Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina CG, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj izdatih knjiga, broj prevedene literature; Broj štampanih primjeraka časopisa KOD			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 4.000,00	€ 4.000,00		

Aktivnost 7.1.10.	Dodijeliti nagradu za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima, na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori" i uručenje nagrade			
Nosioci	Ministarstvo kulture, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj prijavljenih priloga; Nagrađeni prilog			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi

	€ 2.000,00	€ 2.000,00		
Aktivnost 7.1.11.	Sufinansiranje proizvodnje programskih sadržaja			
Nosioci	Ministarstvo kulture, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Izveštaj o realizaciji proizvodnje programskih sadržaja			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 3.000,00	€ 3.000,00		
Aktivnosti 7.1.12	Izrada audio-vizuelnih spotova i radio-džinglova, Emitovanje			
Nosioci	Ministarstvo kulture, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Vremenski okvir	Od II do IV kvartala 2019. godine			
Indikatori rezultata	Broj finansiranih audiovizuelnih spotova i radio-džinglova; Broj emitovanih TV spotova i medijskih džinglova			
Sredstva	Ukupno:	Budžet CG	Lokalni budžeti	Javni fondovi
	€ 5.000,00	€ 5.000,00		

Crna Gora

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

IZVJEŠTAJ

*o sprovođenju Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj
Gori 2016 – 2020
za 2018. godinu*

Podgorica, mart 2019. godine

SADRŽAJ

UVOD	54
REZIME	55
KLJUČNA DOSTIGNUĆA	61
1. Stanovanje	61
2. Obrazovanje	63
3. Zdravstvena zaštita	67
4. Zapošljavanje	70
5. Pravni status	75
6. Socijalni status i porodična zaštita	76
7. Kultura, identitet i informisanje	79
PREPORUKE	156
PRILOZI	157

UVOD

Prema postojećim i dostupnim podacima iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori iz 2011. godine, 6251 lice se izjasnilo da pripada romskoj nacionalnosti ili 1,01 % od ukupnog stanovništva. Populacija Egipćana broji 2054 lica, odnosno 0,33 % od ukupnog stanovništva, dok romskim kao maternjim jezikom govori 5169 lica. Najveći broj Roma živi na teritoriji Podgorice (3988), zatim Berana (531), Nikšića (483).

U martu 2016. godine Vlada Crne Gore je donijela „*Strategiju za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 - 2020*“ i usvojila Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2016. godinu, a u martu 2017. godine i Akcioni plan za 2018. godinu. Strategijom je predviđeno da će ista biti realizovana kroz jednogodišnje akcione planove kojima se preciziraju prioritetne mjere i aktivnosti koje treba sprovesti u toj godini.

Strategija se temelji na odredbama međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina koje je Crna Gora ratifikovala i nacionalnim pravnim okvirom. Bitno je istaći da je Strategija u potpunosti usklađana sa „*Evropskim okvirom za nacionalne strategije za inkluziju Roma*“ i zasniva se na principima ravnopravnosti i jednakosti šansi, nediskriminacije, desegregacije, te principu afirmativne akcije ili pozitivne diskriminacije, kao dodatnom mehanizmu za obezbjeđenje faktičke jednakosti manjine sa većinom.

Ključni cilj Strategije je postizanje pune socijalne inkluzije Roma i Egipćana poboljšanjem njihovog socio-ekonomskog položaja u Crnoj Gori.

Strategijom su obuhvaćene sve oblasti za koje se smatra da su važne za rješavanje problema romske i egipćanske populacije, i to: pravni status, socijalni status i porodična zaštita (u okviru kog su definisane četiri podoblasti i to: borba protiv nasilja u porodici i nasilje nad ženama; prevencija i suzbijanje prosjačenja; borba protiv trgovine ljudima i sprečavanje sklapanja dječijih nedozvoljenih brakova), i oblast kulture, identiteta i informisanja.

U cilju praćenja realizovanih aktivnosti Vlada je formirala Komisiju i imenovala Nacionalnog koordinatora za praćenje sprovođenja Strategije. Radom Komisije koordinira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Komisiju sačinjavaju predstavnici institucija koje

su prepoznate Strategijom i Akcionim planom kao nosioci pojedinih aktivnosti, kao i predstavnici Romskog savjeta u Crnoj Gori i romskih i egipćanskih nevladinih organizacija.

Izrazi koji se u ovom izvještaju koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

REZIME

Kroz Regionalni stambeni program za Crnu Goru, predviđeno je obezbeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije (lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik). Na **pod-projektu MNE 2**, se iz razloga dobre prakse projektovanja došlo do uštede 1.950.977,11 € - pa je Skupština donatora odobrila proširenje projekta stambene gradnje na Koniku u Podgorici za dodatnu 51 stambenu jedinicu- Nastavak IPA Projekta (druga faza). Radovi na drugoj fazi su zvanično počeli 18. maja 2017. Svi gradjevinski radovi i priključci su završeni u planiranom roku, a svečanost povodom useljenja korisnika je održana 12. decembra 2018. Završetkom ove faze, ispunjeni su uslovi za konačno zatvaranje kampa Konik. **MNE 4**: "Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane". Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope. Gradjevinski radovi na objektu su počeli 15. februara 2017. Useljenje korisnika je planirano sredinom marta 2019.godine.

Školske 2017/18. godine u predškolsko vaspitanje i obrazovanje je upisano 191 dijete romske i egipćanske zajednice. Broj učenika romske i egipćanske zajednice u redovnom osnovnom obrazovanju, školske 2018/2019. godine, je 1793 učenika (936 M, 857 Ž), što čini 2,66% od ukupnog broja upisane djece u osnovne škole u Crnoj Gori. Školske 2018/19. godine nastavu redovno pohađa 137 učenika (75 M, 62Ž) romske i egipćanske populacije što u procentima čini 0,48% od ukupnog broja upisane djece u srednje škole u Crnoj Gori. Za II polugodište školske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije (60 € mjesečno) za 102 učenika romske i egipćanske populacije (43 Ž, 59 M), a za I polugodište školske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 110 učenika romske i egipćanske populacije (54 Ž, 56 M). Na osnovu podataka kojim raspolaže Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, akademske 2018/19. godine, je 14 studenata/ica (7 M, 7 Ž), stipendista, pripadnika romske i egipćanske zajednice.²² Za II semester akademske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije (150 € mjesečno) za 17 studenata romske i egipćanske populacije (11 Ž, 6 M), a za I semester akademske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su

²² Napomena: radi se o broju studenata/studentkinja romske i egipćanske populacije koji su se prijavili na konkurs za dodjelu stipendija.

stipendije za 14 studenata romske i egipćanske populacije (7 Ž, 7 M). Realizovane su dvije obuke za Saradnike u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva (u augustu i u oktobru 2018.) i u izvještajnom periodu je deset (10) škola objavilo konkurs za 18 Saradnika. Obezbjedeći su udžbenici za učenike romske i egipćanske populacije od prvog do devetog razreda. MLJMP²³ je finansiralo izradu kompleta udžbenika za učenike I, II i III razreda OŠ. MLJMP je organizovalo sedmodnevno zimovanje za 23 učenika romske i egipćanske populacije (12 M, 11 Ž) VII, VIII i IX razreda OŠ iz u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima, a na ljetovanju, u istoj ustanovi je boravilo 22 učenika romske i egipćanske populacije .

U Domu zdravlja Podgorica 2017. godine stalno je zaposleno 3 Saradnika, dok je u domovima zdravlja Nikšić i Berane angažovano po jedan medijator koje je finansirala međunarodna organizacija „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ a koja je nastavila i do kraja januara 2019. godine da finansira projekat. U okviru saradnje sa javnim zdravstvenim sektorom i Opštinom Nikšić, angažovano je 15 (petnaest) pripadnika romske populacije na usavršavanje u zdravstvenim ustanovama u Nikšiću. Usavršavanje je trajalo 9 (devet) mjeseci, a završilo se aprila mjeseca 2018. godine. Projekat je finansiran od strane Opštine Nikšić, što znači da je svaki pripadnik romske populacije koji je bio na usavršavanju iz budžeta pomenute Opštine imao primanje od € 250,00 mjesečno. MLJMP je u saradnji sa MZ²⁴ i Domovima zdravlja organizovalo tokom 2018. godine preventivne preglede pripadnika romske i egipćanske populacije u 5 Opština. Ovim preventivnim pregledima je obuhvaćeno preko 150 osoba (100 Ž). Preventivni pregledi su se odnosili na kardiovaskularna oboljenja, dijabetes, ultrazvučni ginekološki pregledi, rentgen pluća i druge vrste pregleda.

2018. godine u mjere aktivne politike zapošljavanja uključenasi 72 pripadnika romske i egipćanske populacije iz evidencije nezaposlenih lica (25 žena ili 34,72%), što čini 7,75% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda na 31.12. 2018. godine. U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih, 2018. godine je bilo uključeno 26 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena), u dva programa za sticanje stručne kvalifikacije i dva programa za sticanje ključnih vještina. U javni rad "Neka bude čisto", 2018. godine je bilo uključeno 15 osoba romske i egipćanske populacije. U sedam lokalnih javnih radova, 2018. godine je bilo uključeno 18 lica (sedam žena). U pilot program podrške teže zapošljivim licima u pripremi i aktiviranju na tržištu rada "Osnaži me i uspješću" u toku 2018. godine, bilo je uključeno 13 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena) iz evidencije biroa rada. U toku 2018. godine, na sezonskim poslovima, zaposlena su 82 pripadnika populacije Roma i Egipćana (48 žena ili 58,53%). U toku 2018. godine, jedno lice iz evidencije Biroa rada Nikšić sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u civilnom sektoru. U toku 2018. godine, dva lica iz evidencije Biroa rada Herceg Novi, odnosno, Ulcinj, sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovala su radni odnos u nivou obrazovanja u civilnom sektoru u Herceg Novom, odnosno, lokalnoj upravi u Ulcinju.

²³ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

²⁴ Ministarstvo zdravlja

Kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP²⁵-a Crne Gore, MUP-a-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO “Pravni centar” intenzivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, organizovano je 20 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je tretirano oko 1.350 lica. Ovaj broj lica je podijeljen u tri kategorije, i to: I. završeni zahtjevi - lica kojima je uručena putna isprava Kosova – 1.160; II. prestali slučajevi – lica koja su u radu – 70; III. odloženi parkirani slučajevi – umrla i lica koja su odselila – 120.

MLJMP²⁶ je u saradnji sa Nacionalnom Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Upravom policije, CSR²⁷, CKCG²⁸, NVO-ima organizovalo kampanje/edukacije roditelja, djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilju nad ženama i maloljetničkim brakovima među romskom populacijom u Ulcinju, Baru, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom, Tivtu, Kotoru, Budvi, Cetinju i Nikšiću. MLJMP je finansiralo štampanje ukupno 900 informativnih flajera na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku o vidovima zaštite od trgovine ljudima i nasilja u porodici. Sporazum između Vlade CG i Vlade Republike Makedonije o saradnji u oblasti Borbe protiv trgovine ljudima potpisan je 20. jula 2018. godine. Ovaj sporazum ima za cilj produktivniju saradnju resornih institucija dvije zemlje na planu poboljšanja identifikacije, obavješćavanja, upućivanja, saradnje u krivičnim postupcima i dobrovoljnog povratka žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa Upravom za kadrove realizovala 4 programa edukacija na kojima je prisustvovalo ukupno 168 osoba (zdravstveni radnici, predstavnici DKP-a, predstavnici lokalnih parlamenata, raznih institucija i organizacija. Osim toga Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je organizovala obuke za 101 osobu (predstavnici: Uprave policije, tužilaštva, sudstva, Vojske CG, CSR i NVO. Takođe, 159 službenika Uprave policije je tokom 2018. godine prošlo razne obuke vezano za borbu protiv trgovine ljudima, kao i brojne obuke za predstavnike tužilaštva i sudstva. Organizovane su 3 edukacije za mlade pripadnike romske i egipćanske populacije za osnaživanje za participaciju u političkom životu sa posebnim akcentom na žene.

Tokom 2018. godine emitovane su 22 TV emisije “Savore” u trajanju od po 25 minuta. Radio emisija “Glas Roma” na radiju CG – 22 emisije u trajanju od po 25 minuta. Informativni program na RTCG je tokom 2018. godine uključivao priloge na romskom jeziku za

²⁵ Ministarstvo unutrašnjih poslova

²⁶ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

²⁷ Centar za socijalni rad

²⁸ Crveni krst Crne Gore

Dnevnik, u trajanju 1-1,5 minuta standardnog priloga i za jutarnji program u trajanju do 3 minuta u zavisnosti od važnosti informacije. CEKUM²⁹ je u saradnji sa NVO "Koračajte sa nama – Phiren amenca" organizovao povodom 5. novembra Svjetskog dana romskog jezika javno predavanje na Pravnom fakultetu u Podgorici, na temu istorije romskog jezika. Da bi ključna pitanja inkluzije bila predstavljena javnosti Ministarstvo kulture sufinansira izradu audiovizuelnih spotova i radio džinglova koji pokazuju napredak i probleme u rješavanju ovog pitanja. Spotove emituje Javni servis i lokalni javni emiteri. Ova mjera je realizovana i 2018. godine. Kao podsticaj istraživačkog izvještavanja Ministarstvo kulture sprovodi godišnji konkurs za najbolji prilog na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori". Nagrada za najbolji prilog u iznosu od dvije prosječne zarade obračunate u prethodnoj godini uručuje se 8. aprila, na Dan Roma.

Na osnovu člana 32ž *Zakona o nevladinim organizacijama* ("Službeni list CG", br.39/11, 37/17) i Uredbe o finansiranju projekata i programa nevladinih organizacija u oblastima od javnog interesa ("Službeni list Crne Gore", br. 013/18 od 28.02.2018), a u vezi sa Javnim konkursom broj 01-006-4/18 od 14.05.2018. godine za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija koji doprinose socijalnoj inkluziji, zaštiti i promovisanju ljudskih prava Roma/kinja i Egipćana/ki, Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti „Zaštita i promovisanje ljudskih prava, konkretno prava Roma i Egipćana“ Ministarstva za ljudska i manjinska prava, dana 17. decembra 2018.godine donijela je odluku o finansiranju 10 projekata, u ukupnom iznosu od 131.000,00 €. Za 2019. godinu opredijeljena su sredstva za finansiranje prijekata i programa nevladinih organizacija koji doprinose socijalnoj inkluziji, zaštiti i promovisanju ljudskih prava Roma/kinja i Egipćana/ki u iznosu od 215.000,00 €.

Takođe, 2018. godine *Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore* je raspisao jedan Javni konkurs za raspodjelu sredstava Fonda projektima značajnim za očuvanje i zaštitu manjinskih posebnosti. Ukupno je finansirano 97 projekata sa iznosom od 755.293,00€. Ovom raspodjelom obuhvaćeno je 8 projekata čiji su nosioci romske nevladine organizacije (8,25%), sa 63.988,00€ (8,50%). Koordinator sedam projekata su Romi, a jednog projekta Romkinja.

Stepen realizacije mjera iz Akcionog plana za sprovođenje *Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020*, za 2018. godinu je prikazan u tabeli ispod, kao i obrazloženje nerealizovanih mjera.

²⁹ Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina

Tabelarni prikaz stepena realizacije 59 mjera iz Akcionog plana za sprovođenje <i>Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020</i> , za 2018. godinu			
OBLAST	REALIZOVANO	DJELIMIČNO REALIZOVANO	NEREALIZOVANO
Stanovanje	2	0	0
Obrazovanje	15	1	3
Zdravstvena zaštita	5	0	0
Zapošljavanje	6	1	1
Pravni status	2	0	0
Socijalni status i porodična zaštita	11	0	0
Kultura, identitet i informisanje	10	2	0
UKUPNO	51	4	4
UKUPNO PROCENTUALNO	(86,44%)	6,78%	6,78%

Obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih mjera iz AP za 2018. godinu

Obrazovanje – AP za 2018. je bilo predviđeno radno angažovanje na budžetu MP Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja. Tokom 2018. godine realizovane su dvije obuke za Saradnike (u augustu i u oktobru 2018.) i u izvještajnom periodu je deset (10) škola objavilo konkurs za 18 Saradnika. Zbog zakonskih procedura, koje iziskuju vrijeme, ova mjera nije u potpunosti realizovana, već djelimično, tako da je postavljen novi rok za realizaciju iste, a to je 31. decembar 2019. godine.

2018. godine je odlučeno da realizaciju isplate stipendija srednjoškolcima i studentima romske i egipćanske populacije preuzme Ministarstvo prosvjete, kao nadležni organ, te iz tog razloga MLJMP³⁰ nije izradilo Pravilnik, već su stipendije dodijeljene svim učenicima/cama romske i egipćanske populacije koji su tokom 2018. godine podnijeli zahtjev za istu. Novi rok za realizaciju navedene mjere je 31. decembar 2019. godine.

³⁰ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Organizovanje i realizacija tutorskih časova, kao i organizovanje mentorske nastave za učenike romske i egipćanske populacije nije realizovano 2018. godine iz razloga što projekat REF-a, u okviru kojeg su u ranijem periodu realizovane navedene aktivnosti, nije nastavljen 2018. godine. Aktivnosti će se sprovoditi 2019. godine, odnosno predviđene su AP za 2019. godinu, gdje je nadležni organ Ministarstvo prosvjete, a partner u realizaciji NVO „Mladi Romi“.

Zapošljavanje - ZZZCG³¹ nije u toku 2018. godine realizovao mjeru aktivne politike zapošljavanja “osposobljavanje za rad kod poslodavca”, usljed prepreka u postupku usaglašavanja programa sa odredbama *Zakona o kontroli državne pomoći*. Takođe, procedura i neraspologanje garancijom za povraćaj sredstava u velikoj mjeri organičava Rome i Egipćane pokrenu sopstveni biznis, tako da u 2018. godini nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na taj način riješili pitanje nezaposlenosti.

Kultura, identitet i informisanje - Knjiga romskog autora, na Romskom jeziku, nije izdata 2018. godine iz razloga što CEKUM i pored svih nastojanja i saradnje sa Romskim savjetom i NVO nije uspio da nađe pripadnika romske manjinske nacionalne zajednice koji piše na Romskom jeziku ili na Crnogorskom uz namjeru da se ista prevede. Takođe, MLJMP je finansiralo štampanje ukupno 900 informativnih flajera na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku o vidovima zaštite od trgovine ljudima i nasilja u porodici, koji su tokom sprovedenih kampanja i edukacija dijeljeni građanima, ali zbog nedostatka finansijskih sredstva nije izdavana/prevođena literature na romski jezik. Navedena mjera je predviđena AP za 2019. godinu.

³¹ Zavod za zapošljavanje Crne Gore

KLJUČNA DOSTIGNUĆA

1. Stanovanje

Kroz Regionalni stambeni program za Crnu Goru, predviđeno je obezbjeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije (lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik).

Regionalni stambeni projekat se sprovodi u više od 13 (trinaest) crnogorskih opština: Berane, Andrijevica, Podgorica, Ulcinj, Nikšić, Budva, Rožaje, Plav, Herceg Novi, Bar, Danilovgrad, Tivat i Pljevlja. Ovaj program će značajno doprinijeti zatvaranju kampa Konik (najveći kolektivni kamp za raseljena lica u Crnoj Gori) kao i ostalih kolektivnih centara za smještaj raseljenih i interno raseljenih lica.

Kroz navedeni program predviđena je: gradnja 907 (devet stotina sedam) stambenih jedinica; isporuka građevinskog materijala za 120 (sto dvadeset) stambenih jedinica, gradnja 50 (pedeset) gotovih kuća, 62 (šezdeset dvije) smještajne jedinice u Domu starih, u Pljevljima, kupovina stanova u Opštini Herceg Novi sa mogućnošću proširenja projekta i na druge primorske opštine, Rekonstrukcija postojećih Vojnih objekata – Vojni kompleks Trebjesa za potrebe izgradnje doma za stara i odrasla lica sa invaliditetom u opštini Nikšić. Ukupna vrijednost projekta je 27.696 miliona eura, kontribucija države 15%, odnosno 4.154 miliona eura, potrebna sredstva 23. 542 miliona eura.

Cjelokupan program implementira Direkcija javnih radova, a pripremu projektno planske dokumentacije priprema Agencija za planiranje i projektovanje Opštine Nikšić.

Četiri partnerske zemlje (Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina i Hrvatska) su uspostavile veliki broj bilateralnih i regionalnih radnih grupa, uz značajnu podršku UNHCR -a, OEBS -a i drugih međunarodnih organizacija, koje djeluju u skladu sa dogovorenim okvirom. Implementacijom Regionalnog stambenog programa zatvoriće se poglavlje raseljeništva na prostoru bivših jugoslovenskih republika.

Status odobrenih pod-projekata:

MNE1 „Izgradnja 62 stambene jedinice u Nikšiću“- ukupna vrijednost projekta iznosila je 2.557.801,21€, od čega su sredstva granta 1.980.000,00€, a kontribucija lokalne jedinice 577.801,21€. Projekat je realizovan u potpunosti u planiranom roku bez naknadnih radova sa uštedom od 180.000,00€. Selekcija korisnika sprovedena u skladu sa Zakonom o socijalnom stanovanju uz podršku UNHCR-a i OEBS-a. Svečano otvaranje i useljenje novosagrađene zgrade je održano u maju 2016. godine.

MNE2 „Izgradnja 171 stambenih jedinica za stanovnike Kampa Konik u Podgorici“ - ukupna vrijednost projekta iznosi 7.430.215,61€, od čega su sredstva granta 6.226.662,00€. Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope. Ugovori sa izvođačima radova i nadzora za prvu fazu (120 stanova) zaključeni su 11.02.2016.

Radovi na prvoj fazi-120 stanova su završeni u planiranom roku bez naknadnih radova sa uštedom od 1.950.977,11 €. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u saradnji sa UNHCR-om i OSCE-om, završilo selekciju korisnika za potrebe smještaja u 120 stambenih jedinica nakon čega su se stvorili uslovi za preduzimanje radnji i mjera za uklanjanje dijela kontejnerskog naselja a sve u cilju zatvaranja kampa Konik I (najvećeg kolektivnog centra u Crnoj Gori). Svečana ceremonija dodjele ključeva i useljenje 120 porodica u novoizgrađene stanove je održano 15. novembra 2017.

Na pod-projektu MNE 2, se iz razloga dobre prakse projektovanja došlo do uštede 1.950.977,11 €- pa je Skupština donatora odobrila proširenje projekta stambene gradnje na Koniku za dodatnu 51 stambenu jedinicu- Nastavak IPA Projekta (druga faza). Radovi na drugoj fazi su zvanično počeli 18. maja 2017. Svi građevinski radovi i priključci su završeni u planiranom roku, a svečanost povodom useljenja korisnika je održana 12. decembra 2018. Završetkom ove faze, ispunjeni su uslovi za konačno zatvaranje kampa Konik. MNE 4: „Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane“- ukupna vrijednost projekta iznosi 3.990.647,48€, od čega su donatorska sredstva: 3.575.779 €. Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope. Izgradnjom 94 stambene jedinice u Beranama u potpunosti će se zatvoriti dva kolektivna centara Rudeš I i Rudeš II. Kolektivni centri su sagrađeni prije tri decenije a uslovi stanovanja su neadekvatni. Prema Implementacionom Ugovoru, Opština Berane je obavezna da obezbijedi potrebnu infrastrukturu do granica urbaništičke parcele. Građevinski radovi na objektu su počeli 15. februara 2017. Kompletan završetak gradnje i priključaka se očekuje do kraja decembra 2018, a useljenje korisnika je planirano sredinom marta 2019. godine.

2. Obrazovanje

Školske 2018/19. godine u predškolsko vaspitanje i obrazovanje je upisano 191 dijete romske i egipćanske zajednice. Broj učenika romske i egipćanske zajednice u redovnom osnovnom obrazovanju, školske 2018/2019. godine, je 1793 učenika, što čini 2,66% od ukupnog broja upisane djece u osnovne škole u Crnoj Gori. Za svu djecu za koju roditelji nemaju potrebnu dokumentaciju ili riješen pravni status omogućen je upis u osnovnu školu, s tim što se stavlja roditeljima u obavezu da istu dostave u toku školske godine.

2018. godine Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sproveli su kampanju upisa u prvi razred OŠ, kao i upisa u srednju školu. Tim koji je vodio kampanju obišao je naselja u kojima žive Romi i Egipćani u Podgorici, Nikšiću, Beranama i Herceg Novom. Razgovarano je sa roditeljima o značaju obrazovanja za njihovu djecu, podijeljeni su flajeri u kojima se nalazi detaljno objašnjenje o postupku upisa u prvi razred. Flajeri su štampani na crnogorskom, albanskom i romskom jeziku.

Ministarstvo prosvjete je obezbijedilo prevoz za više od 400 učenika romske i egipćanske zajednice koji pohađaju nastavu u sedam osnovnih škola u Opštini Podgorica, i to: OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, OŠ "21. maj", OŠ "Marko Miljanov", OŠ "Savo Peajanović", OŠ "Vuk Kardžić", OŠ "Vladimir Nazor" i OŠ "Oktoih".

U skladu sa **Protokolom o postupanju i prevenciji ranog napuštanja školovanja** uspostavljena je multidisciplinarna saradnja s jasno razrađenim postupanjima svih subjekata. Isti je sačinjen tako da poštuje osnovne principe proizišle iz zakona u oblasti obrazovanja navedenih u *Strategiji za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 - 2020.* i odnosi se na sveobuhvatno postupanje i prevenciju ranog napuštanja školovanja. Protokolom je uređen zajednički rad svih sistema u toku sprovođenja zakona i Strategije, te obaveza preduzimanja potrebnih mjera za prevenciju ranog napuštanja školovanja.

Saradnik u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja - Do sada su Saradnici finansirani kroz projekat koji je realizovan od strane REF-a (Romski obrazovni fond). Kroz projekat, radilo je 10 Saradnika (6 u Podgorici, 2 u Nikšiću, 1 u Beranama i 1 u Herceg Novom). Od septembra školske 2018/2019. godine, Saradnici su dio formalnog obrazovnog sistema. Iz Budžeta će biti finansirano dvadeset Saradnika. Ova mjera se predviđa kao osnovni instrument kojim se želi povećati stepen upisa i smanjenje napuštanja školovanja. Realizovane su dvije obuke za navedene Saradnike (u augustu i u oktobru 2018. godine), a škole su počele objavljivati konkurse za prijem istih u radni odnos u decembru i 10 škola je objavilo konkurs za 18 Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja.

Kao i ranijih godina tako su i na početku školske 2018/19. godine obezbijeđeni kompleti udžbenika za djecu romske i egipćanske populacije I, II i III razreda osnovne škole od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a za učenike romske i egipćanske populacije od IV do IX razreda iste obezbjeđuje Ministarstvo prosvjete.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u izvještajnom periodu, a u cilju motivisanja romskih i egipćanskih učenika za redovno pohađanje nastave i nastavkom školovanja organizovalo sedmodnevno zimovanje/ljetovanje u dječijem odmaralištu JU „*Lovćen-Bečići*“ na Ivanovim koritima, na Cetinju, za učenike VII, VIII i IX razreda iz nekoliko osnovnih škola. Zimovanje je upriličeno za 23 učenika (12 M, 11 Ž) iz Herceg Novog, Tivta, Podgorice i Nikšića, dok je na ljetovanju boravilo 22 učenika iz Berana, Petnjice, Podgorice i Nikšića. Učenici su imali priliku da tokom sedmodnevnog boravka na Ivanovim koritima pohađaju neformalne časove romskog jezika, a pored toga i da nauče nešto više o istoriji i kulturi Roma. Takođe, za učenike su organizovane i radionice o borbi protiv dječijih ugovorenih brakova i nasilja u porodici, a osim toga imali su priliku i da uživaju u planinskim zimskim/ljetnjim sporovima. Navedena aktivnost je sprovedena u partnerstvu sa Romskim savjetom, NVO „Koračajte sa nama“ i NVO „Centar za romske inicijative“.

Školske 2018/19. godine nastavu redovno pohađa 137 učenika (75 M, 62 Ž) romske i egipćanske populacije, što u procentima čini 0,48% od ukupnog broja upisane djece u srednje škole u Crnoj Gori.

2018. godine, MLJMP³² je dodijelilo stipendije svim srednjoškolcima romske i egipćanske populacije koji su se blagovremeno i uz potpunu dokumentaciju prijavili za istu. Stipendije su dodijeljene u iznosu 60 € mjesečno. Za II polugodište školske 2017/18 (januar-

³² Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

jun 2018.), isplaćene su stipendije za 102 učenika romske i egipćanske populacije (43 Ž, 59 M). Takođe, 2018. godine, MLJMP³³ je dodijelilo stipendije i svim studentima romske i egipćanske populacije koji su se blagovremeno i uz potpunu dokumentaciju prijavili za istu. Stipendije su dodijeljene u iznosu 150 € mjesečno. Za II semestar akademske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije za 17 studenata romske i egipćanske populacije (11 Ž, 6 M). Za I semestar akademske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 14 studenata romske i egipćanske populacije (7 Ž, 7 M). Za I polugodište školske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 110 učenika romske i egipćanske populacije (54 Ž, 56 M).³⁴ Takođe, omogućeno je učenicima romske i egipćanske zajednice, koji to žele, da upišu ili polažu IV razred srednje škole.

Kao dopunski mehanizam integracije djece romske i egipćanske populacije koja do sada nijesu bila obuhvaćena nijednim vidom formalnog obrazovanja, a školske 2018/19 godine su stekli zakonsko pravo za upis u školu, realizovana je nastava u vrtićima za djecu romske i egipćanske populacije po Programu pripremnog vrtića, u produženom trajanju (umjesto dvije, sada traje 4 sedmice) u 9 predškolskih ustanova (Bar, Tivat, Herceg Novi, Kotor, Cetinje, Nikšić, Podgorica, Berane i Bijelo Polje). U Zavodu za školstvo je sprovedena obuka za vaspitače/ice koji/je rade sa ovom djecom.

U saradnji sa UNICEF-om unaprijeđena je MEIS aplikacija, pratećim procedurama na nivou škole u cilju prepoznavanja rizika od ranog napuštanja školovanja. Urađeni su novi indikatori rizika, kriterijumi za upozorenje, kao i planiranje mjera koje treba preduzeti

Predstavništvo Fonda za obrazovanje Roma (REF), u okviru projekta: „Promocija i zaštita ljudskih prava pripadnika Roma i Egipćana u Crnoj Gori,, koji je finasiran od strane kancelarije Evropske delegacije u Crnoj Gori, opredijelilo je novčana sredstva za kupovinu 3 nova vozila za prevoz putnika (autobusi 16+1). Ova vozila namijenjena su za prevoz romskih i egipćanskih učenika u Podgorici, Nikšiću i u Beranama.

CSO³⁵ je organizovao radionice “Značaj obrazovanja i učenja za lični i porodični razvoj – roditeljstvo se uči” u: JU OŠ “Radomir Mitrović” u Beranama - 15 učesnika/ca; JU OŠ “Radoje Čizmović” u Nikšiću - 7 učesnika i JU OŠ “Božidar Vuković Podgoričanin” u Podgorici 18 učesnika. Takođe, CSO je povodom obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti organizovao radionicu “Značaj pismenosti za lično, socijalno i ekonomsko osnaživanje pojedinca, porodice i zajednice” za pripadnike romske i egipćanske populacije u prostorijama porodičnog centra u Kampu na Koniku kojoj je prisustvovalo 20 Romkinja. Program osnovnog

³³ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

³⁴ Navedenu aktivnost će od januara 2019. godine preuzeti Ministarstvo prosvjete

³⁵ centar za stručno obrazovanje

obrazovanja odraslih u JU Škola za srednje i više stručno obrazovanje “Sergije Stanić” pohađalo je 200 polaznika i JU OŠ “Radoje Čizmović” u OZRINIĆIMA 65 polaznika. U 2018. godini Program osnovnog obrazovanja odraslih je pohađalo ukupno 265 polaznika. CSO je u saradnji sa Zavodom za školstvo izvršio Prilagođavanje novog plana osnovne škole obrazovanja odraslih i svih predmetnih programa. Prilagođeni plan osnovnog obrazovanja odraslih usvojen je na Nacionalnom savjetu za obrazovanje. Nakon toga CSO je formirao radnu grupu koja je izvršila prilagođavanje 16 obaveznih predmetnih programa i 7 izbornih predmetnih programa za program osnovnog obrazovanja za odrasle. U okviru projekta EPALE – Nacionalni servis podrške za Crnu Goru pripremljeni su i publikovani andragoški priručnici za nastavnike za predmetne programe osnovne škole za odrasle – za sve obavezne i izborne predmete.

U toku 2018. godine u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija organizovane su radionice opismenjavanja 4 maloljetna lica od kojih su svi bili pripadnici Romske i Egipćanske populacije, dok je od punoljetnih zatvorenika od njih 7 koji su učestvovali u radionicama opismenjavanja 5 su bili pripadnici Romske i Egipćanske populacije. U organizaciji NVO HELP sa Centrom za obrazovanje i trening-ZOPT, u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija sprovedena je obuka za zanimanja-stolar i bravar.

3. Zdravstvena zaštita

Zakonodavstvo u Sektoru zdravstva predviđa besplatnu zdravstvenu zaštitu socijalno ugroženih osoba, nezaposlenih, djece, učenika, trudnica, osoba starijih od 65 godina. Prema monitoringu Dekade inkluzije Roma 2005-2015 za 2014. godinu pripadnici romske i egipdanske populacije koji imaju status raseljenih osoba, izbjeglica i tražitelja azila dobijaju iste usluge koje dobijaju i drugi korisnici zdravstvene zaštite.

U pogledu ostvarivanja zdravstvene zaštite radi povećanja stepena korišćenja dostupnosti zdravstvene zaštite, predviđena je mjera uvođenje i jačanje uloge „Saradnik/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u zdravstvu“.

U realizaciji naprijed navedene mjere standardizovano je zanimanje „Saradnik/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u zdravstvu“, te je u saradnji sa međunarodnom organizacijom „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ preko obrazovne institucije, izvršena njihova obuka radi polaganja ispita.

Akcionim planom je predviđeno njihovo radno angažovanje u zdravstvenoj ustanovi tj. Domu zdravlja u Podgorici, počev od 01. januara 2017. godine. Tačnije, zaposlena su 3 saradnika. Ovoj proceduri je prethodila izmjena i dopuna akta o sistematizaciji Doma zdravlja Podgorica, kao i obezbjeđenje odgovarajućih saglasnosti od Ministarstva zdravlja, Ministarstva finansija i Fonda za zdravstveno osiguranje u pogledu sredstava za njihov redovan rad. U Domu zdravlja Podgorica sada su stalno zaposlena 3 *Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u zdravstvu*, dok su u domovima zdravlja Nikšić i Berane angažovani po jedan medijator koje je finansirala međunarodna organizacija „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ a koja je nastavila i do kraja januara 2019. godine da finansira projekat. Krajem 2018. godine, Ministarstvo zdravlja u saradnji sa domovima zdravlja Nikšić i Berane preduzeli su odgovarajuće pravne procedure kako bi medijatori u tim ustanovama nastavili sa radom, kao stalno zaposleni sa radnim mjestom-saradnik za inkluziju Roma u zdravstvu, koja su i sistematizovana aktom o sistematizaciji u tim ustanovama.

Ostale mjere iz Akcionog plana su realizovane te se obuhvati imunizacijama sve djece u Crnoj Gori prate kroz sprovođenje programa obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, pa i terenske vakcinacije romske i egipdanske djece u naseljima. Prema sumarnim rezultatima imunizacionih aktivnosti u romskoj i egipćanskoj populaciji epidemiološki najznačajnije vakcine su: MMR i vakcine protiv dječije paralize.

U toku 2018. godine realizovano je 34 (tridesetčetiri) radionice za pripadnice romske i egipdanske populacije na određene teme o prevenciji zdravlja i zdravstvenog vaspitanja, kao i radionice o zdravim stilovima života i prevenciji i zaštiti zdravlja. Takođe, za pripadnice romske i egipdanske populacije održane su radionice na temu „Prevencija ranih brakova“ i na temu „Značaj održavanja lične higijene za zdravlje“. Osim ovih radionica izrađeni su i lifleti kao pomoć u realizaciji zdravstveno-vaspitnih aktivnosti.

U saradnji sa NVO sektorom organizovani su i realizovani preventivni zdravstveni pregledi trudnica, Ministarstvo zdravlja je u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, a u cilju jačanja svijesti o značaju prevencije i čuvanja zdravlja, organizovalo u toku 2018.godine preventivne preglede romkinja u domovima zdravlja u Podgorici, Tivtu, Bijelom Polju, Nikšiću i Beranama. Ukupno je pregledano 105 romkinja, a prevencija se odnosila na kardiovaskularna oboljenja, dijabetes, ultrazvučni ginekološki pregledi, rentgen pluća i druge vrste pregleda, a na zahtjev pripadnica romske populacije. U znaku uspješne saradnje, različiti pregledi imaju za cilj da žene iz marginalizovanih grupa svjesnije razmišljaju o svom zdravlju. Ultrazvučni pregledi rađeni su za štitastu žlijezdu, grudi, pluća, rađena je mamografija kod žena iznad 40 (četrdeset) godina starosti, a naredna akcija obuhvatiće ultrazvuk abdomena.

U skladu sa strateškim opredjeljenjima i akcionim planom za 2018.godinu, za integraciju Roma, u sektoru zdravlja obavljene su sljedeće aktivnosti:

- U Domu zdravlja Podgorica sada su stalno zaposlena 3 saradnika za socijalnu inkluziju Roma, dok su u domovima zdravlja Nikšić i Berane angažovani po jedan medijator koje je finansirala međunarodna organizacija „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ a koja je nastavila i do kraja januara 2019. godine da finansira projekat.
- Aprila mjeseca 2018.godine, obavljen je preventivni pregled žena romske populacije u domovima zdravlja Berane i Tivat, izvršene su analize krvi, ultrazvuk abdomena, izmjeren krvni pritisak i analiza šećera u krvi. Preventivni pregled obavljen je za 45 (četrdeset pet) pacijentkinja. Aktivnost je odrađena u saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.
- Oktobra mjeseca 2018.godine, obavljen je preventivni pregled žena romske populacije u Domu zdravlja Bijelo Polje, Domu zdravlja Podgorica i Domu zdravlja Nikšić, izvršene su analize krvi, rentgen pluća, izmjeren krvni pritisak i analiza šećera u krvi. Preventivni pregled obavljen je za 60 (šestdeset) pacijentkinja. Aktivnost je odrađena u saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.

- Krajem 2018. godine, Ministarstvo zdravlja u saradnji sa domovima zdravlja Nikšić i Berane preduzeli su odgovarajuće pravne procedure kako bi medijatori u tim ustanovama nastavili sa radom, kao stalno zaposleni sa radnim mjestom-saradnik za inkluziju Roma u zdravstvu, koja su i sistematizovana aktom o sistematizaciji u tim ustanovama.
- U toku 2018. godine realizovano je 34 (tridesetčetiri) radionice za pripadnice romske i egipdanske populacije na određene teme o prevenciji zdravlja i zdravstvenog vaspitanja, kao i radionice o zdravim stilovima života i prevenciji i zaštiti zdravlja.
- Takođe, za pripadnice romske i egipdanske populacije održane su radionice na temu „Prevencija ranih brakova“ i na temu „Značaj održavanja lične higijene za zdravlje“. Osim ovih radionica izrađeni su i lifleti kao pomoć u realizaciji zdravstveno-vaspitnih aktivnosti.
- Prema istraživanju CEDEM-a sredinom 2018. Godine preko 95% romske populacije ima zdravstveno osiguranje, što znači da posjeduje zdravstvenu knjižicu kada je u pitanju domicilno stanovništvo, a preko 75% ove populacije koja ima regulisan status u Crnoj Gori, s tim što se i svim pripadnicima ove populacije bez obzira na status uredno pružaju sve zdravstvene usluge koje se finansiraju iz Budžeta Crne Gore, opredijeljena za te namjene (Izbjegla i raseljena lica),

Redovne aktivnosti koje su obavljene, a koje su u skladu sa strateškim opredjeljenjima i Akcionim planom za 2018.godinu:

- Kampanje su sprovedene u opštinama u kojima boravi, odnosno stanuje romska populacija, a kampanja se uglavnom sprovode od strane javnih zdravstvenih ustanova na primarnom nivou zdravstvene zaštite, tako da se može konstatovati da je kampanjama po svim osnovama od značaja za prevenciju zdravlja obuhvat ove populacije skoro potpun, samim tim što u naseljima u kojima stanuju ove porodice zdravstvene ustanove održe predavanje ili obuku na temu “Preventivni pregledi”, „Higijena i zdravlje“ i sl.
- U okviru saradnje sa javnim zdravstvenim sektorom i Opštinom Nikšić, angažovano je 15 pripadnika romske populacije na usavršavanje u zdravstvenim ustanovama u Nikšiću i upućivanju u funkcionisanje zdravstvenog sistema, kako na primarnom tako i na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite koji se smatra jednim vidom stručne obuke, koja je trala 9 mjeseci, a završila se aprila mjeseca 2018. godine. Projekat je finansiran od strane Opštine Nikšić, što znači da je svaki pripadnik romske populacije koji je bio na usavršavanju iz budžeta pomenute Opštine imao primanje od € 250,00 mjesečno.

U skladu sa strateškim opredjeljenjem i Akcionim planom za 2018. godinu sve mjere su u potpunosti realizovane, te kroz samu realizaciju zdravstveni sektor nije imao primjedbi ni predstavki kako od strane pojedinaca iz Romske populacije, tako ni od strane NVO sektora koji se bavi zaštitom i pravima ove populacije.

4. Zapošljavanje

Evidencija nezaposlenih Roma i Egipćana - Na evidenciji Zavoda su se na dan 31.12.2018. godine nalazila 802 pripadnika Roma i Egipćana koji su se tako izjasnili (51,99% učešće žena – 417 žena), koji aktivno traže zaposlenje. Učešće u ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti, na isti dan, iznosi 1,88%. **Obrazovna struktura:**

- 766 lica bez zanimanja ili (95,51%) (404 žene ili 52,74%).
- 16 lica sa II nivoom kvalifikacije obrazovanja ili 1,99%, od kojih šest žena ili 37,5%.
- 14 lica sa III nivoom kvalifikacije obrazovanja (1,74% od ukupnog broja Roma i Egipćana u evidenciji Zavoda); tri žene ili 21,42%.
- Pet lica sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja (0,62% od ukupnog broja Roma i Egipćana u evidenciji Zavoda); tri žene ili 60%.
- Jedno lice ženskog pola sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja.

Regionalna struktura - Najveći broj nezaposlenih Roma i Egipćana, nalazio se u evidenciji Područne jedinice Podgorica, za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje i gradske opštine Golubovci i Tuzi – 70,23% (učešće žena 52,04%), zatim u evidenciji Područne jedinice Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat – 11,09% (učešće žena 57,30%), Područne jedinice Bar, za opštine Bar, Budva i Ulcinj – 5,86% (učešće žena 42,55%), Područne jedinice Nikšić, za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine 5,23% (učešće žena 52,38 %), Područne jedinice Berane, za opštine Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje, Gusinje i Petnjica – 3,99% (učešće žena 40,62%), Područne jedinice Bijelo Polje, za opštine Bijelo Polje i Mojkovac – 2,61 % (učešće žena 66,66%) i Područne jedinice Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak – 0,99% (učešće žena 50%).

Informisanje i motivisanje - U toku 2018. godine, kroz svoje redovne aktivnosti, savjetnici za posredovanje u zapošljavanju su nezaposlene Rome i Egipćane kroz individualne i grupne razgovore i informaciono-motivacione seminare informisali o pravima i obavezama koje imaju dok se nalaze u evidenciji Zavoda, motivisali ih i uključivali u programe aktivne politike zapošljavanja i posredovali u njihovom zapošljavanju, po principima afirmativne akcije. Kada su u pitanju elektronski mediji, u periodu od januara do septembra 2018. godine, Zavod je prezentaciju svojih aktivnosti sprovodio putem emisije »Pokreni se«, koja se emitovala na javnom servisu jednom u 15 dana.

Počev od 29.11.2018. godine, Zavod je pokrenuo emisiju »PutokaZZZ«, koja će se u narednih godinu dana emitovati na programu TV Vijesti svake druge srijede u mjesecu, u trajanju od 20 minuta, s ciljem da svima koji traže posao pruži potrebne informacije o slobodnim radnim mjestima, programima koje Zavod nudi i svim događajima i aktivnostima Zavoda usmjerenim na pomoć nezaposlenim licima da se što prije i spremnije uključe na tržište rada. Osim toga, tokom 2018. godine realizovana je Informativna radionica u Beranama, kao i informativne sesije.

Novoprijavljena lica - U toku 2018. godine u evidenciju Zavoda prijavljeno je 100 lica (36 žena) koji su se izjasnili kao pripadnici Roma i Egipćana. Najveći broj novoprijavljenih je sa teritorije opštine Podgorica – 75 lica (25 žena), zatim Herceg Novi – 14 lica (šest žena), Nikšić – devet lica (četiri žene) i Bar – dva lica (jedna žena). Od ukupnog broja novoprijavljenih, većina su lica bez zanimanja i lica sa pomoćnim zanimanjima, dok je jedno lice ženskog pola sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja. Sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije obuhvaćena su mjerom aktivne politike zapošljavanja "informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja", koja je realizovana kroz informativne razgovore, intervju, dok su informativno–motivacioni seminari (radionice) održavani po potrebi za sve Rome i Egipćane koji su u evidenciji nezaposlenih i koji aktivno traže zaposlenje.

Saradnik u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja - Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, koji su zaposleni kroz realizaciju projekta koji sprovodi NVO »HELP-Hilfe zur Selbsthilfe«, ostvarili su saradnju sa lokalnim biroima rada u Podgorici i Nikšiću. Saradnici će dva puta nedjeljno u Podgorici, odnosno, jednom nedjeljno u Nikšiću, boraviti u biroima rada i, uz podršku i pomoć mentora iz institucija, postepeno se upoznavati sa tehnologijom rada sa nezaposlenim licima.

Mjere aktivne politike zapošljavanja - U skladu sa godišnjim Akcionim planom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2018. godinu i Akcionim planom za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020. godina, za 2018. godinu, Zavod za zapošljavanje je planirao realizaciju aktivnosti koje se odnose na uključivanje Roma i Egipćana u mjere aktivne politike zapošljavanja. Tako su u 2018. godini u mjere aktivne politike zapošljavanja uključena 72 pripadnika populacije Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih lica (25 žena ili 34,72%), što čini 7,75% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda na 31.12. 2017. godine.

Obrazovanje i osposobljavanje odraslih - U toku 2018. godine, Zavod je objavio dva konkursa za izbor izvođača obrazovanja i osposobljavanja odraslih (13.01.2018. godine i 07.09.2018. godine). U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključeno je **26 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena)**, u dva programa za sticanje stručne kvalifikacije i dva programa za sticanje ključnih vještina: U program obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje "**frizer**"

uključeno je 21 lice (sedam žena) u Podgorici; U program obrazovanja i sposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje **“kozmetičar za njegu lica i tijela”** u Podgorici uključena je jedna žena; U program obrazovanja i osposobljavanja za sticanje ključnih vještina - **učenje engleskog jezika (srednji nivo)** uključena je jedna žena iz Nikšića; U program obrazovanja i osposobljavanja za sticanje ključnih vještina – **obuka za vozače C kategorije** uključena su tri lica iz Podgorice.

Javni rad - Finansijskim okvirom za realizaciju Programa rada Zavoda za 2018. godinu predviđena su sredstva za realizaciju programa javnih radova za populaciju Roma i Egipćana u iznosu od 40.000,00€. U toku 2018. godine, Zavod je objavio dva konkursa za izbor izvođača javnih radova iz oblasti zaštite životne sredine, obrazovnih, kulturnih i drugih programa od javnog interesa (13.01.2018. godine i 07.07.2018. godine).

Zaključkom Vlade Crne Gore od 05.03.2018. godine, donešen je Plan pripreme ljetnje turističke sezone za 2018. godinu, kojim je predviđena realizacija projekta „Neka bude čisto“ u 2018. godini. Za realizaciju projekta zaduženi su Ministarstvo održivog razvoja i turizma, JP Morsko dobro, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Glavni grad, Prijestonica, sve opštine i javna komunalna preduzeća. Upravni odbora Zavoda, je na sjednici od 30.05.2018. godine, donio Odluku o sufinansiranju projekta „Neka bude čisto“ čijom realizacijom je planirano zapošljavanje 100 lica iz evidencije Zavoda, na poslovima čišćenja i održavanja magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori. U izvještajnom periodu, u programe javnih radova uključena su **33 lica (sedam žena)**, i to: U javni rad **“Neka bude čisto”**, uključeno je **15 lica** iz Bara, Podgorice, Herceg Novog i Tivta. U sedam **lokalnih javnih radova** uključeno je **18 lica (sedam žena)** u Bijelom Polju, Herceg Novom, Podgorici, Nikšiću, Mojkovcu i Rožajama.

Pilot program »Osnaži me i uspjeću« - U pilot program podrške teže zapošljivim licima u pripremi i aktiviranju na tržištu rada **“Osnaži me i uspjeću”** u toku 2018. godine, uključeno je 13 Roma i Egipćana (devet žena) iz evidencije biroa rada Nikšić, Podgorica, Herceg Novi i Tivat.

Program je kreiran na bazi nacionalnih i evropskih smjernica i preporuka, s ciljem pružanja podrške teže zapošljivim licima, prioritetno ženama, bivšim korisnicama naknade po osnovu rođenja troje i više djece i korisnicima materijalnog obezbjeđenja porodice, u pripremi i aktiviranju na tržištu rada i unapređenju vještina traženja posla.

Sezonsko zapošljavanje - U toku 2018. godine, na **sezonskim poslovima**, zaposlena su 82 pripadnika populacije Roma i Egipćana (**48 žena ili 58,53%**). **Starosna struktura:** 15-25 godina starosti: 23 lica (11 žena); 26-35 godina starosti: 25 lica (14 žena); 36-45 godina starosti: 26 lica (18 žena); 46-55 godina starosti: šest lica (četiri žene); Preko 55 – dva lica (jedna žena). **Regionalna struktura:** PJ Herceg Novi – 30 lica (19 žena); PJ Bar - 19 lica (10 žena); PJ Podgorica – 12 lica (pet žena); PJ Nikšić – 11 lica (osam žena); PJ Bijelo Polje – 8 lica (pet žena); PJ Berane – 1 lice muškog pola; PJ Pljevlja – 1 lice ženskog pola.

Informisanje poslodavaca – ZZZCG³⁶ u okviru Odsjeka za rad sa poslodavcima i djelovanje savjetnika za rad sa poslodavcima, u svakom birou rada, kroz redovne aktivnosti posredovanja u zapošljavanju, poslodavcima pruža usluge oglašavanja slobodnih radnih mjesta, predselekcije i selekcije kandidata, informisanja i posredovanja kod sezonskog zapošljavanja (naročito »ranjivih grupa« u koje spadaju pripadnici Roma i Egipćana). Osim toga, u službama za rad sa poslodavcima mogu se dobiti informacije o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica. Takođe, posredovanje u zapošljavanju je jedan od osnovnih poslova Zavoda za zapošljavanje i ta usluga je besplatna i dostupna svim aktivnim tražiocima zaposlenja. Poslodavcima koji zaposle lice koje pripada populaciji Roma i Egipćana na raspolaganju su subvencije propisane Uredbom o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica, koja je u kontinuitetu, uz određene korekcije, u primjeni već duži vremenski period, pa i tokom cijele 2018. godine.

Programi samozapošljavanja - Zavod za zapošljavanje u kontinuitetu realizuje program stimulisanja zapošljavanja i preduzetništva, kako bi pružio podršku razvoju malih porodičnih biznisa i pomogao nezaposlenim licima da realizuju svoje poslovne ideje. Kao rezultat seminara i ocjene stručnog tima, **lica za koja se smatra da imaju predispozicije za uspješno bavljenje biznisom, upućuju se dalje na podnošenje zahtjeva za kredit.**

Podnosilac zahtjeva, pored ostalog, mora raspolagati garancijom za povraćaj sredstava.

Povećanje zapošljavanja pripadnika romske i egipćanske populacije u javnom i privatnom sektoru kroz zapošljavanje pripravnika, tj. prvog zaposlenja nakon srednje škole i fakulteta - U toku 2018. godine, jedno lice iz evidencije Biroa rada Nikšić sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u civilnom sektoru. U toku 2018. godine, dva lica iz evidencije Biroa rada Herceg Novi, odnosno, Ulcinj, sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovala su radni odnos u nivou obrazovanja u civilnom sektoru u Herceg Novom, odnosno, lokalnoj upravi u Ulcinju.

Saradnja Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad - U toku 2018. godine centri za socijalni rad dostavili su Zavodu 4.319 planova aktivacije, a Zavod je, u dogovorenom roku, dopunio i vratio 3.878 planova aktivacije. Ovim planovima je za 1.642 lica predviđeno uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja. Od tog broja, u mjere su uključena 504 lica. Mjera posredovanja u zapošljavanju odvija se u kontinuitetu, u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 217 lica.

CSO³⁷ je potpisao sporazum o saradnji sa Romskim savjetom u cilju sprovođenja zajedničkih aktivnosti na planu inkluzije romske populacije u obrazovanju. CSO je potpisao ugovor o saradnji sa NVO Mladi Romi za izradu programa za sticanje stručne kvalifikacije Sakljupač/ica sekundarnih sirovina i sprovođenje aktivnosti u cilju zapošljavanja i bolje integracije RE. Centar će

³⁶ Zavod za zapošljavanje Crne Gore

³⁷ Centar za stručno obrazovanje

formirati radne grupe za izradu standarda zanimanja i standarda kvalifikacije koji su osnov za izradu programa, a nakon usvajanja ovih dokumenata na nadležnom savjetu, radna grupa će pripremiti program obrazovanja i ispitni katalog za stručnu kvalifikaciju Sakupljač/ica sekundarnih sirovina.

5. Pravni status

U periodu od 07.11.2009. godine (datum stupanja na snagu Zakona o dopunama Zakona o strancima), zaključno sa 01.01.2019. godine, interno raseljena lica su podnijela ukupno 10.130 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja riješeno je 9.901 zahtjeva, dok je po 229 zahtjeva postupak u toku.

Od 9.901 riješenih predmeta, za 7.781 lica zahtjev je usvojen i odobren je stalni boravak ili privremeni boravak do tri godine, 257 zahtjeva je odbijeno, dok je 1.863 predmeta odbačeno/obustavljeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi).

Sa ciljem uspostavljanja mehanizama saradnje u rješavanju statusnih pitanja interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, u dijelu naknadnog upisa u osnovne registre (rođenih, vjenčanih i umrlih) i registar državljana Republike Kosova, 2013. godine potpisan je **Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica** sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosova.

U skladu sa ovim dokumentom, kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore, MUP-a-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" intenzivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL³⁸ sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, **do kraja 2018. godine organizovano je 20 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori**, tokom kojih je tretirano oko 1.350 lica.

Ovaj broj lica je podijeljen u tri kategorije, i to:

- 1. završeni zahtjevi - lica kojima je uručena putna isprava Kosova – 1.160;**
- 2. prestali slučajevi – lica koja su u radu – 70;**
- 3. odloženi parkirani slučajevi – umrla i lica koja su odselila – 120;**

³⁸ Interno raseljena lica

Napominjemo da su sve ove procedure za interno raseljena lica besplatne, budući da su nadležni organi Republike Kosovo sva dokumenta, izuzev pasoša, izdali bez naplate takse i drugih troškova, a troškovi izdavanja pasoša za sva lica su pokriveni od strane UNHCR-a.

6. Socijalni status i porodična zaštita

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u skladu sa Akcionim planom za implementaciju „Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020“, za 2018. godinu, a u saradnji sa Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Upravom policije, Centrima za socijalni rad, Opštinama, Crvenim krstom Crne Gore, članovima Romskog savjeta, NVO „Centar za romske inicijative“, NVO „Phiren Amenca“ i drugim NVO, 2018. godine organizovalo jednodnevne kampanje/edukacije roditelja, djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika/službenica državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici i maloljetničkih prisilnih/ugovorenih brakova među romskom populacijom i to: u Ulcinju i Baru (25.07.2018.) u Beranama (25.09.2018.), u Bijelom Polju (01.10.2018.) u Pljevljima 15.10.2018), u Podgorici (18.10.2018.) u Herceg Novom (19.10.2018) u Tivtu i Kotoru (23.10.2018.) u Budvi i Cetinju (30.10.2018.) i u Nikšiću (02.10.2018). Službenici Nacionalne Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima uzeli su učešće u realizaciji naprijed pomenutih edukacija – kroz pripremu i prezentaciju sadržaja koji se odnose na borbu protiv trgovine ljudima – sa posebnim osvrtom na rane prisilne/ugovorene brakove. Sa učesnicima je razgovarano kako da prepoznaju nasilje u porodici i kako treba postupiti ukoliko se nasilje dogodi, kao i o posljedicama maloljetnih ugovorenih brakova. Pored navedenih tema predavači/ce su ukazali/e i na izuzetan značaj obrazovanja za romsku i egipćansku populaciju, što je preduslov za uključivanje u sve tokove društvenog života u Crnoj Gori. Takođe, MLJMP³⁹ je 2018. godine finansiralo štampanje ukupno 900 informativnih flajera na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku o vidovima zaštite od trgovine ljudima i nasilja u porodici, koji su tokom pomenutih kampanja i edukacija podijeljeni građanima.

³⁹ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Uprava policije je tokom 2018. godine evidentirala **11** KD⁴⁰ iz čl. 216 KZ CG⁴¹ – »*Vanbračna zajednica sa maloljetnikom*« i 266 KD iz čl. 220 KZ CG – »*Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici*«.

Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Makedonije o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima, potpisan 20. jul 2018 . Ovaj Sporazum ima za cilj produktivniju saradnju resornih institucija dvije zemlje na planu poboljšanja identifikacije, obavještanja, upućivanja, saradnje u krivičnim postupcima i dobrovoljnog povratka žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Na ovaj način podstaci će se razmjena iskustava između ekspertske kadrova, zaduženih za aktivnosti u okviru različitih segmenata borbe protiv trgovine ljudima, posebno u dijelu jačanja proaktivne identifikacije žrtava.

U cilju efikasnije borbe protiv trgovine ljudima, prvenstveno boljoj i kvalitetnijoj identifikaciji potencijalnih žrtava, kao i samog krivičnog gonjenja, na operativnom planu, Vrhovni državni tužilac i direktor Uprave policije 06. decembra 2018. godine donijeli su Odluku o formiranju Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima, kojeg čine najviši predstavnici Višeg državnog tužilaštva iz Podgorice i Bijelog Polja (rukovodioci), predstavnici Uprave policije (rukovodilac i službenik Odsjeka za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja i ilegalnih migracija), Nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima, i drugi predstavnici MUP-a. Takođe, na operativnom planu pri Upravi policije formirana je posebna organizaciona jedinica / Odsjek za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja i ilegalnih migracija, kao sastavni dio Sektora kriminalističke policije čime je uvećan broj izvršilaca (8) u odnosu na raniji period. Na XIV sjednici Vijeća za nacionalnu bezbjednost, kojim je predsjedavao predsjednik Vlade, a koja je održana 28. decembra 2018. godine, između ostalog usvojena je Informacija o postupanju Uprave policije u oblasti borbe protiv trgovine ljudima i iznijeto da ova oblast bude među prioritetima u daljem radu Uprave policije, ali i Državnog tužilaštva .

Oснаživanje institucija za multidisciplinarni pristup u oblasti borbe protiv trgovine ljudima - Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa Upravom za kadrove realizovala 4 programa edukacija na kojima je prisustvovalo ukupno 168 osoba (zdravstveni radnici, predstavnici DKP-a, predstavnici lokalnih parlamenata, raznih institucija i organizacija. Osim toga Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je organizovala obuke za 101 osobu (predstavnici: Uprave policije, tužilaštva, sudstva, Vojske CG, CSR i NVO. Takođe, 159 službenika Uprave policije je tokom 2018. godine prošlo razne obuke vezano za borbu protiv trgovine ljudima, a realizovane su brojne obukelradionice za 31 predstavnika/cu tužilaštva. U organizaciji

⁴⁰ Krivično djelo

⁴¹ ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 070/03 od 25.12.2003, 013/04 od 26.02.2004, 047/06 od 25.07.2006, Službeni list Crne Gore", br. 040/08 od 27.06.2008, 025/10 od 05.05.2010, 073/10 od 10.12.2010, 032/11 od 01.07.2011, 064/11 od 29.12.2011, 040/13 od 13.08.2013, 056/13 od 06.12.2013, 014/15 od 26.03.2015, 042/15 od 29.07.2015, 058/15 od 09.10.2015)

Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i Misije OEBS-a u Crnoj, tokom izvještajnog perioda, održane su četiri obuke na temu: „Jačanje kapaciteta predstavnika istražnih i pravosudnih organa u istraživanju i procesuiranju slučajeva trgovine ljudima“, namijenjene predstavnicima policije, tužilaštva i sudstva, i to u Beranama, Bijelom Polju, Budvi i Podgorici na kojima je prisustvovalo 16 predstavnika.

Preko Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, organizovana je jedna dvodnevna konferencija na kojoj je prisustvovao 21 učesnik, 19. i 20. novembra 2018. godine, u Budvi, a u saradnji i uz podršku Ambasade SAD u Podgorici, tj. Biroa Stejt Departmenta za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i sprovođenja zakona-INL Programa. Cilj Konferencije je bio da međunarodni stručnjaci podijele svoje znanje i iskustvo sa crnogorskim kolegama kada je u pitanju borba protiv trgovine ljudima.

A u okviru Programa inicijalne obuke, tokom izvještajnog perioda održane su dvije obuke. i to: 5. i 19. jul 2018. godine, u Podgorici, u organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, a u okviru realizacije teorijskog dijela Programa inicijalne obuke za kandidate za sudije i kandidate za državne tužioce, Modul XI iz krivično materijalnog prava. Modulu je prisustvovalo četvoro polaznika Programa: tri kandidata za državne tužioce i kandidat za sudiju.

Međunarodni nivo obuka sudija - Predsjednik Višeg suda u Podgorici, pohađao je međunarodnu radionicu na temu : " Presudna uloga pravosuđa u borbi protiv trgovine ljudima " koja je održana u Izraelu , 14 - 18 oktobra , 2018.godine. Tokom trajanja od 5 dana, učesnici su podijelili i razmotrili pitanja iz različitih perspektiva zemalja porijekla, destinacije i tranzita i upoznali se sa izraelskim i međunarodnim najboljim praksama, programima i metodologijama. Takođe, jedna sudija Osnovnog suda u Podgorici učestvovala je na obuci na Međunarodnoj akademiji - Ilea- u Mađarskoj.

Realizacija kampanje za promociju SOS telefona za žrtve trgovine ljudima - U kontinuitetu se ulažu značajni napor u podizanju nivoa svijesti o trgovini ljudima, kako potencijalnih žrtava, tako i svih ostalih članova našeg društva kroz sprovođenje kampanje "Zaustavimo trgovinu ljudima", koja podrazumijeva emitovanje TV spota "Stop trgovini ljudima", kojim se ujedno promovise i nacionalna SOS antitrafiking linija. Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa Ministarstvom kulture krajem 2018. godine izradila novi TV Spot kojim se promoviše SOS telefon za žrtve trgovine ljudima

7. Kultura, identitet i informisanje

Afirmisanje istraživačkog izvještavanja u medijima o procesu socijalne integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo - Kao podsticaj istraživačkog izvještavanja Ministarstvo kulture sprovodi godišnji konkurs za najbolji prilog na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori". Nagrada za najbolji prilog u iznosu od dvije prosječne zarade obračunate u prethodnoj godini uručuje se 8. aprila na Dan Roma. Konkurs je u toku.

Sufinansiranje proizvodnje programskih sadržaja - Ministarstvo kulture kao realizaciju ove mjere sprovodi godišnji konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u lokalnim štampanim medijima i medijskim naučnim časopisima, gdje se u okviru zadatih tema nalazi i socijalna inkluzija Roma. U okviru konkursa sufinansirano je više odabranih projekata. Ova mjera je u potpunosti realizovana i raspisan je konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u 2019.godini.

Medijsko predstavljanje ključnih pitanja inkluzije romske i egipćanske populacije u društvo - Da bi ključna pitanja inkluzije bila predstavljena javnosti Ministarstvo kulture sufinansira izradu audiovizuelnih spotova i radio džinglova koji pokazuju napredak i probleme u rješavanju ovog pitanja. Spotove emituje Javni servis i lokalni javni emiteri. Ova mjera je realizovana za 2018. godinu.

Romski radio je osnovan 2011 godine od strane NVO "Udruženje Roma Crne Gore" neprekidno egzistira do danas preko raznih donacija i grantova. Produkcija na romskom radiju je informativa, vijesti koje se emituju svaki sat su dvojezične, kao i autorske emisije jednom dnevno u trajanju od 10 do 15 minuta.

Javni Servis - Romska Redakcija u javnom servisu je pod dijelom Programa za manjine i broji jednog uposlenika od 2014 godine. Pored stalnog programa o romskim aktuelnostima u raznim emisijama, na romskom jeziku je poseban segment informisanja i on obuhvata

- TV Emisiju "Savore" koje se emituje na RTCG1, u trajanju od 25 minuta i dvije reprize (u toku 2018. godine, sa pauzom za mjesec avgust, emitovane su 22 emisije);
- Radio Emisija "Glas Roma" na Radiju CG, koja se emituje svakih petnaest dana u trajanju od 25 minuta, sa dvije reprize (u toku godine, sa pauzom za mjesec avgust, emitovano je 22 emisije)

Informativni program uključuje priloge na romskom jeziku za dnevnik u trajanju od 1-1,5 minuta standardnog priloga i za jutarnji program u trajanju do 3 minuta u zavisnosti od važnosti informacije koju određuje urednik informativnog ili jutarnjeg programa.

CEKUM⁴² je u saradnji sa NVO “Demokratski Romski Centar” organizovao dvije manifestacije. Cilj manifestacija je bio očuvanje tradicije i običaja romskog praznika. Veliki broj posjetilaca tržnog centra „Sity mail“ zaustavilo se i odgledalo program koji je sadržio: folklorno izvođenje, recitacije, izložbu zanatskih radova i degustaciju romskih specijaliteta. Drugi projekat je „Simboli Roma“ koji je 2018. godine počeo relazicaiju na cijeloj teritoriji Crne Gore. sastoji se od istraživačkog dijela koji treba da definiše mnogo nedoumica koje Romi imaju u dijelu očuvanja svog kulturnog identiteta. Istraživanje obuhvata sve opštine u Crnoj Gori. Cilj projekta je: Podizanjem svijesti o značenjima i vrijednosti kulturnih simbola Roma u Crnoj Gori . CEKUM je u saradnji sa NVO “Koračajte sa nama – Phiren amenca” organizovao povodom 5. novembra Svjetskog dana romskog jezika javno predavanje na Pravnom fakultetu u Podgorici, na temu istorije romskog jezika. Ono što je dobar indikator kada je riječ o ovom događaju jeste da je pored Roma u sali bio velik broj neromske populacije koje je zanimalo predavanje. Takođe, CEKUM je pomogao prezentaciju Romskog KUD-a prilikom njihovog učešćana obilježavanju Svjetskog dana Roma u saradnji sa NVO “Udruženje Roma Crne Gore” radi što bolje prezentacije romske muzike i folklornog stvaralaštva. Manifestacija je održana u Podgorici i zabilježila je veliki broj gledalaca.

⁴² Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore

1. STANOVANJE

Cilj 1.1. Poboljšanje uslova stanovanja Roma i Egipćana

INDIKATORI UČINKA:

1. Urađena Baza podataka;
2. Urađena analiza pravnog okvira sa predlozima za izmjenu legislative (Ovdje se misli na Usvojanje programa socijalnog stanovanja u LS u kojima to nije urađeno);
3. Spisak izmijenjenih propisa (Usvojanje programa socijalnog stanovanja u LS);
4. Broj izgrađenih stanova i broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije kojima su dodijeljeni socijalni stanovi

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu <i>Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG</i> iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Na osnovu istraživanja Ministarstva za ljudska i manjinska prava (2016), najveći broj Roma i Egipćana (oko 77%) živi u segregisanim naseljima, dominantno u tri opštine, a to su Podgorica (57% ukupne romske i egipćanske populacije), Nikšić (11%) i Berane (9%). Od svih objekata u kojima žive Romi i Egipćani u Crnoj Gori njih oko 60 % domaćinstava živi u legalizovanim objektima koji su u vlasništvu nekog od članova porodice, tj. oko 40% domaćinstava živi u objektima koji nijesu legalizovani, a u velikom broju slučajeva ne postoji ni zakonski način da se izvrši legalizacija. Kada je riječ o uslovima stanovanja, podaci pokazuju da u neuslovnim objektima živi oko 60% domaćinstava (30% u	MNE1 „Izgradnja 62 stambene jedinice u Nikšiću“- ukupna vrijednost projekta iznosila je 2.557.801,21€, od čega su sredstva granta 1.980.000,00€, a kontribucija lokalne jedinice 577.801,21€. Projekat je realizovan u potpunosti u planiranom roku bez naknadnih radova sa uštedom od 180.000,00€. Selekcija korisnika sprovedena u skladu sa Zakonom o socijalnom stanovanju uz podršku UNHCR-a i OEBS-a. Svečano otvaranje i useljenje novosagrađene zgrade je održano u maju 2016. godine. MNE2 „Izgradnja 171 stambenih jedinica za stanovnike Kampa Konik u Podgorici“ - ukupna vrijednost projekta iznosi 7.430.215,61€, od čega su sredstva granta 6.226.662,00€. Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnomo bankom Savjeta Evrope. Ugovori sa izvođačima radova i nadzora za prvu fazu (120 stanova) zaključeni su 11.02.2016.	Na pod-projektu MNE 2, se iz razloga dobre prakse projektovanja došlo do uštede 1.950.977,11 €- pa je Skupština donatora odobrila proširenje projekta stambene gradnje na Koniku u Podgorici za dodatnu 51 stambenu jedinicu- Nastavak IPA Projekta (druga faza). Radovi na drugoj fazi su zvanično počeli 18. maja 2017. Svi građevinski radovi i priključci su završeni u planiranom roku, a svečanost povodom useljenja korisnika je održana 12. decembra 2018. Završetkom ove faze, ispunjeni su uslovi za konačno zatvaranje kampa Konik. MNE 4: „Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane“. Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnomo bankom Savjeta Evrope.

barakama, 37% limenim objektima, i oko 3% u objektima od drugog materijala). Od onih koji se mogu okvalifikovati kao uslovni, njih 31% živi u objektima koji su zidani ciglom i/ili blokovima, te oko 7.3% onih koji žive u zgradama. Kada je riječ o opremljenosti domaćinstva, podaci pokazuju da 47% domaćinstva imaju kupatilo, 81.7% imaju struju, a kanalizaciju 39%.			Radovi na prvoj fazi-120 stanova su završeni u planiranom roku bez naknadnih radova sa uštedom od 1.950.977,11 €. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u saradnji sa UNHCR-om i OSCE-om, završilo selekciju korisnika za potrebe smještaja u 120 stambenih jedinica nakon čega su se stvorili uslovi za preduzimanje radnji i mjera za uklanjanje dijela kontejnerskog naselja a sve u cilju zatvaranja kampa Konik I (najvećeg kolektivnog centra u Crnoj Gori). Svečana ceremonija dodjele ključeva i useljenje 120 porodica u novoizgrađene stanove je održano 15. novembra 2017. MORT je u avgustu 2017 donio Program socijalnog stanovanja za period 2017-2020 godine, gdje su LS u obavezi da izrade navedeni program.				Gradjevinski radovi na objektu su počeli 15. februara 2017. Useljenje korisnika je planirano sredinom marta 2019.godine.		
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S.R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
Mjera 1.1.1. Izrada baze podataka o socijalnim stanovima i revizija pravnih osnova za korišćenje tih stanova	Prikupljanje podataka, analiza propisa	MORT ⁴³ je u avgustu 2017 donio Program socijalnog stanovanja za period 2017-2020 godine, gdje su LS u obavezi da usvoje navedeni program. ⁴⁴	LS	01. oct	31. dec	R		Redovna aktivnost LS ⁴⁵	
	Izmjena propisa								
	Izrada baze podataka								
		Nacionalna stambena strategija za period 2011-							

⁴³ Ministarstvo održivog razvoja i turizma

⁴⁴ <http://www.mrt.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=291107&rType=2>

⁴⁵ Lokalne samouprave

		2020. godine i Zakon o socijalnom stanovanju, postavljaju osnovne strateške i institucionalne elemente sistema socijalnog stanovanja, koji će se u narednim godinama razvijati na državnom i lokalnom nivou.							
Mjera 1.1.2. Izgradnja socijalnih stanova za IRL/RL	Izgradnja socijalnih stanova u Podgorici, Nikšiću i Beranama	Na pod-projektu MNE 2, se iz razloga dobre prakse projektovanja došlo do uštede 1.950.977,11 €- pa je Skupština donatora odobrila proširenje projekta stambene gradnje na Koniku u Podgorici za dodatnu 51 stambenu jedinicu- Nastavak IPA Projekta (druga faza). Radovi na drugoj fazi su zvanično počeli 18. maja 2017. Svi građevinski radovi i priključci su završeni u planiranom roku, a svečanost povodom useljenja korisnika je održana 12. decembra 2018. Završetkom ove faze,	MRSS ⁴⁶	01. oct	31. dec	R			Završiti izgradnju 94 stambene jedinice u Beranama kako bi se u potpunosti zatvorila dva kolektivna centra Rudeš I i Rudeš II, s obzirom da su uslovi u istima neadekvatni.

⁴⁶ Ministarstvo rada i socijalnog staranja

		ispunjeni su uslovi za konačno zatvaranje kampa Konik. MNE 4: "Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane". Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnog bankom Savjeta Evrope. Gradjevinski radovi na objektu su počeli 15. februara 2017. Useljenje korisnika je planirano sredinom marta 2019.godine.						Ukupna vrijednost projekta iznosi 3.990.647,48€, od čega su donatorska sredstva: 3.575.779 €.	
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

2. OBRAZOVANJE

Cilj 2.1. Povećanje stepena upisa i smanjenje ranog napuštanja škole na svim nivoima obrazovanja

INDIKATORI UČINKA:

2. Usvojen Standard zanimanja; Broj izabranih Saradnika/ca, spisak škola za koje su izabrani/e; Broj stalno zaposljenih Saradnika/ca; Izvještaj o obuci
3. Godišnji izvještaj o broju podijeljenih kompleta udžbenika i datumu podjele;
4. Izrađen i usvojen Pravilnik⁴⁷;
5. Godišnji izvještaj o broju dodijeljenih stipendija;
6. Broj dječaka i djevojčica romske i egipćanske populacije koja su upisana u srednje škole, podaci razloženi prema polu, nazivu škole i mjestu;
7. Broj stipendija, prema polu, školi i mjestu;
8. Izvještaj o kampanji;
9. Broj upisanih studenata/kinja po polu, fakultetu i mjestu studiranja;
10. Broj dodijeljenih stipendija prema polu, fakultetu i mjestu studiranja;
11. Broj studenata/kinja koji stanuju u domu, prema polu, fakultetu i mjestu studiranja⁴⁸;
12. Usvojene dopune Zakona kojima se garantuje plaćanje predškolskog obrazovanja za romsku i egipćansku djecu u punom obimu;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Prema podacima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2011. godine, polovina od ukupnog broja djece romske i egipćanske populacije pohađa školu. Manje od jedne trećine završi osnovnu školu, dok 7% njih završi srednje obrazovanje.	2017. godina: • Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školske 2017/18 godine je pohađalo 190 djece romske i egipćanske populacije;	2018 godina: • Usvojen je standard zanimanja za Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja; • Realizovane su dvije obuke za Saradnike (u augustu i u oktobru 2018.) i u izvještajnom periodu je deset (10) škola objavilo konkurs za 18 Saradnika; • Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školske 2018/19 godine je

⁴⁷ Za izradu navedenog Pravilnika, Akcionim planom za 2018. godinu je bilo zaduženo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, međutim tokom 2018. godine je odlučeno da aktivnost koja se tiče dodjele stipendija od januara 2019. godine preuzme Ministarstvo prosvjete, te iz tog razloga ova mjera nije realizovana, a o istoj će se razmatrati tokom izrade AP za 2019. godinu;

⁴⁸ Romski obrazovni fond (REF), koji je projektno prikupljao navedene podatke nije nastavio projekat za 2018. godinu. Trenutno raspoložemo podacima da su 2018. godine dodijeljene stipendije za drugi semestar akademske 2017/18. za 17 studenata romske i egipćanske populacije, a za prvi semestar akademske 2018/19 za 14 studenata;

Podaci na osnovu <i>Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG</i> iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Podaci ukazuju da od sve djece u predškolskom uzrastu, njih oko 21.5% upisuje vrtić (dječaci 20.6% i djevojčice 22.4%). Pozitivan indikator je svakako istraživački nalaz da od sve upisane dece u predškolskim ustanovama imamo veoma mali procenat onih koji napuštaju vrtić, tačnije samo 2.2%. Strategijom je predviđeno da se primjenom dole predloženih mjera do 2020. godine procenat upisane djece u vrtić poveća na 40% (sa sadašnjih 21.5%). Prema podacima istraživanja gore pomenutog istraživanja iz 2016. osnovnu školu upisuje 76% romske djece. Podaci ukazuju da preko 11% romske djece napušta školu (dječaci 9.4% i djevojčice 13.8%). To znači, da nakon 'drop-outa', od ukupnog broja romske i egipćanske djece osnovno obrazovanje završava nešto oko 68% u odnosu na ukupan broj djece tog uzrasta. Na osnovu istraživanja identifikovano je da 38% punoletnih Roma i Egipćana nema nikakvo obrazovanje. Njih 37% imaju nezavršenu osnovnu školu, a 17% završenu osnovnu školu. Treći stepen stručne spreme završilo je nešto ispod 6% punoljetnih Roma i Egipćana, a četvorogodišnju srednju školu samo 2.2%. Broj učenika romske i egipćanske populacije u OŠ: • školske 2014/2015.: 1538 djece (816 M, 722 Ž); • školske 2015/2016.: 1438 djece (772 M, 666 Ž); Srednjoškolsko obrazovanje pripadnika romske i egipćanske populacije: 49% upisuje srednju školu (52% dječaka i preko 44% djevojčica). Preciznije, od njih 68% koji su završili osnovnu školu, svako peto dijete i ne upiše srednju školu.	• Osnovnu školu, školske 2018/19 pohađa 1860 učenika/ca romske i egipćanske populacije, što čini 2,74% od ukupnog broja upisane djece u OŠ u CG; • Broj srednjoškolaca romske i egipćanske populacije školske 2017/18. godine je bio 142, što u procentima čini 0,51% od ukupnog broja upisane djece u srednje škole u Crnoj Gori navedene školske godine; • Akademске 2017/18 bilo je 27 studenata romske i egipćanske populacije od kojih su 16 studenata/ica bili/e korisnici/e stipendija; • U toku aprila 2017. godine MP je u saradnji sa partnerima sprovelo kampanju upisa u prvi razred OŠ kao i upis u srednju školu u Podgorici, Nikšiću, Beranama i Herceg Novom. • Na početku školske 2017/18. godine obezbijeđeni su kompleti udžbenika za djecu romske i egipćanske populacije I, II i III razreda osnovne škole;	pohađalo 191 dijete (105 M, 86 Ž) romske i egipćanske populacije; • Broj dodijeljenih kompleta udžbenika je sljedeći: 226 za I razred OŠ, 233 za II razred OŠ i 213 za III razred OŠ; • Osnovnu školu, školske 2018/19 pohađa 1793 (936 M, 857 Ž) učenika/ca romske i egipćanske populacije, što čini 2,66% od ukupnog broja upisane djece u OŠ u CG; • Broj srednjoškolaca romske i egipćanske populacije školske 2018/19 – 137 (M75, 62 Ž)⁴⁹; • Za II polugodište školske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije za 102 učenika/ce romske i egipćanske populacije (43 Ž, 59 M); • Za I polugodište školske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 110 učenika/ca romske i egipćanske populacije (54 Ž, 56 M); • Za II semestar akademske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije za 17 studenata/ica romske i egipćanske populacije (11 Ž, 6 M); Od navedenih 17 studenata, 9 studira u Nikšiću, 7 u Podgorici i 1 u Baru; Filozofski fakultet u Nikšiću, Filološki fakultet u Nikšić; Pravni fakultet u PG, Medicinski fakultet u PG, Fakultet za sport i fizičko vaspitanje – Nikšić, Fakultet političkih nauka u PG, Fakultet za poslovni menadžment – Bar;; • Za I semestar akademske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 14 studenata/ica romske i egipćanske populacije (7 Ž, 7 M); • MLJMP⁵⁰ je finansiralo izradu kompleta udžbenika za učenike/ce I, II i III razreda OŠ; • MP⁵¹ je tokom 2018. godine, u saradnji sa partnerima organizovalo kampanju Podgorici, Nikšiću, Beranama i Herceg Novom; • Izrađen Protokol o postupanju i prevenciji ranog napuštanja školovanja;
---	--	--

⁴⁹ Podaci o nazivima srednjih škola i mjestu se nalaze u tabeli br. 1. u prilogu ovog dokumenta

⁵⁰ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

⁵¹ Ministarstvo prosvjete

MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S.R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
2.1.1. Uvođenje i jačanje uloge Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja	Obuka Saradnika/ca	Realizovane su dvije obuke za Saradnike (u augustu i u oktobru 2018.) i u izvještajnom periodu je deset (10) škola objavilo konkurs za 18 Saradnika.	MP ⁵²	01. apr	30. jun	D ⁵³		Redovna budžetska sredstva MP ⁵⁴	Izvršiti izbor Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja i njihov prijem u radni odnos na budžetu Ministarstva prosvjete.
	2.Izbor Saradnika/ca						31. dec 2019. Izbor saradnika će se realizovati tokom drugog polugodišta školske 2018/19 god.		
	Prijem u radni odnos Saradnika/ca,						31. dec 2019. Prijem u radni odnos Saradnika na budžetu će se realizovati tokom drugog polugodišta školske		

⁵² Ministarstvo prosvjete

⁵³ Djelomično realizovana aktivnost

⁵⁴ Ministarstvo prosvjete

							2018/19 god.		
2.1.2. Obezbjeđiva nje besplatnih udžbenika za djecu romske i egipćanske populacije I, II i III razreda OŠ	Kupovina i raspodjela udžbenika na početku školske godine	Obezbjeđeni su udžbenici za učenike romske i egipćanske populacije od prvog do devetog razreda. MLJMP je finansiralo izradu kompleta udžbenika za učenike/ce I, II i III razreda OŠ. ⁵⁵ Udžbenici su obezbijeđeni i za učenike romske i egipćanske populacije od IV do IX razreda OŠ ⁵⁶ od strane MP ⁵⁷ .	MLJMP ⁵⁸ MP			R		Budžet MLJMP 37.108,40 €	
2.1.3. Izrada pravilnika o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike/ce romske i egipćanske populacije	Formiranje tima za izradu pravilnika; Izrada i donošenje pravilnika Promocija i upoznavanje potencijalnih korisnika stipendija sa Pravilnikom Primjena i praćenje primjene Pravilnika		MLJMP	01. apr	30. jun	N	Novi rok za realizaciju je 31. dec 2019. 2018. godine je odlučeno da realizaciju isplate stipendija preuzme Ministarstvo prosvjete, te iz tog razloga MLJMP nije izradilo Pravilnik, već su stipendije dodijeljene svim učenicima/cama romske i egipćanske populacije koji su tokom 2018. godine podnijeli zahtjev za istu.	Izraditi Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike/ce romske i egipćanske populacije.	

⁵⁵ Od januara 2019. godine ovu aktivnost će preuzeti Ministarstvo prosvjete.

⁵⁶ Osnovna škola

⁵⁷ Ministarstvo prosvjete

⁵⁸ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

2.1.4. Povećanje stepena upisa romske i egipćanske djece u srednju školu s posebnim akcentom na djevojčice	Putem afirmativne akcije odrediti kvote za upis u srednje škole različitog usmjerenja	Svim učenicima/cama koji su se izjasnili da su pripadnici romske i egipćanske populacije i koji su konkurisali za upis u srednju školu, dodato je 6 (šest) poena na ukupne bodove koji se računaju po kriterijumima važećim za sve učenike.	MP			R		Redovna budžetska sredstva MP	Odrediti kvote za upis u srednje škole različitog usmjerenja.
	Dodijeliti stipendije srednjoškolcima /kama ⁵⁹	2018. godine dodijeljene su stipendije svim srednjoškolcima romske i egipćanske populacije koji su se prijavili za istu. Stipendije su dodijeljene u iznosu 60 € mjesečno. Za II polugodište školske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije za 102 učenika/ce romske i egipćanske populacije (43 Ž, 59 M). Za I polugodište školske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 110 učenika/ca romske i egipćanske populacije (54 Ž, 56 M).	MLJMP	01. oct	31. dec	R		Budžet MLJMP 63.120,00 €	

⁵⁹ Ovu aktivnost će od januara 2019. godine preuzeti Ministarstvo prosvjete

	Organizovati kampanju za upis u srednju školu sa posebnim akcentom na djevojčice i njihove roditelje	Prilikom sprovođenja kampanje za upis u OŠ, koja je opisana kod mjere broj 2.5.2., roditelji su, pored ostalog, obaviješteni o mogućnosti upisa srednje škole.	MP			R		Redovna budžetska sredstva MP	
2.1.5. Povećanje stepena pripadnika romske i egipćanske populacije na visokoškolske ustanove u CG sa posebnim akcentom na djevojke/žene	Dodijeliti stipendije studentima ⁶⁰	2018. godine dodijeljene su stipendije svim studentima romske i egipćanske populacije koji su se prijavili za istu. Stipendije su dodijeljene u iznosu 150 € mjesečno. Za II semester akademske 2017/18 (januar-jun 2018.), isplaćene su stipendije za 17 studenata/ica romske i egipćanske populacije (11 Ž, 6 M). Za I semester akademske 2018/19 (septembar-decembar 2018.), isplaćene su stipendije za 14 studenata/ica romske i egipćanske populacije (7 Ž, 7 M).	MLJMP	01. okt	31. dec	R		Budžet MLJMP 23.700,00 €	
	Obezbijediti	U izvještajnom periodu	MP			R			

⁶⁰ Ovu aktivnost će od januara 2019. godine preuzeti Ministarstvo prosvjete

	besplatan boravak studentima/kinja ma u studentskom domu	nije bilo podnijetih zahtjeva od strane studenata/studentkinja romske i egipćanske populacijen za oslobađanje plaćanja troškova smještaja u studentskim domovima.						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

Cilj 2.2. Povećanje stepena upisa romske i egipćanske djece u predškolske ustanove

INDIKATORI UČINKA:

- Usvojene dopune Zakona kojima se garantuje plaćanje predškolskog obrazovanja za romsku i egipćansku djecu u punom obimu;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Od sve djece u predškolskom uzrastu, njih oko 21.5% upisuje vrtić (dječaci 20.6% i devojčice 22.4%). Strategijom je predviđeno da se do 2020. godine procenat upisane djece u vrtić poveća na 40% (sa sadašnjih 21.5%%).	Oslobađanje od plaćanja troškova predškolskog obrazovanja u punom obimu za djecu romske i egipćanske populacije je realizovano kako je i predviđeno Akcionim planom za 2017. godinu, a što predviđa član 35 <i>Zakona o predškolskom obrazovanju</i>. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školske 2017/18 godine, je pohađalo 190 djece romske i	Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školske 2018/19 godine je pohađalo 191 dijete (105 M, 86 Ž) romske i egipćanske populacije;

			egipćanske populacije;						
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S.R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
2.2.1. Oslobađanje od plaćanja troškova predškolskog obrazovanja u punom obimu za djecu romske i egipćanske populacije	Prijedlog dopune zakona o predškolskom obrazovanju	Oslobađanje od plaćanja troškova predškolskog obrazovanja u punom obimu za djecu romske i egipćanske populacije je realizovano kako je i predviđeno Akcionim planom za 2017. godinu, a što predviđa član 35 Zakona o predškolskom obrazovanju. Realizovana je nastava u vrtićima za djecu romske i egipćanske populacije po Programu pripremnog vrtića, u produženom trajanju (umjesto dvije isti traje 4 sedmice) u 9 predškolskih ustanova (Bar, Tivat, Herceg Novi, Kotor, Cetinje, Nikšić, Podgorica, Berane i Bijelo Polje).	MP ZZŠ	01. apr	30. jun	R		Budžet MP 3.000,00 €	

Cilj 2.3. Pospješivanje školskog uspjeha romske i egipćanske djece kroz angažovanje roditelja i zajednice

INDIKATORI UČINKA:

- Broj djece, po polu, školi, razredu i mjestu školovanja, koja su boravila na zimovanju/ljetovanju;
- Broj distribuiranih materijala, broj i mjesto škola obuhvaćenih mjerom, broj roditelja kojima su podijeljeni materijali prilikom informisanja roditelja;
- Izvještaj o broju radionica, broj roditelja po polu, školi i mjestu koji su prošli edukaciju i trening;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Školski uspjeh romske i egipćanske djece značajno je lošiji u odnosu na djecu koja pripadaju većinskoj populaciji. ⁶¹	• MLJMP je organizovalo sedmodnevno zimovanje za 22 učenika/ce romske i egipćanske populacije (15 M, 7 Ž) iz Podgorice, Nikšića, Tivta i Herceg Novog u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima. • MLJMP je organizovalo sedmodnevno ljetovanje za 17 učenika/ce romske i egipćanske populacije (14 M, 3 Ž) u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima. • Radionicu za pripremu i realizaciju uvodnih radionica sa roditeljima romske i egipćanske populacije je pohađao/la 21 (dvadeset jedan/jedna) učesnik/učesnica. U toku 2018. godine Centar za stručno obrazovanje će iste angažovati za realizaciju radionica sa roditeljima romske i egipćanske populacije u svojim školama.	• MLJMP je organizovalo sedmodnevno zimovanje za 23 učenika/ce romske i egipćanske populacije (12 M, 11 Ž) iz Podgorice, Nikšića, Tivta i Herceg Novog u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima. • MLJMP je organizovalo sedmodnevno ljetovanje za 22 učenika/ce romske i egipćanske populacije u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima. • CSO je organizovao radionice "Značaj obrazovanja i učenja za lični i porodični razvoj – roditeljstvo se uči" u tri OŠ u CG, na kojima je prisustvovalo ukupno 40 učenika/ca. • CSO je povodom obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti organizovao radionicu "Značaj pismenosti za lično, socijalno i ekonomsko osnaživanje pojedinca, porodice i zajednice" za pripadnike romske i egipćanske populacije na Koniku na kojoj je prisustvovalo 20 Romkinja.

⁶¹ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str 36

MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S.R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
2.3.1. Informisanje roditelja o mogućnosti upisa djece u školama u kojima se nastava izvodi na albanskom jeziku	Štampanje i distribucija i drugog informativnog materijala	Tokom kampanje za upis u OŠ, koja je opisana kod mjere broj 2.5.2. roditelji su obaviješteni o mogućnostima upisa djece u škole u kojima se nastava izvodi na albanskom jeziku. Tom prilikom su dijeljeni informativni flajeri na albanskom, crnogorskom i romskom jeziku.	MP	01. april	30. jun	R		Redovna budžetska sredstva MP	
2.3.2. Organizacija zimskih i ljetnjih kampova za najbolje učenike/ce romske i egipćanske populacije VII, VIII i IX razreda	Priprema kampova Izbor djece Realizacija	U periodu od 08-15. januara 2018. godine MLJMP ⁶² je organizovalo, u saradnji sa OŠ ⁶³ , RS ⁶⁴ , NVO "Koračajte sa nama" i NVO "Centar za romske inicijative" sedmodnevno zimovanje za 23 učenika/ce romske i egipćanske populacije (12 M, 11 Ž) iz Podgorice, Nikšića,	MLJMP	01. jul	30. sep	R		Budžet MLJMP Zimovanje: 4.442,38 € Ljetovanje: 3.716,10 €	

⁶² Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

⁶³ Osnovne škole

⁶⁴ Romski savjet

	kampova	Tivta i Herceg Novog u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima. U periodu od 09-16. jula 2018. godine MLJMP⁶⁵ je organizovalo, u saradnji sa OŠ, RS, NVO "Koračajte sa nama" i NVO "Centar za romske inicijative" sedmodnevno ljetovanje za 22 učenika/ce romske i egipćanske populacije u JU "Lovćen-Bečići" na Ivanovim Koritima.						UKUPNO: 8.158,48 €	
2.3.3. Edukacija i trening roditelja	Priprema i izvođenje radionica	CSO je organizovao radionice "Značaj obrazovanja i učenja za lični i porodični razvoj – roditeljstvo se uči" u tri OŠ u CG, na kojima je prisustvovalo ukupno 40 učenika/ca. CSO je povodom obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti organizovao radionicu "Značaj pismenosti za lično, socijalno i ekonomsko osnaživanje pojedinca, porodice i zajednice" za	CSO ⁶⁶	01. jul	30. sep	R		Budžet CSO 300.00 €	

⁶⁵ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

⁶⁶ Centar za stručno obrazovanje

		pripadnike romske i egipćanske populacije na Koniku na kojoj je prisustvovalo 20 Romkinja.							
Cilj 2.4. Posebne mjere usmjerene na smanjenje stepena ranog napuštanja škole									
INDIKATORI UČINKA • broj autobuskih linija, broj djece obuhvaćene mjerom Obezbeđivanja prevoza, po polu, uzrastu, školi i mjestu; • Izvještaj tima koji prati djecu u riziku od ranog napuštanja školovanja; Broj djece koja su završila osnovnu, a nijesu upisana u srednju školu, po polu i mjestu; Broj djece koja su napustila školu, po polu, školi i mjestu⁶⁷; • Broj tutorkih časova i broj srednjoškolaca koji su h pohađali, prema polu, školi i mjestu; Izvještaj o mentorstvu;⁶⁸ • Broj srednjoškolaca koji su oslobođeni plaćanja upisa u IV razred srednje škole;									
POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)			VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE				VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Podaci ukazuju da preko 11% romske djece napušta školu (dječaci 9.4% i djevojčice 13.8%).			Ministarstvo prosvjete je obezbijedilo prevoz za više od 370 (tri stotine sedamdeset) učenika romske i egipćanske zajednice koji pohađaju nastavu u sedam osnovnih škola u Opštini Podgorica, i to: OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, OŠ "21. maj", OŠ "Marko Miljanov", OŠ "Savo Peajanović", OŠ "Vuk Kardžić", OŠ "Vladimir Nazor" i OŠ "Oktoih". To je veoma značajan vid podrške učenicima romske i egipćanske zajednice. Tim za monitoring drop-aut-a je školske 2016/17. godine uspješno radio u Podgorici, Nikšiću i Beranama.				Obezbijedjen je prevoz za više od 400 učenika/ce romske i egipćanske zajednice koji pohađaju nastavu u sedam osnovnih škola u Opštini Podgorica, i to: OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, OŠ "21. maj", OŠ "Marko Miljanov", OŠ "Savo Peajanović", OŠ "Vuk Kardžić", OŠ "Vladimir Nazor" i OŠ "Oktoih". Svi učenici/ce romske i egipćanske populacije koji su tokom 2018. godine polagali 4 razred srednje škole su oslobođeni plaćanja troškova polaganja. U primjeni je Protokol o postupanju i prevenciji osipanja djece iz obrazovnog sistema. Tim za monitoring drop-aut-a je školske 2017/18. godine uspješno radio u Podgorici, Nikšiću i Beranama.		

⁶⁷ Vidjeti tabelu br. 2 u prilogu;

⁶⁸ Navedenu mjeru je realizovao REF, ranijih godina. Ista nije realizovana 2018. iz razloga što projekat REF-a nije nastavljen za 2018. godinu.

MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
2.4.1. Upravljanje slučajevima	Nastavak rada već postojećih timova koji prate djecu u riziku od ranog napuštanja škole kao i formiranje novih timova u Opštinama sa značajnim brojem učenika romske i egipćanske populacije	U primjeni je Protokol o postupanju i prevenciji osipanja djece iz obrazovnog sistema. Tim za monitoring drop-out-a radi u Podgorici, Nikšiću i Beranama. U saradnji sa UNICEF-om unaprijeđena je MEIS aplikacija, pratećim procedurama na nivou škole u cilju prepoznavanja rizika od ranog napuštanja školovanja.	MP	01. jan	31. dec	R		Budžet MP 1.500,00 €	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
2.4.2 Obezbjedi nje prevoza za romsku i egipćansku djecu	Izrada plana autobuskih linija i prevoz djece	Obezbjede n je prevoz za više od 400 učenika/ce romske i egipćanske zajednice koji pohađaju nastavu u sedam osnovnih škola u Opštini Podgorica, i to: OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, OŠ "21. maj", OŠ "Marko Miljanov", OŠ "Savo	MP	01. jan	31. dec	R		Budžet MP 8.000,00 €	

		Peajanović", OŠ "Vuk Kardžić", OŠ "Vladimir Nazor" i OŠ "Oktoih". REF ⁶⁹ je u okviru projekta: „ Promocija i zaštita ljudskih prava pripadnika RE u Crnoj Gori,, koji je finasiran od strane kancelarije Evropske delegacije u Crnoj Gori, opredijelilo novčana sredstva za kupovinu 3 (tri) nova vozila za prevoz putnika (autobusi 16+1). Ova vozila namijenjena su za prevoz romskih i egipćanskih učenika/učenica u Podgorici, Nikšiću i u Beranama.							
2.4.3 Organizovan je tutorskih časova	Organizovanje i realizacija tutorskih časova	Unijeti tekst	REF ZZŠ	01. jan	31. dec	N	Navedenu mjeru je u ranijem periodu realizovao REF ⁷⁰ . Ista nije realizovana 2018. jer projekat REF-a nije nastavljen 2018. godine.		Nastaviti sa organizovanjem i realizacija tutorskih časova, kao i sa organizovanjem mentorske nastave.
2.4.4 Organizovan je mentorske podrške	Izrada individualnog plana mentorstva	Unijeti tekst	REF ZZŠ	01. jan	31. dec	N	Navedenu mjeru je u ranijem periodu realizovao REF ⁷¹ . Ista nije realizovana 2018. jer projekat REF-a nije nastavljen 2018. godine.		
	Organizovanje mentorske nastave	Unijeti tekst	REF ZZŠ						
2.4.5 Oslobađanje	Identifikacija učenika/ca koji su	Svi učenici/ce romske i egipćanske populacije	MP	01. jan	31. dec	R		Budžet MP 1.000,00 €	

⁶⁹ Romski obrazovni fond (eng. Roma education fund)

⁷⁰ Romski obrazovni fond (eng. Roma education fund)

⁷¹ Romski obrazovni fond (eng. Roma education fund)

od plaćanja prilikom upisa IV razreda srednje škole	završili III stepen i žele da nastave srednjoškolsko obrazovanje	koji su tokom 2018. godine polagali 4 razred srednje škole su oslobođeni plaćanja troškova polaganja.							
	Besplatan upis u IV stepen za zainteresovane		MP						

Cilj 2.5. Podizanje svijesti o značaju obrazovanja

INDIKATORI UČINKA:

- Izvještaj o realizovanim kampanjama;
- Proj polaznika/ca uključenih u program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika Roma i Egipćana;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Prema podacima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2011. godine, polovina od ukupnog broja djece romske i egipćanske populacije pohađa školu. Manje od jedne trećine završi osnovnu školu, dok 7% njih završi srednje obrazovanje. Podaci na osnovu <i>Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG</i> iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Podaci ukazuju da od sve djece u predškolskom uzrastu, njih oko 21.5% upisuje vrtić (dječaci 20.6% i devojčice 22.4%). Pozitivan indikator je svakako istraživački nalaz da od sve upisane dece u predškolskim ustanovama imamo veoma mali procenat onih koji napuštaju vrtić, tačnije samo 2.2%. Strategijom je predviđeno da se primjenom dole predloženih	Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih realizovan je od strane Centra za stručno obrazovanje u: JU za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“ - Školi za osnovno obrazovanje odraslih Podgorica, gdje je pohađalo 213 (dvije stotine trinaest) polaznika/ca i JU osnovnoj školi „Radoje Čizmović“ Nikšić, gdje je pohađalo 79 (sedamdeset devet) polaznika/ca. Kampanja je održana u 4 opštine i to: Podgorici, Nikšiću, Beranama i Herceg Novom.	Tokom 2018. godine Program osnovnog obrazovanja odraslih je pohađalo ukupno 265 polaznika/ca. Kampanja je održana u 4 opštine i to: Podgorici, Nikšiću, Beranama i Herceg Novom.

mjera do 2020. godine procenat upisane djece u vrtić poveća na 40% (sa sadašnjih 21.5%%). Prema podacima istraživanja gore pomenutog istraživanja iz 2016. osnovnu školu upisuje 76% romske djece. Podaci ukazuju da preko 11% romske djece napušta školu (dječaci 9.4% i djevojčice 13.8%). To znači, da nakon 'drop-outa', od ukupnog broja romske i egipćanske djece osnovno obrazovanje završava nešto oko 68% u odnosu na ukupan broj djece tog uzrasta. Na osnovu istraživanja identifikovano je da 38% punoletnih Roma i Egipćana nema nikakvo obrazovanje. Njih 37% imaju nezavršenu osnovnu školu, a 17% završenu osnovnu školu. Treći stepen stručne spreme završilo je nešto ispod 6% punoljetnih Roma i Egipćana, a četvorogodišnju srednju školu samo 2.2%. Broj učenika romske i egipćanske populacije u OŠ: - školske 2014/2015.: 1538 djece (816 M, 722 Ž); - školske 2015/2016.: 1438 djece (772 M, 666 Ž); Srednjoškolsko obrazovanje pripadnika romske i egipćanske populacije: 49% upisuje srednju školu (52% dječaka i preko 44% devojčica). Preciznije, od njih 68% koji su završili onovnu školu, svako peto dijete i ne upiše srednju školu.									
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
2.5.1 Kampanja i aktivnosti na terenu za motivisanje romskih i	Realizacija kampanja u cilju podizanja svijesti o značaju ranog razvoja djeteta i uključivanju	Ministarstvo prosvjete je tokom 2018. godine, u saradnji sa MLJMP, ZZŠ i NVO koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske	MP ⁷²	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MP	

⁷² Ministarstvo prosvjete

egipćanskih roditelja da upisuju djecu u vrtić	romske i egipćanske u predškolsko obrazovanje	populacije, organizovalo kampanju za polazak u prvi razred osnovne škole. Kampanja je održana u 4 opštine i to: Podgorici, Niksiću, Beranama i Herceg Novom.							
2.5.2 Kampanja za upis u osnovnu školu	Priprema, organizacija i realizacija kampanja	Ministarstvo prosvjete je tokom 2018. godine, u saradnji sa MLJMP, ZZŠ i NVO koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske populacije, organizovalo kampanju za polazak u prvi razred osnovne škole. Kampanja je održana u 4 opštine i to: Podgorici, Niksiću, Beranama i Herceg Novom.	MP ⁷³	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MP	
2.5.3 Kampanja za upis u srednju školu	Priprema, organizacija i realizacija kampanja	Ministarstvo prosvjete je tokom 2018. godine, u saradnji sa MLJMP, ZZŠ i NVO koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske populacije, organizovalo kampanju za polazak u prvi razred osnovne škole. Kampanja je održana u 4 opštine i to: Podgorici, Niksiću,	MP	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MP	

⁷³ Ministarstvo prosvjete

		Beranama i Herceg Novom.							
2.5.4. Kampanje i aktivnosti na terenu da se motivišu romski i egipćanski roditelji da preuzmu aktivniju ulogu u obrazovanju njihove djece	Priprema, organizacija i realizacija kampanja	Ministarstvo prosvjete je tokom 2018. godine, u saradnji sa MLJMP, ZZŠ i NVO koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske populacije, organizovalo kampanju za polazak u prvi razred osnovne škole. Kampanja je održana u 4 opštine i to: Podgorici, Niksiću, Beranama i Herceg Novom.	MLJMP ⁷⁴	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MLJMP	
2.5.5. Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanje odraslih i pripadnika Roma i Egipćana	Realizacija programa opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih	Tokom 2018. godine Program osnovnog obrazovanja odraslih je pohađalo ukupno 265 polaznika/ca. Izvršeno je prilagođavanje 16 obaveznih predmetnih programa i 7 izbornih predmetnih programa za program osnovnog obrazovanja za odrasle. U okviru projekta EPALE – Nacionalni servis podrške za Crnu Goru pripremljeni su i publikovani andragoški priručnici za nastavnike	CSO ⁷⁵	01. jan	31. dec	R		Budžet CSO 95.000,00 €	

⁷⁴ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

⁷⁵ Centar za stručno obrazovanje

		za predmetne programe osnovne škole za odrasle – za sve obavezne i izborne predmete							
3. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA									
Cilj 3.1. Povećanje stepena korišćenja dostupnosti zdravstvenoj zaštiti									
INDIKATORI UČINKA: 2. Broj saradnika u radnom odnosu; 3. Godišnji izvještaj o radu Saradnika/ca, po aktivnostima sa brojem osoba obuhvaćenih radom na terenu, po polu i mjestu boravka;									
POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)					VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Prije svega, oko 40% uzorkom obuhvaćenih Roma i Egipćana vlastito zdravstveno stanje procenjuje kao loše ili veoma loše. U 26% romskih i egipćanskih domaćinstava živi makar jedna osoba teškog zdravstvenog stanja ili sa invaliditetom, od čega u 6% ovih domaćinstava (od tih 26%), živi više od jedne osobe teškog zdravstvenog stanja. Očekivano trajanje života pripadnika romske populacije je 55. godina. Poređenja radi, očekivani životni vijek pripadnika većinskog stanovništva u Crnoj Gori je 76. godina. Gotovo 12% domaćinstava romske i egipćanske populacije je imalo slučaj smrtnog ishoda novorođenčadi.					Standardizovano je zanimanje „Saradnik/ca u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u zdravstvu“, te je u saradnji sa međunarodnom organizacijom „Help - Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ preko obrazovne institucije, izvršena njihova obuka radi polaganja ispita. U Domu zdravlja Podgorica, počev od 01. januara 2017. g. zaposlena/e su na budžetu Ministarstva zdravlja 3 saradnika/ce.		U domovima zdravlja Nikšić i Berane angažovan je po jedan medijator/ka koji/e je finansirala međunarodna organizacija „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ i koja će nastaviti finansiranje istih do kraja januara 2019. godine. U okviru saradnje sa javnim zdravstvenim sektorom i Opštinom Nikšić, angažovano je 15 pripadnika/ca romske populacije na usavršavanje u zdravstvenim ustanovama u Nikšiću i upućivanju u funkcionisanje zdravstvenog sistema, kako na		

Problem je, takođe, u tome što Romi i Egipćani u Crnoj Gori ne koriste sve mogućnosti i prednosti zdravstvenog sistema.								primarnom tako i na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite koji se smatra jednim vidom stručne obuke, koja je trala 9 (devet) mjeseci, a završila se aprila mjeseca 2018. godine. Projekat je finansiran od strane Opštine Nikšić, što znači da je svaki pripadnik romske populacije koji je bio na usavršavanju iz budžeta pomenute Opštine imao primanje od €250,00 mjesečno.	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
3.1.1 Uvođenje i jačanje uloge Saradnika/ce u zdravstvenoj zaštiti Roma i Egipćana	Izbor Saradnika/ce u zdravstvenoj zaštiti Roma i Egipćana	U domovima zdravlja Nikšić i Berane angažovan je po jedan medijator/ka koji/e je finansirala međunarodna organizacija „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ i koja će nastaviti finansiranje istih do kraja januara 2019. godine.	MZ	01. jan	31. mart	R		Redovna budžetska sredstva MZ	
	Prijem u radni odnos 2 Saradnika/ce								
3.1.2 Nastaviti unapređivanje rada Saradnika/ca u cilju integracije istih u zdravstveni sistem uz prateće aktivnosti koje podrazumijevaju: saradnju sa	Integracija Saradnika u javne zdravstvene ustanove	U Domu zdravlja Podgorica 2017. godine stalno je zaposleno 3 Saradnika/ce, dok je u domovima zdravlja Nikšić i Berane angažovano po jedan/a medijator/ka koje je finansirala međunarodna organizacija „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ a koja je nastavila i do kraja januara 2019. godine da finansira projekat.	MZ	01. okt	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MZ	

zdravstvenim institucijama, nevladinim organizacijama, kampanje za informativno zdravlja, vakcinaciju, radionice o reproduktivnom zdravlja		Krajem 2018. godine, Ministarstvo zdravlja u saradnji sa domovima zdravlja Nikšić i Berane preduzeli su odgovarajuće pravne procedure kako bi medijatori u tim ustanovama nastavili sa radom, kao stalno zaposleni sa radnim mjestom - Saradnik za socijalnu inkluziju Roma u oblastin zdravstva, koja su i sistematizovana aktom o sistematizaciji u tim ustanovama. U okviru saradnje sa javnim zdravstvenim sektorom i Opštinom Nikšić, angažovano je 15 (petnaest) pripadnika/ca romske populacije na usavršavanje u zdravstvenim ustanovama u Nikšiću i upućivanju u funkcionisanje zdravstvenog sistema, kako na primarnom tako i na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite koji se smatra jednim vidom stručne obuke, koja je trala 9 (devet) mjeseci, a završila se aprila mjeseca 2018. godine. Projekat je finansiran od strane Opštine Nikšić, što znači da je svaki pripadnik romske populacije koji je bio na usavršavanju iz budžeta pomenute Opštine imao primanje od €250,00 mjesečno.							
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Cilj 3.2. Preventivne akcije i terenske kampanje

INDIKATORI UČINKA:

1. Broj terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima;
2. Broj vakcinisane djece, po polu, uzrastu i mjestu boravka;
3. Broj trudnica romske i egipćanske populacije koje sui male preventivni pregled, po mjestu stanovanja

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Prije svega, oko 40% uzorkom obuhvaćenih Roma i Egipćana vlastito zdravstveno stanje procenjuje kao loše ili veoma loše. U 26% romskih i egipćanskih domaćinstava živi makar jedna osoba teškog zdravstvenog stanja ili sa invaliditetom, od čega u 6% ovih domaćinstava (od tih 26%), živi više od jedne osobe teškog zdravstvenog stanja. Očekivano trajanje života pripadnika romske populacije je 55. godina. Poređenja radi, očekivani životni vijek pripadnika većinskog stanovništva u Crnoj Gori je 76. godina. Gotovo 12% domaćinstava romske i egipćanske populacije imalo slučaj smrtnog ishoda novorođenčadi. Problem je, takođe, u tome što Romi i Egipćani u Crnoj Gori ne koriste sve mogućnosti i prednosti zdravstvenog sistema.	MLJMP⁷⁶ je u saradnji sa MZ⁷⁷ i Domovima zdravlja organizovalo tokom 2017. godine preventivne preglede pripadnika romske i egipćanske populacije u Danilogradu, Bijelom Polju, Nikšiću i Beranama. Ovim preventivnim pregledima je obuhvaćeno 80 romskinja, a prevencija se odnosila na kardiovaskularna oboljenja, dijabetes, ultrazvučni ginekološki pregledi, rentgen pluća i druge vrste pregeda, a na zahtjev pripadnica romske populacije. Obuhvati imunizacijama sve djece u CG su praćeni kroz programme obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, kao i terenske vakcinacije romske i egipćanske djece u naseljima.	MLJMP je u saradnji sa MZ i Domovima zdravlja organizovalo tokom 2018. godine preventivne preglede pripadnika romske i egipćanske populacije u Beranama (25.09.2018.), Bijelom Polju (28.05.2018.), Tivtu (06.06.2018.), Podgorici (09. i 10.10.2018.) i Nikšiću (12.10.2018.). Ovim preventivnim pregledima je obuhvaćeno preko 150 osoba (100 Ž). Obuhvati imunizacijama sve djece u CG su praćeni kroz programme obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, kao i terenske vakcinacije romske i egipćanske djece u naseljima.

⁷⁶ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

⁷⁷ Ministarstvo zdravlja

MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
3.2.1 Vakcinacija djece, preventivni zdravstveni pregledi trudnica	Vakcinacija djece	Obuhvati imunizacijama sve djece u CG su praćeni kroz programme obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, kao i terenske vakcinacije romske i egipćanske djece u naseljima.	IJZ ⁷⁸	01. jan	31. dec	R		Sredstva IJZ	
	Preventivni zdravstveni pregled trudnica-redovne aktivnosti	U saradnji sa NVO sektorom organizovani su i realizovani preventivni zdravstveni pregledi trudnica. MLJMP je u saradnji sa MZ ⁷⁹ i Domovima zdravlja organizovalo tokom 2018. godine preventivne preglede pripadnika romske i egipćanske populacije u Beranama (25.09.2018.), Bijelom Polju (28.05.2018.), Tivtu (06.06.2018.), Podgorici (09. i 10.10.2018.) i				R		Budžet MLJMP 1.000,00 €	

⁷⁸ Institut za javno zdravlje

⁷⁹ Ministarstvo zdravlja

		Nikšiću (12.10.2018.). Ovim preventivnim pregledima je obuhvaćeno preko 150 osoba (100 Ž). Preventivni pregledi su se odnosili na kardiovaskularna oboljenja, dijabetes, ultrazvučni ginekološki pregledi, rentgen pluća i druge vrste pregleda.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Cilj 3.3 Podizanje svijesti romske i egipćanske populacije o značaju zdravstvene zaštite

INDIKATOR UČINKA:

1. Izvještaj o sprovedenim kampanjama, sa brojem učesnika/ca, prema mjestu gdje je kampanja sprovedena;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Ključni problem koji je identifikovan analizom stanja jeste činjenica da veliki dio romske i egipćanske populacije nema dostupnost zdravstvenoj zaštiti. No, u ovom pogledu treba jasno definisati ključne faktore usled kojih je dostupnost ograničena. Naime, analiza pokazuje da je zdravstveni sistem dizajniran za besplatnu zdravstvenu zaštitu svih kategorija stanovništva, kao i da zdravstveni sistem ima ugrađene mehanizme za pomoć i podršku socijalno marginalizovanih	Kampanje su sprovedene u opštinama u kojima boravi, odnosno stanuje romska populacija, a kampanja se uglavnom sprovode od strane javnih zdravstvenih ustanova na primarnom nivou zdravstvene zaštite, tako da se može konstatovati da je kampanjama po svim osnovama od značaja za prevenciju zdravlja obuhvat ove populacije skoro potpun, samim tim što u naseljima u kojima stanuju ove porodice zdravstvene	Kampanje su sprovedene u opštinama u kojima boravi, odnosno stanuje romska populacija, a kampanja su uglavnom sprovedene od strane javnih zdravstvenih ustanova na primarnom nivou zdravstvene zaštite. Navedenim kampanjama po svim osnovama od značaja za prevenciju zdravlja obuhvat romske i egipćanske populacije skoro potpun.

društvenih skupina, pa prema tome i Roma i Egipćana. Problem je, međutim u tome što Romi i Egipćani u Crnoj Gori ne koriste sve mogućnosti i prednosti ovako dizajniranog zdravstvenog sistema.			ustanove održe predavanje ili obuku na temu "Preventivni pregledi", „Higijena i zdravlje“ i sl.						
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
3.3.1 Kampanja Upoznaj svog/ju Saradnika/c u Kampanja o značaju reproduktivnog zdravlja sa akcentom na Romkinje i Egipćanke	Priprema kampanja	Kampanje su sprovedene u opštinama u kojima boravi, odnosno stanuje romska populacija, a kampanja su uglavnom sprovedene od strane javnih zdravstvenih ustanova na primarnom nivou zdravstvene zaštite. Navedenim kampanjama po svim osnovama od značaja za prevenciju zdravlja obuhvat romske i egipćanske populacije skoro potpun.	MZ	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MZ	
	Sprovođenje kampanja u naseljima u kojimja žive romske i egipćanska populacija u saradnji sa NVO								
3.3.2 Liječenje korisnika droga i drugih psihoaktivnih supstanci i aktivnosti za očuvanje mentalnog zdravlja pripadnika romske i	Kampanja za informisanje pripadnika/ca romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja od bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama, kao i za sve građane i pacijente u	Kampanje su sprovedene u opštinama u kojima boravi, odnosno stanuje romska populacija, a kampanja su uglavnom sprovedene od strane javnih zdravstvenih ustanova na primarnom nivou zdravstvene zaštite. Navedenim kampanjama po svim osnovama od	MZ	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MZ	

egipćanske populacije	zdravstvenom sistemu Crne Gore putem javnog prezentovanja preko javnih servisa i štampanih medija, kao i putem web stranice MZ i javnih zdravstvenih ustanova	značaja za prevenciju zdravlja obuhvat romske i egipćanske populacije skoro potpun.							
-----------------------	---	---	--	--	--	--	--	--	--

4. ZAPOSŁJAVANJE

Cilj 4.1 Porast učešća Roma i Egipćana u mjerama aktivne politike zapošljavanja

INDIKATORI UČINKA:

2. Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u grupnom savjetovanju;
3. Broj urađenih individualnih planova zapošljavanja;
4. Realizovan pilot program uključivanja Saradnika;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000	U toku 2017. godine u programe aktivne politike zapošljavanja uključeno je 105 pripadnika populacije Roma i Egipćana. Od ukupnog broja uključenih, 40 je žena (38,09%). Mjere su finansirane kroz redovne aktivnosti i u okviru projekta koji je ZZZ sprovodio iz sredstava EU namijenjenih za IPA projekte.	2018. godine u mjere aktivne politike zapošljavanja uključena su 72 pripadnika/ce romske i egipćanske populacije iz evidencije nezaposlenih lica (25 žena ili 34,72%), što čini 7,75% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji ZZZ CG.

lica, koja se deklariraju kao pripadnici romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija učestvuje sa 3 - 4%. Preko 90% registrovanih pripadnika romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne sprema koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje. Predstavnici preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika romske i egipćanske zajednice (82.1 %). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju negativne stavove i predrasude (64.9%) i zato što pripadnici romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9 %). Podaci istraživanja koje je realizovalo Ministarstvo ukazuju da je 83% Roma i Egipćana nezaposleno. No, važno je reći da se od ovog procenta veliki broj Roma i Egipćana izjašnjava da je u statusu 'nezaposlenog lica koje ne traži posao' (33%). Ovo su uglavnom nezaposlene žene koje su domaćice. Prema tome, efektivno se može reći da je oko 50% Roma i Egipćana u statusu nezaposlenog lica koje traži zaposlenje. Od onih koji su zaposleni, utvrđeno je da u javnom sektoru radi 6% Roma i Egipćana, u privatnom nešto preko 5%, dok je njih 4.3% samozaposleno. Kada je riječ o samom statusu zaposlenosti, 4.5% Roma i Egipćana ima stalni radni odnos, dok je 6.7% zaposleno na određeno vrijeme.			Osim toga, tokom 2017. godine, realizovani su i ostali projekti finansirani iz sredstava EU u okviru OP „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“, IPA IV komponenta, kroz implementaciju grant šeme „Implementacija obuka i projekata za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i RE populacije, gdje su još 164 lica bila uključena u neki program obuke.					Sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije obuhvaćena su mjerom aktivne politike zapošljavanja “informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja”, koja je realizovana kroz informativne razgovore, intervju. Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, koji su zaposleni kroz realizaciju projekta koji sprovodi NVO »Help - Hilfe zur Selbsthilfe«, ostvarili su saradnju sa lokalnim biroima rada u Podgorici i Nikšiću.	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
4.1.1 Motivacija Roma i Egipćana za	Grupno informisanje novoprijavljenih lica u prostorijama	U toku 2018. godine, kroz svoje redovne aktivnosti, savjetnici za posredovanje u	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		Budžet ZZZCG - redovna aktivnost	

aktivno traženje zaposlenja i uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja	Zavoda za zapošljavanje CG	zapošljavanju su nezaposlene Rome i Egipćane kroz individualne i grupne razgovore i informaciono-motivacione seminare informisali o pravima i obavezama koje imaju dok se nalaze u evidenciji Zavoda, motivisali ih i uključivali u programe aktivne politike zapošljavanja i posredovali u njihovom zapošljavanju, po principima afirmativne akcije.							
	Individualno savjetovanje novoprijavljenih lica u prostorijama ZZZCG					R		Budžet ZZZCG - redovna aktivnost	
	Izrada individualnih planova zapošljavanja	2018. godine u mjere aktivne politike zapošljavanja uključenasu 72 pripadnika/ce romske i egipćanske populacije iz evidencije nezaposlenih lica (25 žena ili 34,72%), što čini 7,75% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda na 31.12. 2017. godine. Sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije obuhvaćena su mjerom aktivne politike zapošljavanja "informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja", koja je realizovana kroz				R		Budžet ZZZCG - redovna aktivnost	

		informativne razgovore, intervjue, dok su informativno–motivacioni seminari (radionice) održavani po potrebi za sve Rome i Egipćane koji su u evidenciji nezaposlenih i koji aktivno traže zaposlenje.							
4.1.2 Uvođenje zanimanja Saradnik/ca u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana	Realizacija Pilot projekta uključivanja saradnika/ce u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja u praksi	Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, koji su zaposleni kroz realizaciju projekta koji sprovodi NVO »Help - Hilfe zur Selbsthilfe« ostvarili su saradnju sa lokalnim biroima rada u Podgorici i Nikšiću. Saradnici će dva puta nedjeljno u Podgorici, odnosno, jednom nedjeljno u Nikšiću, boraviti u biroima rada i, uz podršku i pomoć mentora iz institucija, postepeno se upoznavati sa tehnologijom rada sa nezaposlenim licima.	NVO	01. jan	31. dec	R		Sredstva iz donacija za finansiranje zarada saradnika	

Cilj 4.2. Povećanje stepena stručne osposobljenosti Roma i Egipćana

INDIKATORI UČINKA:

1. Broj stečenih kvalifikacija i broj učesnika programa;
2. Broj prekvalifikovanih lica;
3. Broj lica koji je stekao ključne vještine;
4. Podnijeta inicijativa za razvoja stručne kvalifikacije "Sakupljača/ice sekundarnih sirovina";
5. Usvojen standard zanimanja, standard kvalifikacije i program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije "Sakupljača/ice sekundarnih sirovina";

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000 lica, koja se deklarišu kao pripadnici romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija učestvuje sa 3 - 4%. Preko 90% registrovanih pripadnika romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne spreme koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje. Predstavnici preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika romske i egipćanske zajednice (82.1 %). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju negativne stavove i predrasude (64.9%) i zato što pripadnici	2017. godine, u programe obrazovanja i osposobljavanja, uključeno je 66 (šezdeset šest) pripadnika romske i egipćanske populacije (35 žena). Kroz redovne programske aktivnosti, uključeno je 9 (devet) lica (šest žena), u dva programa obrazovanja, i to: U program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje „Frizer za žene“, koji se realizovao u Podgorici, uključeno je osam lica (pet žena); U program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje „Sobarica“ koji se realizovao u Tivtu, uključena je jedna žena. Kroz aktivnosti u okviru projekta „Korak bliže ka tržištu rada“ u programe obrazovanja i osposobljavanja za zanimanja Baštovan, Sobarica, Rukovalac građevinskim mašinama, Pomoćni kuvar i Frizer uključeno je 57 lica (29 žena), i to u: Podgorici – 28 lica; Beranama – 6 lica; Bijelom Polju - 9 lica; Tivtu 14 – lica.	CSO⁸⁰ je potpisao ugovor o saradnji sa NVO Mladi Romi za izradu programa za sticanje stručne kvalifikacije Sakupljač/sakupljačica sekundarnih sirovina i sprovođenje aktivnosti u cilju zapošljavanja i bolje integracija pripadnika romske i egipćanske populacije. U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključeno je 26 pripadnika/ca romske i egipćanske populacije (devet žena), u dva programa za sticanje stručne kvalifikacije i dva programa za sticanje ključnih vještina. Radi se o programu obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje „frizer“, i „Kozmetičar za njegu lica i tijela“, kao i o programu obrazovanja i osposobljavanja za sticanje ključnih vještina: „Učenje engleskog jezika“ i „Obuka za vozače C kategorije“.

⁸⁰ Centar za stručno obrazovanje

romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9 %) . Podaci istraživanja koje je realizovalo Ministarstvo ukazuju da je 83% Roma i Egipćana nezaposleno. No, važno je reći da se od ovog procenta veliki broj Roma i Egipćana izjašnjava da je u statusu 'nezaposlenog lica koje ne traži posao' (33%). Ovo su uglavnom nezaposlene žene koje su domaćice. Prema tome, efektivno se može reći da je oko 50% Roma i Egipćana u statusu nezaposlenog lica koje traži zaposlenje. Od onih koji su zaposleni, utvrđeno je da u javnom sektoru radi 6% Roma i Egipćana, u privatnom nešto preko 5%, dok je njih 4.3% samozaposleno. Kada je riječ o samom statusu zaposlenosti, 4.5% Roma i Egipćana ima stalni radni odnos, dok je 6.7% zaposleno na određeno vrijeme.			Osim toga, tokom 2017. godine, realizovani su i ostali projekti finansirani iz sredstava EU u okviru OP „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“, IPA IV komponenta, kroz implementaciju grant šeme „Implementacija obuka i projekata za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i RE populacije, gdje su još 164 lica bila uključena u neki program obuke.						
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
4.2.1 Realizacija programa obrazovanje i osposobljavanja odraslih	4.2.1.1. Iniciranje izrade novih programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje, posebno prilagođenih potrebama romske i egipćanske populacije, uključujući stare zanate i	CSO je potpisao sporazum o saradnji sa Romskim savjetom u cilju sprovođenja zajedničkih aktivnosti na planu inkluzije romske populacije u obrazovanju.	ZZZ ⁸¹ CG ⁸² CSO NVO	01. jan	31. dec	D ⁸³		10.000,00 €	

⁸¹ Zavod za zapošljavanje Crne Gore

⁸² Centar za stručno obrazovanje

⁸³ Djelimično realizovana mera

	uključivanje polaznika/ca programa u skladu sa individualnim planovima								
	4.2.1.2. Iniciranje razvoja stručne kvalifikacije namijenjene romskoj i egipćanskoj populaciji u oblasti Sakupljača/ice sekundarnih sirovina	CSO je potpisao ugovor o saradnji sa NVO Mladi Romi za izradu programa za sticanje stručne kvalifikacije Sakljupač/ica sekundarnih sirovina i sprovođenje aktivnosti u cilju zapošljavanja i bolje integracije RE.	CSO, NVO	01. jan	31. dec	R		Redovna aktivnost	
	4.2.1.3. Realizacija programa obrazovanje za sticanje stručne kvalifikacije	U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključeno je 26 pripadnika/ca romske i egipćanske populacije (devet žena), u dva	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		16.290,00 €	
	4.2.1.4. Realizacija programa obrazovanje za sticanje ključnih vještina	programa za sticanje stručne kvalifikacije i dva programa za sticanje ključnih vještina. Radi se o programu obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje "frizer", i "Kozmetičar za njegu lica i tijela", kao i o programu obrazovanja i osposobljavanja za	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		757.50,00 €	

		sticanje ključnih vještina: "Učenje engleskog jezika" i "Obuka za vozače C kategorije".						
	4.2.1.5 Realizacija programa osposobljavanja za rad kod poslodavca	2018. godine nije realizovan program osposobljavanja za rad kod poslodavca.	ZZZ CG	01. jan	31. dec	N	Zavod za zapošljavanje nije u toku 2018. godine realizovao mjeru aktivne politike zapošljavanja "osposobljavanje za rad kod poslodavca", usled prepreka u postupku usaglašavanja programa sa odredbama Zakona o kontroli državne pomoći.	
	4.2.1.5.1. Osposobljavanje kod poslodavca za obavljanje poslova određenih radnih mjestu u najkraćem trajanju od jednog mjeseca		ZZZ CG	01. jan	31. dec	N	Zavod za zapošljavanje nije u toku 2018. godine realizovao mjeru aktivne politike zapošljavanja "osposobljavanje za rad kod poslodavca", usled prepreka u postupku usaglašavanja programa sa odredbama Zakona o kontroli državne pomoći.	
	4.2.1.5.2. Zapošljavanje učesnika programa u najkraćem trajanju od pet mjeseci uz obavezu produžetka ugovora o radu na određeno vrijeme za najmanje 50% učesnika u najkraćem trajanju od tri mjeseca		ZZZ CG	01. jan	31. dec	N	Zavod za zapošljavanje nije u toku 2018. godine realizovao mjeru aktivne politike zapošljavanja "osposobljavanje za rad kod poslodavca", usled prepreka u postupku usaglašavanja programa sa odredbama Zakona o kontroli državne pomoći.	

Cilj 4.3 Direktne mjere za zapošljavanje pripadnika/ca romske i egipćanske populacije

INDIKATORI UČINKA:

1. Raspisivanje javnog konkursa za izbor izvođača javnog rada; Odluka o izboru; Potpisivanje ugovora sa izvođačem; Izbor učesnika/ca javnog rada;
2. Izvještaj o konkursu (javne rad); Odluka o izboru izvođača; Broj učesnika/ca javnog rada (polna i regionalna struktura);
3. Broj poslodavaca koji su obuhvaćeni informisanjem (datum obilaska, mjesto);
4. Broj zaposlenih pripadnika/ca romske i egipćanske populacije (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura);
5. Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su zaposleni kao pripravnici/ce u javnom i privatnom sektoru, (polna struktura, pregled po instituciji/organizaciji/preduzeću i regionalna struktura);
6. Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su nakon završenog pripravnčkog staža zaposleni u javnom i privatnom sektoru;
7. Kreirani instrumenti i broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije obuhvaćen informisanjem o instrumentima (polna, obrazovna i regionalna struktura);
8. Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji koriste nove instrumente (polna, obrazovna i regionalna struktura i prikaz po djelatnostima);

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000 lica, koja se deklarišu kao pripadnici romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija učestvuje sa 3 - 4%. Preko 90% registrovanih pripadnika romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne spreme koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje. Predstavnici preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika romske i egipćanske zajednice (82.1 %). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju	U programe javnih radova u toku 2017. godine uključeno je 39 Roma i Egipćana (pet žena). U 12 lokalnih javnih radova u Baru, Beranama, Bijelom Polju, Mojkovcu, Nikšiću, Podgorici, Herceg Novom i Tivtu uključeno je 26 lica (pet žena), dok je u javni rad „Neka bude čisto“ uključeno 13 lica, u opštinama Nikšić, Podgorica, Cetinje, Herceg Novi i Tivat. Na sezonskim poslovima u 2017. godini zaposleno je 49 lica romske i egipćanske populacije (26 žena ili 53,06%). Starosna struktura: 15-25 godina starosti: 11lica (četiri žene); 26-35 godina starosti: 19 lica (10 žena); 36-45 godina starosti: devet lica (sedam žena); 46-55 godina starosti: sedam lica (pet žena); preko 55 – tri lica muškog pola. Regionalni pregled: iz evidencije Područne jedinice Herceg Novi za opštine Herceg Novi, Tivat i Kotor –15 lica, (devet žena); iz evidencije Područne jedinice Bar za opštine Bar, Budva i Ulcinj - 13 lica (osam žena);	U toku 2018. godine, ZZZ CG je objavio 2 konkursa za izbor izvođača javnih radova iz oblasti zaštite životne sredine, obrazovnih, kulturnih i drugih programa od javnog interesa. U javni rad „Neka bude čisto“, uključeno je 15 lica iz Bara, Podgorice, Herceg Novog i Tivta. U sedam lokalnih javnih radova uključeno je 18 lica (sedam žena) u Bijelom Polju, Herceg Novom, Podgorici, Nikšiću, Mojkovcu i Rožajama. U pilot program podrške teže zapošljivim licima u pripremi i aktiviranju na tržištu rada „Osnaži me i uspješću“ u toku 2018. godine, uključeno je 13 Roma i Egipćana (devet žena) iz evidencije biroa rada Nikšić, Podgorica, Herceg Novi i Tivat. U toku 2018. godine, na sezonskim poslovima, zaposlena su 82 pripadnika populacije Roma i Egipćana (48 žena ili 58,53%). Starosna struktura: 15-25 godina starosti: 23 lica (11 žena); 26-35 godina starosti: 25 lica (14 žena); 36-45

negativne stavove i predrasude (64.9%) i zato što pripadnici romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9 %) . Podaci istraživanja koje je realizovalo Ministarstvo ukazuju da je 83% Roma i Egipćana nezaposleno. No, važno je reći da se od ovog procenta veliki broj Roma i Egipćana izjašnjava da je u statusu 'nezaposlenog lica koje ne traži posao' (33%). Ovo su uglavnom nezaposlene žene koje su domaćice. Prema tome, efektivno se može reći da je oko 50% Roma i Egipćana u statusu nezaposlenog lica koje traži zaposlenje. Od onih koji su zaposleni, utvrđeno je da u javnom sektoru radi 6% Roma i Egipćana, u privatnom nešto preko 5%, dok je njih 4.3% samozaposleno. Kada je riječ o samom statusu zaposlenosti, 4.5% Roma i Egipćana ima stalni radni odnos, dok je 6.7% zaposleno na određeno vrijeme.			iz evidencije Područne jedinice Nikšić za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik – 12 lica (šest žena); iz evidencije Područne jedinice Podgorica za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje – šest lica (jedna žena); iz evidencije Područne jedinice Bijelo Polje za opštine Bijelo Polje i Mojkovac – dva lica (žena); iz evidencije Područne jedinice Berane za opštine Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje Gusinje i Petnjica – jedno lice muškog pola. Na dan 01.01.2017. godine, na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nije se nalazilo nijedno lice sa završenim VII stepenom stručne spreme. U toku 2017. godine nije bilo novoprijavljenih lica pripadnika populacije Roma i Egipćana sa završenim VII stepenom stručne spreme. Na dan 01.01.2017. godine u evidenciji Zavoda se nalazilo sedam lica za završenim IV stepenom stručne spreme i tokom 2017. godine, jedno lice muškog pola iz evidencije Područne jedinice Berane je zaposleno u nivou obrazovanja.				godina starosti: 26 lica (18 žena); 46-55 godina starosti: šest lica (četiri žene); preko 55 – dva lica (jedna žena). Regionalna struktura: Herceg Novi, Tivat i Kotor – 30 lica (19 Ž); Bar, Budva i Ulcinj – 19 lica (10 Ž); Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje – 12 lica (5 Ž); Nikšić, Plužine i Šavnik – 11 lica (8 Ž); Bijelo Polje i Mojkovac - 8 lica (5 Ž); Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje, Gusinje i Petnjica – 1 lice muškog pola; Pljevlja i Žabljak – 1 lice ženskog pola. U toku 2018. godine, jedno lice iz evidencije Biroa rada Nikšić sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u civilnom sektoru. U toku 2018. godine, dva lica iz evidencije Biroa rada Herceg Novi, odnosno, Ulcinj, sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovala su radni odnos u nivou obrazovanja u civilnom sektoru u Herceg Novom, odnosno, lokalnoj upravi u Ulcinju.		
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
4.3.1 Uključivanje Roma i Egipćana u program javnih radova	Raspisivanje javnog konkursa za izbor izvođača javnog rada Odluka o izboru Potpisivanje ugovora sa izvođačem Izbor učesnika/ca	U toku 2018. godine, ZZZ CG je objavio dva konkursa za izbor izvođača javnih radova iz oblasti zaštite životne sredine, obrazovnih, kulturnih i drugih programa od javnog interesa (13.01.2018.	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		15.960,00€ ("Neka bude čisto") Ovaj iznos uključuje 3.990,00€ iz budžeta ZZZCG i 11.970,00€ iz	

	javnog rada	godine i 07.07.2018. godine).						budžeta Ministarstva za održivi razvoj i turizam i JP "Morsko dobro"	
		U javni rad "Neka bude čisto", uključeno je 15 lica iz Bara, Podgorice, Herceg Novog i Tivta.						23.940,00€ Lokalni javni radovi	
		U sedam lokalnih javnih radova uključeno je 18 lica (sedam žena) u Bijelom Polju, Herceg Novom, Podgorici, Nikšiću, Mojkovcu i Rožajama.						3.250,00 "Osnaži me i uspjeću"	
		U pilot program podrške teže zapošljivim licima u pripremi i aktiviranju na tržištu rada "Osnaži me i uspjeću" u toku 2018. godine, uključeno je 13 Roma i Egipćana (devet žena) iz evidencije biroa rada Nikšić, Podgorica, Herceg Novi i Tivat.							
4.3.2 Stimulisanje zapošljavanja na sezonskim poslovima putem subvencioniranja zarade i/ili korišćenja poreskih	4.3.2.1. Obilasci (posjete) poslodavaca sa ciljem predstavljanja olakšica (subvencija) za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica	ZZZ CG u svakom birou rada, kroz redovne aktivnosti, pruža usluge poslodavcima tokom informisanja i posredovanja kod sezonskog zapošljavanja (naročito »ranjivih grupa« u koje spadaju pripadnici Roma i Egipćana). Osim toga, u službama za	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		Budžet ZZZCG	

olakšica		rad sa poslodavcima mogu se dobiti informacije o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica. U 2018. godini dodatno je inteziviran rad sa poslodavcima. Akcenat je stavljen na obilazak poslodavaca, sa ciljem da se identifikuju njihove kadrovske potrebe, da im se ponude usluge posredovanja i predstavljanja programa koji se realizuju i aktuelnih subvencija za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica. U toku 2018. Godine, na ovaj način informisana su 182 poslodavca.							
	4.3.2.2. Priprema nezaposlenih lica I posredovanje pri zapošljavanju na sezonskim poslovima	U toku 2018. godine, na sezonskim poslovima, zaposlena su 82 pripadnika populacije Roma i Egipćana (48 žena ili 58,53%). Starosna struktura: • 15-25 godina starosti: 23 lica (11 žena) • 26-35 godina starosti: 25 lica (14 žena); • 36-45 godina starosti:	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		Budžet ZZCG - redovna aktivnost pripreme i posredovanja	

		26 lica (18 žena); • 46-55 godina starosti: šest lica (četiri žene); • Preko 55 – dva lica (jedna žena). Regionalna struktura: Herceg Novi, Tivat i Kotor – 30 lica (19 Ž); Bar, Budva i Ulcinj – 19 lica (10 Ž); Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje – 12 lica (5 Ž); Nikšić,Plužine i Šavnik – 11 lica (8 Ž); Bijelo Polje i Mojkovac - 8 lica (5 Ž); Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje,Gusinje i Petnjica – 1 lice muškog pola; Pljevlja i Žabljak – 1 lice ženskog pola.							
4.3.3 Povećanje zapošljavanj a pripadnika/c a romske I egipćanske populacije u javom i privatnom sektoru kroz zapošljavanj e pripravnika tj. Prvog zaposlenje nakon srednje školei	Intenzivno informisanje učenika/ca i studenata/kinja završnih godina srednje škole i fakulteta o raspoloživim mogućnostima zapošljavanja u javnom i privatnom sektoru	U toku 2018. godine, jedno lice iz evidencije Biroa rada Nikšić sa VII nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u civilnom sektoru. U toku 2018. godine, dva lica iz evidencije Biroa rada Herceg Novi, odnosno, Ulcinj, sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovala su radni odnos u nivou obrazovanja u civilnom	ZZZ CG	01. jan	31. dec	R		Budžet ZZZCG - redovna aktivnost informisanja i posredovanja	

fakulteta		sektoru u Herceg Novom, odnosno, lokalnoj upravi u Ulcinju.							
4.3.4 Programi samozapošljavanja	Kreiranje posebnih finansijskih instrumenata za održivo zapošljavanje teže zapošljivih lica i ostalih osjetljivih kategorija sa posebnim akcentom na pripadnike/ce romske I egipćanske populacije	Zavod za zapošljavanje u kontinuitetu realizuje program stimulisanja zapošljavanja i preduzetništva, kako bi pružio podršku razvoju malih porodičnih biznisa i pomogao nezaposlenim licima da realizuju svoje poslovne ideje. 2018. godine nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na ovaj način riješili pitanje nezaposlenosti.	ZZZ CG MRS S	01. jan	31. dec	N	Procedura i neraspolaganje garancijom za povraćaj sredstava u velikoj mjeri organičava Rome i Egipćane da na ovaj način pokrenu sopstveni biznis, tako da u 2018. godini nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na taj način riješili pitanje nezaposlenosti.		Pojednostaviti procedure za povraćaj sredstava.
	Informisanje romske I egipćanske populacije o mogućnostima korišćenje instrumenata	Procedura uključivanja počinje iskazivanjem zainteresovanosti nezaposlenog lica savjetniku za posredovanje u zapošljavanju i ukoliko savjetnik procijeni da je u pitanju lice koje ima realnu želju za bavljenje biznisom, posjeduje znanje, ima mogućnost opstanka na tržištu i ispunjava preduslove za uključivanje u program samozapošljavanja, upućuje ga na praćenje seminara na kojem se						Budžet ZZZCG - redovna aktivnost informisanja i posredovanja	
	Primjena instrumenata								

		budući korisnici podučavaju kako da započnu sopstveni biznis, kako da napišu biznis plan, uče osnove računovodstva, pravnih propisa i marketinga, u cilju dodatnog osnaživanja na putu ka uspješnim preduzetnicima.							
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Cilj 4.4. Jačanje kapaciteta institucija za sprovođenje politika socijalne inkluzije

INDIKATORI UČINKA:

1. Stvorene tehničke pretpostavke za elektronsku razmjenu podataka između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i centara za socijalni rad i omogućena razmjena podataka;
2. Broj aktiviranih korisnika/ca materijalnog obezbjeđenja porodice (polna i regionalna struktura);
3. Broj aktiviranih korisnika/ca materijalnog obezbjeđenja porodice pripadnika romske i egipćanske populacije (polna i regionalna struktura);

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja : Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000 lica, koja se deklarišu kao pripadnici romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija učestvuje sa 3 - 4%. Preko 90% registrovanih pripadnika romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne spreme koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje.	U okviru projekta "Saradnja između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i centara za socijalni rad", koji se realizovao u okviru Operativnog programa "Razvoj ljudskih resursa 2012-2013", u prvom kvartalu 2017. godine su, u sve tri crnogorske regije, održane obuke za zaposlene iz biroa rada i centara za socijalni rad. Obuke su bile fokusirane na poboljšanje praktičnih vještina u radu sa licima sa invaliditetom i pripadnicima romske i egipćanske populacije i na poboljšanje kapaciteta upravljanja i saradnje zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje (područnim	Sporazum između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Centara za socijalni rad o procesu socijalne aktivacije radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja usmjeren je ka socijalnoj aktivaciji korisnika MOP-a, s ciljem unapređenja kvaliteta i efikasnosti pružanja usluga Centara za socijalni rad i Područnih jedinica Zavoda za zapošljavanje ciljnoj grupi Sporazuma. U toku 2018. godine centri za socijalni rad dostavili su Zavodu 4.319 planova aktivacije, a Zavod je, u dogovorenom roku, dopunio i vratio

Predstavnici preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika romske i egipćanske zajednice (82.1 %). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju negativne stavove i predrasude (64.9%) i zato što pripadnici romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9 %) . Podaci istraživanja koje je realizovalo Ministarstvo ukazuju da je 83% Roma i Egipćana nezaposleno. No, važno je reći da se od ovog procenta veliki broj Roma i Egipćana izjašnjava da je u statusu 'nezaposlenog lica koje ne traži posao' (33%). Ovo su uglavnom nezaposlene žene koje su domaćice. Prema tome, efektivno se može reći da je oko 50% Roma i Egipćana u statusu nezaposlenog lica koje traži zaposlenje. Od onih koji su zaposleni, utvrđeno je da u javnom sektoru radi 6% Roma i Egipćana, u privatnom nešto preko 5%, dok je njih 4.3% samozaposleno. Kada je riječ o samom statusu zaposlenosti, 4.5% Roma i Egipćana ima stalni radni odnos, dok je 6.7% zaposleno na određeno vrijeme.			jedinicama i biroima rada) i centrima za socijalni rad, u pružanju relevantne pomoći licima sa invaliditetom i pripadnicima Roma i Egipćana, kako bi se poboljšala njihova zapošljivost i socijalna uključenost. U obuke je uključeno ukupno 40 zaposlenih iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, centara za socijalni rad i predstavnika socijalnih partnera. Nakon edukacije, realizovan je pilot projekat. U saradnji sa centrima za socijalni rad, kroz ovaj projekat, pripremljena su 173 plana aktivacije korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (Podgorica 131, Herceg Novi 36, Bar 4, Pljevlja i Bijelo Polje po jedan). Od tog broja, 12 lica je je zaposleno ili uključeno u neki program aktivne politike zapošljavanja. Kao rezultat unapređenja saradnje, potpisan je sporazum između Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad, koji definiše načine pružanja bolje podrške osobama sa invaliditetom i pripadnicima RE populacije za ulazak na tržište rada. Opšti cilj Sporazuma je unapređenje položaja ranjivih ciljnih grupa nezaposlenih lica na temelju poboljšane saradnje Zavoda i centara za socijalni rad u pružanju u pružanju mjera socijalne aktivacije, te sprovođenju mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice.				3.878 planova aktivacije. Ovim planovima je za 1.642 lica planirano uključivanje u mjere APZ-a. Od tog broja lica, u mjere su uključena 504 lica. Mjera posredovanja u zapošljavanju odvija se u kontinuitetu u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 217 lica.		
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
4.4.1 Saradnja ZZZ I	4.4.1.1. Uspostavljanje elektronske	Osnovni cilj potpisanog sporazuma između ZZZCG i CSR, je	MRS S ZZZ	01. jan	31. dec	R		Budžet ZZZCG redovna aktivnost	

centara za Socijalni rad na aktivaciji radon sposobnih korisnika/ca materijalnog obezbjeđenj a porodice	razmjene podataka između ZZZCG I centara za Socijalni rad kojui se odnose na sprovođenje mjera aktivacije radno sposobnih korisnika /ca materijalnog obezbjeđenja porodice	realizovan kroz razmjenu planova aktivacije. U toku 2018. godine centri za socijalni rad dostavili su Zavodu 4.319 planova aktivacije, a Zavod je, u dogovorenom roku, dopunio i vratio 3.878 planova aktivacije. Ovim planovima je za 1.642 lica predviđeno uključivanje u	CSR					uključivanja nezaposlenih lica u mjere APZ i posredovanja u zapošljavanju	
	4.4.1.2. Aktivacija radno sposobnih korisnika/ca materijalnog obezbjeđenja porodice kroz uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja i/ili posredovanje u zapošljavanju	mjere aktivne politike zapošljavanja. Od tog broja, u mjere su uključena 504 lica. Mjera posredovanja u zapošljavanju odvija se u kontinuitetu, u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 217 lica.	ZZZ CG CSR	01. jan	31. dec			Budžet ZZZCG redovna aktivnost uključivanja nezaposlenih lica u mjere APZ i posredovanja u zapošljavanju	

5. PRAVNI STATUS

Cilj 5.1 Nastavak rješavanja zahtjeva stanovništva romske i egipćanske populacije za dobijanje statusa u Crnoj Gori

INDIKATORI UČINKA:

2. Broj lica koji je identifikovan i za koje je izvršena priprema za dolazak mobilnih timova;
3. Broj lica za koje su obrađeni podaci, po polu i mjestu,
4. Broj lica čiji su zahtjevi još uvijek u proceduri;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Kombinovani mobilni biometrijski timovi Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" su intenzivno pružali pravnu i praktičnu pomoć (intervjuisanje, biometrija i izdavanje urađenih personalnih dokumenata) interno raseljenim s Kosova, koja od kraja 90-tih godina borave u Crnoj Gori. S obzirom da je ostalo još 600-650 lica kojima treba pomoći sa dokumentima dogovoreno je da se u 2016. godini organizuju četiri posjete mobilnih timova MUP-a Kosova izbjegličkim kampovima i smještajima u Crnoj Gori.⁸⁴	2017. godina Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, organizovano je 15 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je pružena pomoć za 1.143 lica da dobiju dokumenta Republike Kosova. Preostalo je 158 komplikovanih/složenih slučajeva na kojima će raditi službenici dvije države tokom 2018. godine. MUP, MRSS i Visoki komesarijat UN-a za izbjeglice (UNHCR) Predstavništvo u Crnoj Gori, su tokom novembra 2017. godine izvršili verifikaciju svih lica koja se nalaze u Crnoj Gori, a koja nijesu riješila svoj status ili su u postupku rješavanja. Tokom Verifikacione kampanje identifikovano je oko 200 (dvjesto) djece koja su rođena u Crnoj Gori kojima su jedan ili oba	2018. godina Sa ciljem uspostavljanja mehanizama saradnje u rješavanju statusnih pitanja interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, u dijelu naknadnog upisa u osnovne registre (rođenih, vjenčanih i umrlih) i registar državljana Republike Kosova, 2013. godine potpisan je Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosova.

⁸⁴ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str. 65

	roditelja državljani Republike Kosovo. Kako bi ova lica – djeca dobila ID dokumenta Kosova, i nakon toga riješila status u Crnoj Gori, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je nadležnim organima Kosova dostavilo 131 (sto trideset jedan) Izvod iz registra rođenih na međunarodnom obrascu za djecu, kao i dokaz o državljanstvu Kosova za njihove roditelje. NVO „Pravni Centar“ je od primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku (4. maja 2015. godine) do danas pred Osnovnim sudovima u Crnoj Gori ukupno pokrenuo 124 (sto dvadeset četiri) predmeta za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja, od čega je 95 (devedeset pet) predmeta okončano pozitivnim rješenjem. NVO „Pravni Centar“ je od primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku (4. maja 2015. godine) do danas pred Osnovnim sudovima u Crnoj Gori ukupno pokrenuo 124 (sto dvadeset četiri) predmeta za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja, od čega je 95 (devedeset pet) predmeta okončano pozitivnim rješenjem.	U skladu sa ovim dokumentom, kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore, MUP-a-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO “Pravni centar” intenzivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, <u>do kraja 2018. godine organizovano je 20 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori</u>, tokom kojih je tretirano oko 1.350 lica. Ovaj broj lica je podijeljen u tri kategorije, i to: • završeni zahtjevi - lica kojima je uručena putna isprava Kosova – 1.160 • prestali slučajevi – lica koja su u radu – 70 • odloženi parkirani slučajevi – umrla i lica koja su odselila – 120 Napominjemo da su sve ove procedure za interno raseljena lica besplatne, budući da su nadležni organi Republike Kosovo sva dokumenta, izuzev pasoša, izdali bez naplate takse i drugih troškova, a troškovi izdavanja pasoša za sva lica su pokriveni od strane UNHCR-a.
--	---	--

MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
5.1.1. Nastavak rada mobilnih timova u 2018.	Pripremne aktivnosti na terenu	Kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore, MUP-a Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" intenzivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, do kraja 2018. godine organizovano je 20 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je tretirano oko 1.350 lica. Ovaj broj lica je podijeljen u tri kategorije, i to: I. završeni zahtjevi - lica kojima je uručena putna isprava Kosova – 1.160 II. prestali slučajevi – lica koja su u radu – 70 III. odloženi parkirani slučajevi – umrla i lica koja su odselila – 120	MUP	01.jan	31. dec	R			
	Realizacija 1 (jedne) posjete mobilnih timova					R			

5.1.2. Informisanje Roma i Egipćana o mogućnosti ma rješavanja statusa domicilnog stanovništva	Organizacija i realizacija kampanja o informisanju	MLJMP je u tokom edukacija/kampanja u Ulcinj u Baru (25.07.2018.) u Beranama (25.09.2018.), u Bijelom Polju (01.10.2018.) u Pljevljima 15.10.2018), u Podgorici (18.10.2018.) u Herceg Novom (19.10.2018) u Tivtu i Kotoru (23.10.2018.) u Budvi i Cetinju (30.10.2018.) i u Nikšiću (02.10.2018), informisalo pripadnike romske i egipćanske populacije o mogućnostima rješavanja statusa domicilnog stanovništva. Navedena aktivnost je opisana kod mjere 6.1.1. i 6.1.2.	MLJ MP	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MLJMP	
5.1.3. Informisanje roditelja o upisu djece u matični registar rođenih	Identifikacija djece koja nisu upisana a koja su rođena u naseljima u kojima živi romska i egipćanska populacija	MLJMP je u tokom edukacija/kampanja u Ulcinj u Baru (25.07.2018.) u Beranama (25.09.2018.), u Bijelom Polju (01.10.2018.) u Pljevljima 15.10.2018), u Podgorici (18.10.2018.) u Herceg Novom (19.10.2018) u Tivtu i Kotoru (23.10.2018.) u Budvi i Cetinju (30.10.2018.) i u	MLJ MP	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MLJMP	
	Informisanje roditelja u vezi upisa djece u matični registar rođenih		MLJ MP						

		Nikšiću (02.10.2018), informisalo pripadnike romske i egipćanske populacije o upisu djece u matični registar rođenih.							
		Navedena aktivnost je opisana kod mjere 6.1.1. i 6.1.2.							
SOCIJALNI STATUS I PORODIČNA ZAŠTITA									
Cilj 6.1. Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama									
INDIKATORI UČINKA: 1. Broj održanih obuka po mjestu održavanja; 2. Broj polaznika/ca obuka, po polu i mjestu; 3. Broj održanih kampanja, sa temom, i mjestom održavanja; 4. Broj osoba obuhvaćenih kampanjom, po polu i mjestu; 5. Pratiti broj procesuiranih slučajeva od strane policije ili broj događaja prijavljenih policiji; 6. Broj održanih sastanaka;									
POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)				VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE			VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		
<i>Centar za romske inicijative</i> ⁸⁵ je sproveo 2014. godine istraživanje, koje je podržano od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava, na temu dječijih ugovorenih brakova u četiri opštine u Crnoj Gori: Nikšiću, Podgorici,				2017. godina Prevenција nasilja u školama“, pet jednodnevnih radionica, održanih u saradnji sa MP, namijenjenih stručnim radnicima iz centara za socijalni rad i stručnih službi OŠ. Dvije radionice su održane u			2018. godina MLJMP je u saradnji sa Nacionalnom Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Upravom policije, CSR, CK CG, NVO-ima organizovalo kampanje/edukacije roditelja,		

⁸⁵ Nevladina organizacija

Beranama i Ulcinju na reprezentativnom uzorku od 643. pripadnika romske i egipćanske populacije. Rezultati istraživanja o nasilju u porodici su potvrdili da se Romkinje i Egipćanke konstantno u okviru svoje etničke zajednice suočavaju sa nasiljem (oca, brata, supruga, svekra, pa čak i svekrve). Kao najčešće razloge nasilja u porodici ispitanice obuhvaćene istraživanjem su navele: tradiciju, njih 32,4%, alkohol 18,4%, narkotike 2,2%, siromaštvo 6,5%, nizak nivo obrazovanja 1,6%. 12,4% udatih ispitanica smatra da je nasilje prihvatljivo u svim okolnostima, čak njih 25,6% da je prihvatljivo, ali u određenim okolnostima, njih 9,5% ističe da je nasilje neprihvatljivo, ali ga ne treba sankcionisati, dok njih 51,6% nasilje smatra neprihvatljivim i ističe da ga treba sankcionisati.	Podgorici, a po jedna u Nikšiću, Bijelom Polju i Baru, sa ukupno 151 učesnikom.⁸⁶ MLJMP je u saradnji sa Nacionalnom Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Upravom policije, CSR, CK CG, NVO-ima organizovalo 12 kampanja/edukacija roditelja, djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika/ca državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilju nad ženama i maloljetničkim brakovima među romskom populacijom u Ulcinju, Baru, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom, Tivtu, Kotoru, Budvi, Cetinju i Nikšiću. Tokom realizacije pomenute mjere edukovano je oko 250 osoba. Što se tiče nasilja u porodici, tokom 2017.godine izvršeno je 200 krivičnih djela iz člana 220 Krivičnog zakonika CG i 6 (šest) krivičnih djela koja se dovode u vezu sa nasiljem u porodici, a kvalifikovana su drugačije (2x čl.144; 1x čl.166; 1x čl.168; 1x čl.173 i 1x čl.403). Za navedena krivična djela podnijeto je 203 krivične prijave. Uprava policije je, takođe, tokom 2017. godine podnijela i 1272 (hiljadu dvjesta sedamdeset dvije) prekršajne prijave zbog izvršenih 1392 (hiljadu trista devedeset dva) prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Kada je u pitanju unapređenje legislative u oblasti zaštite od nasilja u porodici i nasilja nad ženama počela je izrada <i>Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici</i>. Tokom 2017. godine multidisciplinarni operativni timovi (u daljem tekstu MOT) su obrađivali	djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika/ca državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilju nad ženama i maloljetničkim brakovima među romskom populacijom u Ulcinju, Baru, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom, Tivtu, Kotoru, Budvi, Cetinju i Nikšiću. Tokom realizacije pomenute mjere edukovano je oko 200 osoba. Uprava policije je tokom 2018. godine evidentirala 11 KD iz čl. 216 KZ CG – »Vanbračna zajednica sa maloljetnikom« i 266 KD iz čl. 220 KZ CG – »Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici«. Izrađen je <i>Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici</i>.
---	--	---

⁸⁶ Izvještaj o radu Centara za socijalni rad za 2017. godinu

			slučajeve nasilja u porodici i nasilja nad ženama. MOT su obradili ukupno 150 (sto pedeset) slučajeva nasilja nad djecom i to: • Fizičko nasilje nad djecom - 23 slučaja (m 15, ž 8); • Seksualno nasilje nad djecom – 6 slučajeva (m 2, ž 4); • Emocionalno nasilje nad djecom – 37 slučajeva (m 14, ž 23); • Zanemarivanje djece – 45 slučajeva (m 23, ž 22); • Dijete svjedok nasilja – 39 slučajeva (m 21, ž 18). Takođe, multidisciplinarni timovi su obradili 107 (sto sedam) slučajeva prodičnog nasilja (m 52, ž 57).						
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
6.1.1. Edukacija roditelja, djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika/c a državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici,	Priprema i izvođenje obuka	MLJMP je u saradnji sa Nacionalnom Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Upravom policije, CSR, CK CG, NVO-ima organizovalo edukacije u Ulcinju i Baru (25.07.2018.) u Beranama (25.09.2018.), u Bijelom Polju (01.10.2018.) u Pljevljima 15.10.2018), u	MLJMP	01. jan	31. dec	R		Budžet MLJMP 2.695,00 €	

nasilju nad ženama i maloljetničkim brakovima među romskom populacijom		Podgorici (18.10.2018.) u Herceg Novom (19.10.2018) u Tivtu i Kotoru (23.10.2018.) u Budvi i Cetinju (30.10.2018.) i u Nikšiću (02.10.2018).							
6.1.2. Kampanja u romskim naseljima o problem nasilja u porodici i nasilja nad ženama i maloljetničkim prisilnim brakovima među romskom populacijom	Priprema i organizacija kampanja	MLJMP je u saradnji sa Nacionalnom Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Upravom policije, CSR, CK CG, NVO-ima organizovalo kampanje u Ulcinju i Baru (25.07.2018.) u Beranama (25.09.2018.), u Bijelom Polju (01.10.2018.) u Pljevljima 15.10.2018), u Podgorici (18.10.2018.) u Herceg Novom (19.10.2018) u Tivtu i Kotoru (23.10.2018.) u Budvi i Cetinju (30.10.2018.) i u Nikšiću (02.10.2018). MLJMP je finansiralo štampanje ukupno 900 informativnih flajera na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku o vidovima zaštite od trgovine ljudima i nasilja u porodici, koji su tokom pomenutih kampanja i	MLJMP	01. jan	31. dec	R		Sredstva prikazana kod mjere 6.1.1.	

		edukacija podijeljeni građanima.							
6.1.3. Primjena postojeće legislative u oblasti zaštite od nasilja u porodici i nasilja nad ženama kroz jačanje Sistema integrativnog multidisciplinarnog pristupa	Održavanje redovnih i ad-hoc sastanaka multisektorskih operativnih timova (MOT)	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je organizovao sastanak koordinatora multidisciplinarnih operativnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom 11.05.2018. godine, u prostorijama Zavoda. Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, predstavnici kancelarije UNICEF-a, predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu i koordinatori multidisciplinarnih operativnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom. Cilj sastanka je bio da se razmijene iskustva u cilju ujednačavanja i unapređenja rada MOT⁸⁷-a. Takođe, diskutovano je o radu i funkcionisanju timova, kao i o dilemama i problemima sa kojima se tokom rada susrijeću koordinatori MOT-a za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom. MOT su realizovali ad-hoc sastanke tokom 2018. godine	MRSS	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MRSS	

⁸⁷ Multidisciplinarni operativni timovi za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom

Cilj 6.2. Prevencija i suzbijanje prosjačenja

INDIKATORI UČINKA:

1. Pratiti broj procesuiranih slučajeva od strane policije, 2. Broj obrađenih slučajeva na sastancima MOT, sa depersonalizovanim opisom slučaja, procjenom rizika i planom individualne zaštite;
2. Potpisan protokol sa R. Makedonijom i R. Srbijom;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Prosjačenje djece romske zajednice je učestali obrazac ponašanja kako u Crnoj Gori tako i u zemljama regiona. Komparativna praksa je pokazala da su sve dosadašnje mjere imale ograničen efekat. Dva su aspekta ovog problema. Prvo, sami roditelji ili podstiču ili odobravaju prosjačenje vlastite djece, i drugo, u najvećem broju slučajeva se radi o organizovanom prosjačenju koje organizuju pojedinci u cilju sticanja vlastite dobiti. Dakle, riječ je o svojevrsnoj nemoralnoj i protivpravnoj eksploataciji romske djece.⁸⁸	Budući da se rani i ugovoreni brakovi kao i organizovano prosjačenje smatraju oblicima izvršenja krivičnog djela „Trgovina ljudima“, Vladina Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa UZK kreirala, akreditovala i realizovala sljedeće programe: “Jačanje nivoa svijesti o fenomenu trgovine ljudima na lokalnom nivou“ CEDEM je realizovao istraživanje⁸⁹ o dječijem prosjačenju. Sprovedeno istraživanje je obuhvatilo 6 (šest) fokus grupa sa predstavnicima relevantnih organizacija i institucija koje se bave problemom dječijeg prosjačenja u 6 (šest) crnogorskih gradova. Osim navedenog, Izrađen je Dokumentarni filma „Stop dječijem Prosjačenju“ i premijerno prikazan u Cineplexx-u, u Podgorici. Podaci o djeci koja su zatečena u prosjačenu tokom 2016. godine i izrečene sankcije: • Broj podnijetih zahtjevi protiv zakonskih zastupnika maloljetne djeceza pokretanje	Sporazum između Vlade CG i Vlade Republike Makedonije o saradnji u oblasti Borbe protiv trgovine ljudima potpisan je 20. jula 2018. godine.

⁸⁸ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str. 77

⁸⁹ Istraživanje dostupno na web adresi: <https://www.cedem.me/programi/istrazivanja/ostala-istrazivanja/send/31-ostala-istrazivanja/1880-djecie-prosjacenje>

			prekršajnog postupka – 7; • Broj podnijetih zahtjevi protiv roditelja maloljetne djece za pokretanje prekršajnog postupka – 4; • Broj djece koja su upućena Centru za socijalni rad – 45; • Broj upozorenih roditelja – 6; • Broj slučajeva prosjačenja maloljetnika gdje je upoznat Osnovni državni tužilac – 1;						
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
6.2.1. Striktnija primjena postojeće legislative kroz jačanje Sistema integrativnog multidisciplinarnog pristupa	Održavanje redovnih i ad-hoc sastanaka multisektorskih operativnih timova (MOT)	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je organizovao sastanak koordinatora multidisciplinarnih operativnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom 11.05.2018. godine, u prostorijama Zavoda. Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, predstavnici kancelarije UNICEF-a, predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu i koordinatori multidisciplinarnih operativnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom. Cilj sastanka je	MRS S	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva MRSS	
	Direktna komunikacija sa policije sa MOT radi razmjene informacija o slučajevima								
	Izrada planova individualne zaštite								

		bio da se razmijene iskustva u cilju ujednačavanja i unapređenja rada MOT-a. Takođe, diskutovano je o radu i funkcionisanju timova, kao i o dilemama i problemima sa kojima se tokom rada susrijeću koordinatori MOT-a za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom. MOT su realizovali ad-hoc sastanke tokom 2018. godine.							
6.2.2. Obezbijediti pretpostavke za uspostavljanje multidisciplinarnog pristupa na rješavanju i suzbijanju prosjačenja kroz uspostavljanje regionalne saradnje sa oranima iz susjednih država radi	Potpisivanje regionalnih sporazuma o saradnji sa susjednim državama radi razmjene informacija, iskustava i početka rada na praćenju djece koja se bave prosjačenjem Praćenje implementacije potpisanih protokola o jačanju saradnje u borbi protiv	Sporazum između Vlade CG i Vlade Republike Makedonije o saradnji u oblasti Borbe protiv trgovine ljudima potpisan je 20. jula 2018. godine. Ovaj sporazum ima za cilj produktivniju saradnju resornih institucija dvije zemlje na planu poboljšanja identifikacije, obavješćavanja, upućivanja, saradnje u krivičnim postupcima i dobrovoljnog povratka žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima.	MUP⁹⁰	01.jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima	

⁹⁰ Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima

razmjene informacija, iskustava i početka rada na praćenju djece koja se bave prosjačenjem	trgovine ljudima i poboljšanoj identifikaciji, prijavljivanju, upućivanju i dobrovoljnom asistiranom povratku žrtava/potencijalnih žrtava trgovine ljudima								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Cilj 6.3. Borba protiv trgovine ljudima

INDIKATORI UČINKA:

3. Broj obučanih predstavnika institucija po mjestu i datumu obuke;
4. Broj i vrsta kampanja u toku 2018. godine;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Riječ je o veoma specifičnom području koje podleže snažnim mjerama krivičnog zakonodavstva. U ovom pogledu Romi i Egipćani su posebno izloženi opasnostima da postanu žrtve trgovine, te su stoga u ovom pogledu potrebne i posebne mjere prevencije i sprječavanja trgovine. Problem je posebno složen zato što on zahtjeva saradnju na regionalnom nivou između nadležnih organa, što znači da je međudržavna saradnja, a posebno saradnja sa graničnom policijom od posebnog značaja. ⁹¹	2017. godina U cilju intenziviranja bilateralne saradnje sa zemljama regiona na planu prevencije, identifikacije žrtava trgovine ljudima i krivičnog gonjenja izvršilaca, MUP Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je inicirala potpisivanje Protokola o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima sa zemljama regiona, tj. sa onim zemljama čiji državljani se u najvećem broju slučajeva pojavljuju kao (potencijalne) žrtve ili izvršioци krivičnog djela „Trgovina ljudima“ na teritoriji Crne Gore. Shodno navedenom, u proteklom periodu potpisani su bilateralni protokoli sa Republikom Kosovo i Republikom Albanijom.	2018. godina Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa Upravom za kadrove realizovala 4 programa edukacija na kojima je prisustvovalo ukupno 168 osoba (zdravstveni radnici, predstavnici DKP-a, predstavnici lokalnih parlamenata, raznih institucija i organizacija. Osim toga Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je organizovala obuke za 101 osobu (predstavnici: Uprave policije, tužilaštva, sudstva, Vojske CG, CSR i NVO. Takođe, 159 službenika Uprave policije je tokom 2018. godine prošlo razne obuke vezano za borbu protiv trgovine ljudima, kao i brojne obuke

⁹¹ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str 78

			Sprovedene su kampanje opisane kod mjere broj 6.1.2. u Ulcinju, Baru, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom, Tivtu, Kotoru, Budvi, Cetinju i Nikšiću. Tokom realizacije pomenute mjere edukovano je oko 250 osoba, prilikom kojih su dijeljeni flajeri i promovisan SOS telefon za žrtve trgovine ljudima. Oснаživanje institucija za multidisciplinarni pristup u oblasti borbe protiv trgovine ljudima - U saradnji sa UZK, Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima realizovala je programe obuka za 139 osoba. Osim toga realizovane su brojne obuke za predstavnike Sudstva i Tužilaštva.					za predstavnike tužilaštva i sudstva. Takođe, sprovedene su kampanje opisane kod mjere broj 6.1.2. u Ulcinju, Baru, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Podgorici, Herceg Novom, Tivtu, Kotoru, Budvi, Cetinju i Nikšiću. Tokom realizacije pomenute mjere edukovano je oko 150 osoba, prilikom kojih su dijeljeni flajeri i promovisan SOS telefon za žrtve trgovine ljudima.	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA /IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
6.3.1. Osnaživanje institucija za multidisciplinarni pristup u oblasti borbe protiv trgovine ljudima	Obuka za predstavnike svih onih institucija koje bi mogle doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima o metodama identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima	Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa Upravom za kadrove realizovala 4 programa edukacija na kojima je prisustvovalo ukupno 168 osoba (zdravstveni radnici, predstavnici DKP-a, predstavnici lokalnih parlamenata, raznih institucija i organizacija.	MUP ⁹²	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima	

⁹² Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima

		Osim toga Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je organizovala obuke za 101 osobu (predstavnici: Uprave policije, tužilaštva, sudstva, Vojske CG, CSR i NVO. Takođe, 159 službenika Uprave policije je tokom 2018. godine prošlo razne obuke vezano za borbu protiv trgovine ljudima, kao i brojne obuke za predstavnike tužilaštva i sudstva.							
6.3.2. Jačanje kapaciteta granične policije	Realizacija kampanje za promociju SOS telefona za žrtve trgovine ljudima	Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa MK⁹³ krajem 2018. godine izradila novi TV spot kojim se promoviše SOS telefon za žrtve trgovine ljudima. Sprovedene su i kampanje "Zaustavimo trgovinu ljudima" koja podrazumijeva emitovanje TV spota "Stop trgovini ljudima", kojim se ujedno promoviše i nacionalna SOS Antitrafiking linija.	MUP ⁹⁴	01. jan	31. dec	R		Redovna budžetska sredstva Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima	

⁹³ Ministarstvo kulture.

⁹⁴ Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima

		Takođe, sprovedene su kampanje opisane kod mjere broj 6.1.2. u Ulcinju i Baru (25.07.2018.) u Beranama (25.09.2018.), u Bijelom Polju (01.10.2018.) u Pljevljima (15.10.2018.), u Podgorici (18.10.2018.) u Herceg Novom (19.10.2018.) u Tivtu i Kotoru (23.10.2018.) u Budvi i Cetinju (30.10.2018.) i u Nikšiću (02.10.2018), prilikom kojih su dijeljeni flajeri i promovisan je SOS telefon za žrtve trgovine ljudima.							
Cilj 6.4. Integrisanje mjera iz Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016- 2020 u lokalne akcione planove opština u kojima živi romska i egipćanska populacija									
INDIKATOR UČINKA 2. Broj donesenih lokalnih strategija/AP; 3. Broj formiranih radnih grupa; 4. Broj predstavnika/ca romskih i egipćanskih nevladinih organizacija uključenih u rad radnih grupa; 5. Broj izrađenih predloga dopune/izrade novog LAP-a, po opštinama; 6. Izvještaj o broju organizovanih okruglih stolova na lokalnom nivou; 7. Broj učesnika/ca okruglog stola, polu i mjestu;									
POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)				VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE			VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		
U okviru ovog cilja realizovaće se mjere, odnosno aktivnosti u cilju inkorporiranja mjera usmjerenih na sprječavanje sklapanja dječijih nedozvoljenih brakova u Lokalnim akcionim planovima				2017. godina Opština Tivat je usvojila drugi po redu Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i			2018. godina Opština Bijelo Polje je donijela LAP za integracija Roma 2018-2022. koji je usvojen na Skupštini		

za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u opštinama u kojima su isti već usvojeni, odnosno, uključivanje mjera kojima se tretira ova oblast u Lokalnim akcionim planovima, koji će tek biti usvojeni. ⁹⁵			Egipćana za period 2017-2021. Skupština Opštine Nikšić je u decembru 2017. usvojila LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Opštini Nikšić 2018-2022.				opštine Bijelo Polje dana 28.12.2018. godine. U Opštini Berane je formirana radna grupa za izrada LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2019-2023. U Opštini Bar je formirana radna grupa za izrada LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana do 2020. godine. U glavnom gradu Podgorica je u toku izrada i priprema za usvajanje novog LAP za unapređenje socijalne inkluzije – razvoja lokalnih usluga socijalne zaštite za period 2019-2023, u okviru kojeg će biti i AP za RE zajednicu.		
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
6.4.1. Izrada lokalnih akcionih planova	Formiranje radnih grupa za analizu potreba LAP-a u opštinama	Opština Tivat je usvojila drugi po redu Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2017-2021.	LS	01. okt	31.dec	R		Redovna budžetska sredstva LS	Nastaviti sa donošenjem LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Lokalnim samoupravama u kojima to nije realizovano.
	Izrada prijedloga dopune LAP-a ili predloga izrade novog LAP-a usklađenog sa Strategijom	Skupština Opštine Nikšić je u decembru 2017. usvojila LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Opštini Nikšić 2018-2022. Opština Bijelo Polje je donijela LAP za integracija Roma 2018-2022. koji je usvojen na							

⁹⁵ Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, str. 81

		Skupštini opštine Bijelo Polje dana 28.12.2018. godine. U Opštini Berane je formirana radna grupa za izrada LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2019-2023. U Opštini Bar je formirana radna grupa za izrada LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana do 2020. godine. U glavnom gradu Podgorica je u toku izrada i priprema za usvajanje novog LAP za unapređenje socijalne inkluzije – razvoja lokalnih usluga socijalne zaštite za period 2019-2023, u okviru kojeg će biti i AP za RE zajednicu.							
6.4.2. Informisanje o mjerama iz Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016- 2020 i pratećeg AP na lokalnom nivou	Organizacija Okruglih stolova u cilju prezentacije mjera iz Strategije i AP na lokalnom nivou sa naglaskom na stanovnike romske i egipćanske populacije	MLJMP je organizovao Okrugle stolove u Nikšiću (11.10.2018.) i Tivtu (26.11.2018.).	MLJMP	01.okt	31.dec	R		Redovna budžetska sredstva MLJMP	

Cilj 6.5. Podizanje svijesti romske i egipćanske populacije o ljudskim pravima i antidiskriminaciji

INDIKATORI UČINKA:

2. Broj pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice koji su pohađali seminare, po polu, uzrastu/starosnoj kategoriji i mjestu stanovanja;
3. Broj održanih seminara, po datumu, mjestu i broju učesnika/ca;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
U ovom djelu posvećujemo posebnu pažnju problemima diskriminacije koja se dešava prema Romima na svim nivoima, a koja je direktno posledica stereotipa i predrasuda koje postoje u odnosu na Rome i Egipćane usled specifičnosti njihove kulture. Krajnji cilj svih ovih mjera jeste smanjenje stepena diskriminacije koji većinska populacija iskazuje u odnosu na Rome i Egipćane. Na osnovu ukupnih rezultata istraživanja⁹⁶ koje je 2015. godine sprovela Agencija za ispitivanje javnog mnjenja "Damar" –napravljeno je rangiranje društvenih grupa prema stepenu diskriminacije, pri čemu rezultati pokazuju da su prema mišljenju građana Crne Gore najviše diskriminirani Romi. Na osnovu istraživanja (CEDEM, 2013) utvrđeno je da preko 22% ispitanika ne želi da Romi žive u njihovoj državi, 31.5% ne žele Rome u vlastitom komšiluku, 32% bi izbegavali da budu sa Romima saradnici na poslu, 43.5% ne želi da mu Romi budu pretpostavljeni na poslu, preko 53% ne žele da im pripadnici romske manjine budu vaspitači djece u školi, gotovo 43% bi izbegavalo da se druži i posjećuje sa Romima. Preko 58% ne bi voljelo da vidi Rome na rukovodećim mjestima u državi dok gotovo 70% ne želi sa pripadnicima romske zajednice srodničke veze putem braka. Kumulativno, preko	2017. godina MLJMP⁹⁷ je organizovalo sedmodnevno zimovanje/ljetovanje u dječijem odmaralištu JU „Lovćen-Bečići“ na Ivanovim koritima, na Cetinju, za 39 (29 M, 10Ž) učenika/učenica VII, VIII i IX razreda iz nekoliko OŠ u okviru kojih su organizovane edukacije o ljudskim pravima i antidiskriminaciji. Predstavnici MLJMP su, u saradnji sa Osnovnim školama, realizovali motivacione časove/edukacije učenika/učenica i roditelja u OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, OŠ „Oktoih“, OŠ „Vladimir Nazor“, OŠ „Marko Miljanov“, OŠ „21 Maj“, OŠ „Savo Pejanović“, OŠ „Vuk Karadžić“, OŠ „Branko Božović“ u Podgorici, kao i u OŠ Pavle Žižić u „Bijelom Polju“ i OŠ „Vuk Karadžić“ u Beranama. U okviru ovih časova razgovarano je i o ljudskim pravima i antidiskriminaciji.	2018. godina MLJMP je organizovao edukacije za mlade pripadnike /ce romske i egipćanske populacije za osnaživanje za participaciju u političkom životu sa posebnim akcentom na žene u Nikšiću, Podgorici i Tivtu. Na edukacijama je prisustvovalo 60 učesnika/učesnica. MLJMP je tokom 2018. godine započeo ciklus edukacija o mehanizmima zaštite od diskriminacije, od kojeg su 2018. godine realizovane 3 radionice.

⁹⁶ Istraživanje dostupno na web adresi: <http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja>

⁹⁷ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

46% građana Crne Gore iskazuje distancu prema Romima.									
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
6.5.1. Organizovati edukacije za romsku i egipćansku zajednicu o antidiskriminaciji, sa posebnim akcentom na mlade i žene	Organizovati seminare na temu ljudskih prava i antidiskriminacije	MLJMP je organizovao edukacije za mlade pripadnike /ce romske i egipćanske populacije za osnaživanje za participaciju u političkom životu sa posebnim akcentom na žene u Nikšiću, Podgorici i Tivtu. Na edukacijama je prisustvovalo 60 učesnika/učesnica.	MLJMP			R		Budžet MLJMP 2.680,00 €	
6.5.2. Organizovati edukacije za mlade pripadnike /ce romske i egipćanske populacije za osnaživanje za participaciju u političkom životu sa posebnim akcentom na	Organizovati seminare/ radionice za osnaživanje u oblasti političke participacije	Organizovane su edukacije u Nikšiću (11.10.2018.), Podgorici (21.11.2018.) i u Tivtu (26.11.2018.).	MLJMP	01. jan	31. dec	R		Budžet MLJMP 2.140,00 €	

žene									
KULTURA, IDENTITET I INFORMISANJE									
Cilj 7.1. Izgradnja i jačanje romske kulture i romskog identiteta									
INDIKATORI UČINKA: - Izveštaj o sadržaju manifestacija, koji uključuje broj manifestacija, posjetilaca i broj učesnika; - Broj emisija, tema emisija i podaci o gledanosti; - Izveštaj o obilježavanju dana Roma; - Broj organizovanih događaja, kao i izveštaj;									
POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)				VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE			VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		
Romska etnička zajednica posjeduje čitav niz različitih kulturnih karakteristika koje čine njihov jedinstveni identitet. Uprkos tome, u Crnoj Gori, a isto je i u drugim zemljama, u romskoj populaciji nije dovoljno razvijena svijest o vlastitom identitetu, niti postoje organizovani mehanizmi zaštite tog identiteta. Problem je izražen i usljed činjenice da je samoidentifikacija pripadnika romske populacije najčešće definisana negativno, kao suprotnost u odnosu na većinsku populaciju. Usljed ovoga povećava se stepen diskriminacije i stigmatizacije pripadnika romske populacije. Podaci govore da je etnička distanca prema pripadnicima romske populacije veoma izražena i komparativno na mnogo višem nivou u odnosu na pripadnike bilo koje druge etničke zajednice. Na osnovu istraživanja (CEDEM, 2013) utvrđeno je da preko 22% ispitanika ne želi da Romi žive u njihovoj državi, 31.5% ne žele Rome u vlastitom komšiluku, 32% bi izbegavali da budu sa Romima saradnici na poslu, 43.5% ne želi da mu Romi budu				Povodom 8. aprila, svjetskog dana Roma, organizovana je manifestacija u Podgorici Tokom 2018. godine emitovane su 24 TV emisije "Savore" u trajanju od po 25 minuta. Radio emisija "Glas Roma" na radiju CG – 24 emisije u trajanju od po 25 minuta. U susret 8. aprilu – Međunarodnom danu Roma, MLJMP JE organizovalo izvođenje predstave pod nazivom: "Da sam neko ko vlada planetom". Predstava je dva puta izvođena u Centru za kulturu Berane za djecu iz prvih razreda gradskih i prigradskih škola.			CEKUM je u saradnji sa NVO "Demokratski Romski Centar" organizovao dvije manifestacije. Cilj manifestacija je bio očuvanje tradicije i običaja romskog praznika. CEKUM je u saradnji sa NVO "Koračajte sa nama – Phiren amenca" organizovao povodom 5. novembra Svjetskog dana romskog jezika javno predavanje na Pravnom fakultetu u Podgorici, na temu istorije romskog jezika. Povodom 8. aprila, svjetskog dana Roma, organizovana je manifestacija u Podgorici Tokom 2018. godine emitovane su 22 TV emisije "Savore" u trajanju od po 25 minuta.		

pretpostavljeni na poslu, preko 53% ne žele da im pripadnici romske manjine budu vaspitači djece u školi, gotovo 43% bi izbjegavalo da se druži i posjećuje sa Romima. Preko 58% ne bi voljelo da vidi Rome na rukovodećim mjestima u državi dok gotovo 70% ne želi sa pripadnicima romske zajednice srodničke veze putem braka. Kumulativno, preko 46% građana Crne Gore iskazuje distancu prema Romima.			Fond ⁹⁸ je 2017. godine dva puta raspisao javni konkurs za raspodjelu sredstava Fonda projektima značajnim za očuvanje i zaštitu manjinskih posebnosti. U prvoj raspodjeli sredstava u 2017. godini podržano je 14 (četnaest) projekata koji se odnose na romsku nacionalnu zajednicu (11,38%), sa iznosom od 68.000,00€ (10%). U drugoj raspodjeli podržano je 7 (sedam) projekata koji se odnose na romsku nacionalnu zajednicu (10,45%), sa iznosom od € 29.400,00 (10,04%).					Radio emisija “Glas Roma” na radiju CG – 22 emisije u trajanju od po 25 minuta. Informativni program na RTCG je tokom 2018. godine uključivao priloge na romskom jeziku za Dnevnik, u trajanju 1-1,5 minuta standardnog priloga i za jutarnji program u trajanju do 3 minuta u zavisnosti od važnosti informacije.	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
7.1.1. Manifestacije posvećene romskoj kulturi i identitetu		Povodom 8. aprila, svjetskog dana Roma, organizovana je manifestacija u Podgorici.	RS	01. jan	31.dec	R		Utrošena finansijska sredstva su prikazana u narativnom izvještaju. projekat podržan od strane Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava CG.	
7.1.2. Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom	Snimanje i emitovanje serijala	Tokom 2018. godine emitovane su 22 TV emisije “Savore” u trajanju od po 25 minuta.	JS	01. jan	31. dec	R		Redovna sredstva	

⁹⁸ Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore

servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu		Informativni program na RTCG je tokom 2018. godine uključivao priloge na romskom jeziku za Dnevnik, u trajanju 1-1,5 minuta standardnog priloga i za jutarnji program u trajanju do 3 minuta u zavisnosti od važnosti informacije.							
7.1.3. Manifestacija posvećena romskoj kulturi, afirmacija romske populacije u oblasti kulture	Đurđevdanski dani kulture, zanatstva i tradicije Roma	CEKUM je u saradnji sa NVO "Demokratski Romski Centar" organizovao dvije manifestacije. Cilj manifestacija je bio očuvanje tradicije i običaja romskog praznika. Veliki broj posjetilaca tržnog centra „Sity mail“ zaustavilo se i odgledalo program koji je sadržio: folklorno izvođenje, recitacije, izložbu zanatskih radova i degustaciju romskih specijaliteta.D Drugi projekat je „Simboli Roma“ koji je 2018. godine počeo relazicaiju na cijeloj teritoriji Crne Gore. sastoji se od istraživačkog dijela koji treba da definiše mnogo nedoumica koje Romi imaju u dijelu očuvanja svog kulturnog identiteta.	CEKUM	01.jan	31. dec	R		Finansijska sredstva: 750.00 EUR	

		Istraživanje obuhvata sve opštine u Crnoj Gori. Cilj projekta je: Podizanjem svijesti o značenjima i vrijednosti kulturnih simbola Roma u Crnoj Gori .							
7.1.4. Ukazivanje na romsku kulturu i identitet	Obilježavanje 8. aprila, Međunarodnog dana Roma	CEKUM ⁹⁹ je u saradnji sa NVO "Koračajte sa nama – Phiren amenca" organizovao povodom 5. novembra Svjetskog dana romskog jezika javno predavanje na Pravnom fakultetu u Podgorici, na temu istorije romskog jezika. Ono što je dobar indikator kada je riječ o ovom događaju jeste da je pored pripadnika romske manjinske nacionalne zajednice u sali bio velik broj neromske populacije koje jeanimalo predavanje.	CEKUM	01.april	30.jun	R			
7.1.5. Očuvanje kulturne baštine, multikulturalizma	Romski KUD, prezentacija i karakteristike nošnji u Crnoj Gori	Centru za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore pomogao prezentaciju Romskog KUD-a prilikom njihovog učešćana obilježavanju Svjetskog dana Roma u saradnji sa NVO	CEKUM	01.jan	31.dec	R		Utrošena finansijska sredstva: 700.00 EUR	

⁹⁹ Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore

		“Udruženje Roma Crne Gore” radi što bolje prezentacije romske muzike i folklornog stvaralaštva. Manifestacija je održana u Podgorici i zabilježila je veliki broj gledalaca.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Cilj 7.2. Posebne mjere unapređivanja izdavaštva i mjere usmjerene na značaj romskog jezika

INDIKATORI UČINKA:

- Broj prevedenih i zdatih naslova;
- Broj izdatih knjiga, broj prevedene literature; Broj štampanih primjeraka časopisa KOD;

POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)	VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE	VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE
Vidjeti polazne vrijednosti u sklopu cilja 7.1.	CEKUM je prethodnih godina izdao 3 (tri) knjige na Romskom jeziku, dok tokom 2017. godine, i pored svih nastojanja, nije bilo zainteresovanih Roma koji pišu na romskom ili crnogorskom jeziku.	2018. godina U 2018. godini su izašla dva broja časopisa za kulturu, književnost i nauku „Kod“, u izdanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. Oba broja su štampana u tiražu 300 primjeraka. KOD se distribuirao u Crnoj Gori i inostranstvu. MLJMP je finansiralo štampanje ukupno 900 informativnih flajera na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku o vidovima zaštite od trgovine ljudima i nasilja u porodici, koji su tokom pomenutih kampanja i edukacija dijeljeni građanima. Knjiga romskog autora, na Romskom jeziku, nije izdata 2018. godine iz razloga što CEKUM i pored svih nastojanja i saradnje sa Romskim savjetom i NVO nije uspio da nađe Roma koji

								piše na Romskom jeziku ili na Crnogorskom uz namjeru da se ista prevede.	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
7.2.1. Prevođenje literature na romski jezik	Priprema i izdavanje literature	MLJMP je finansiralo štampanje ukupno 900 informativnih flajera na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku o vidovima zaštite od trgovine ljudima i nasilja u porodici, koji su tokom pomenutih kampanja i edukacija dijeljeni građanima.	MLJMP	01.jan	31.dec	D			Nastaviti sa izdavanjem/prevođenjem literature na romski jezik.
7.2.2. Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku	Priprema i emitovanje emisije	Radio emisija "Glas Roma" na radiju CG – 22 emisije u trajanju od po 25 minuta.	JSRR	01.jan	31.dec	R			
7.2.3. Izdavanje/ prevođenje literature na romski jezik	Priprema i izdavanje knjige romskog autora	U 2018. godini su izašla dva broja časopisa za kulturu, književnost i nauku „Kod“, u izdanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. U oba broja je posvećena pažnja Romskoj kulturi i identitetu.	CEKUM	01.jan	31.dec	D	Knjiga romskog autora, na Romskom jeziku, nije izdata 2018. godine iz razloga što CEKUM i pored svih nastojanja i saradnje sa Romskim savjetom i NVO nije uspio da nađe Roma koji piše na Romskom jeziku ili na Crnogorskom uz namjeru da se ista prevede.		Nastaviti sa izdavanjem/prevođenjem literature na romski jezik.
	Priprema i izdavanje časopisa KOD, 2 broja	U broju 13 objavljene su 3 narodne romske priče na Romskom i Crnogorskom				R			

		jeziku. Dok su u KOD-u broj 14 objavljene studije od 20 stranica o običajima kod Roma, Egipćana i čergara vezano za tradiciju svadbarskih običaja. Oba broja su štampana u tiražu 300 komada. KOD se distribuira u Crnoj Gori i inostranstvu.							
Cilj 7.3. Prevencija diskriminacije									
INDIKATORI UČINKA: - Izveštaj o realizovanim kampanjama; - Broj prijavljenih priloga; Nagrađeni prilog; - Izveštaj o realizaciji proizvodnje programskih sadržaja; - Broj finansiranih audiovizuelnih spotova i radio-džinglova; - Broj emitovanih TV spotova i medijskih džinglova;									
POLAZNE VRIJEDNOSTI (Na osnovu statističkih podataka za dvije godine koje prethode usvajanju akcionog plana)			VRIJEDNOST NA KRAJU DRUGE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE				VRIJEDNOST NA KRAJU TREĆE GODINE SPROVOĐENJA STRATEGIJE		
Vidjeti polazne vrijednosti kod cilja 6.5.			2017. godina 05. marta, 2017. godine Povodom Svjetskog dana Roma, 8. aprila, Ministarstvo kulture, u saradnji sa MLJMP organizovalo je svečanost na kojoj je uručena plaketa za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima u 2016.godini na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori". MK ¹⁰⁰ kao realizaciju ove mjere sprovelo je godišnji konkurs za sufinansiranje programskih				2018. godina MLJMP je u Podgorici, Beranama, Tivtu (16.11.2018.) godine organizovalo edukaciju o zabrani diskriminacije, sa naročitim osvrtom na diskriminaciju prema romskoj i egipćanskoj populaciji. Na pomenutim edukacijama je učestvovalo 90 učesnika/ca (56 Ž). U 2018. Godini sufinansirano 12 projekata u lokalnim štampanim medijima i 2 projekta u		

¹⁰⁰ Ministarstvo kulture

			sadržaja u lokalnim štampanim medijima i medijskim naučnim časopisima, gdje se u okviru zadatih tema nalazi i socijalna inkluzija Roma. U okviru konkursa sufinansirano je više odabranih projekata. Posebno je sufinasiran projekat-tematski broj medijskog naučnog časopisa Medijska politika-tema Slovo o Romima - Romsko slovo. Da bi ključna pitanja inkluzije bila predstavljena javnosti MK je u izvještajnom periodu sufinansiralo izradu audiovizuelnih spotova i radio džinglova koji pokazuju napredak i probleme u rješavanju ovog pitanja. Spotove emituje Javni servis i lokalni javni emiteri.					medijskim naučnim časopisima. Ministarstvo kulture sufinansira izradu audiovizuelnih spotova i radio džinglova koji pokazuju napredak i probleme u rješavanju pitanja inkluzije romske i egipćanske populacije u društvo.	
MJERA	AKTIVNOST	INDIKATOR REZULTATA I POSTIGNUTE VRIJEDNOSTI	N.O.	DATUM POČ.	DATUM ZAVR.	S. R.	NOVI ROK REALIZACIJE UZ OBRAZLOŽENJE	SREDSTVA REALIZOVANA/ IZVOR FINANSIRANJA	PREPORUKE
7.3.1. Edukacije o zabrani diskriminacije	Organizacija i realizacija obuka za predstavnike institucija o zabrani diskriminacije	MLJMP¹⁰¹ je u Podgorici (25.10.2018.), u Beranama (14.11.2018.) i Tivtu (16.11.2018.) godine organizovalo edukaciju o zabrani diskriminacije, sa naročitim osvrtom na diskriminaciju prema romskoj i egipćanskoj populaciji. Na pomenutim edukacijama je učestvovalo 90 učesnika/ca (56 Ž).	MLJMP	01.jan	31.dec	R		2.680,00 €	

¹⁰¹ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

7.3.2. Afirmisanje istraživačkog izvještavanja u medijima o procesu socijalne integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo	Konkurs za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima na temu "Socijalna integracija Roma u CG" i uručenje nagrade	Dobitnik u 2018. Godini Budimir Damjanović za tematski broj medijskog naučnog časopisa MEDIJSKA POLITIKA- Istorija, život i položaj Roma"	MK	01.jan	31.dec	R		1.050,00 € nagrada 300,00 € organizovanje svečanosti	
7.3.3. Sufinansiranje proizvodnje programskih sadržaja	Konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u lokalnim štampanim medijima	U 2018. Godini sufinansirano 12 projekata u lokalnim štampanim medijima i 2 projekta u medijskim naučnim časopisima.	MK	01.jan	31.dec	R		Redovna budžetska sredstva MK	
7.3.4. Medijsko predstavljanje ključnih pitanja inkluzije romske i egipćanske populacije u društvo	Finansiranje izrade audio-vizuelnih spotova i radio-džinglova, Emitovanje	Da bi ključna pitanja inkluzije bila predstavljena javnosti Ministarstvo kulture sufinansira izradu audiovizuelnih spotova i radio džinglova koji pokazuju napredak i probleme u rješavanju ovog pitanja. Spotove emituje Javni servis i lokalni javni emiteri. Ova mjera je realizovana za 2018. godinu.	MK	01.jan	31.dec	R		4.600,00 €	

PREPORUKE

- Izvršiti izbor Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja i njihov prijem u radni odnos na budžetu Ministarstva prosvjete;
- Završiti izgradnju 94 stambene jedinice u Beranama kako bi se u potpunosti zatvorila dva kolektivna centra Rudeš I i Rudeš II, s obzirom da su uslovi u istima neadekvatni;
- Izraditi Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike/ce romske i egipćanske populacije;
- Odrediti kvote za upis u srednje škole različitog usmjerenja;
- Nastaviti sa organizovanjem i realizacijom tutorskih časova za učenike romske i egipćanske populacije;
- Nastaviti sa organizovanjem mentorske nastave za učenike romske i egipćanske populacije;
- Nastaviti sa organizovanjem tutorskih časova i mentorskom podrškom za učenike romske i egipćanske populacije;
- Nastaviti sa uključivanjem Saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva u zdravstveni sistem;
- Nastaviti sa uključivanjem Saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja;
- Usvojiti standard zanimanja, standard kvalifikacije i program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije „Sakupljač/Sakupljačica sekundarnih sirovina“;
- Otkloniti prepreka u postupku usaglašavanja programa sa odredbama Zakona o kontroli državne pomoći kako bi se realizovala mjera aktivne politike zapošljavanja “osposobljavanje za rad kod poslodavca”;
- Nastaviti sa donošenjem LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Lokalnim samoupravama u kojima to nije realizovano;
- Nastaviti sa izdavanjem/prevođenjem literature na romski jezik.;

PRILOZI

Tabela br. 1: Srednjoškolci romske i egipćanske populacije školske 2018/19 godine:

Opština	Škola	M	Ž	Broj učenika RE populacije
Bar	JU Srednja stručna škola	5	3	8
Bar	Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola	2	2	4
Bijelo Polje	JU Srednja elektro-ekonomska škola	0	1	1
Bijelo Polje	JU Srednja stručna škola	2	1	3
Budva	Srednja mješovita škola "Danilo Kiš"	2	2	4
Herceg Novi	Srednja mješovita škola "Ivan Goran Kovačić"	9	5	14
Mojkovac	JU Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić"	2	3	5
Nikšić	Prva srednja stručna škola	5	0	5
Nikšić	Srednja ekonomsko - ugostiteljska škola	6	11	17
Nikšić	Srednja stručna škola - Nikšić	0	3	3
Plav	JU SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA "BEĆO BAŠIĆ"	1	0	1
Podgorica	Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović"	2	0	2
Podgorica	Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić"	4	1	5
Podgorica	Srednja građevinsko-geodetska škola "Inž. Marko Radević"	4	0	4
Podgorica	Srednja stručna škola "Ivan Uskoković"	6	3	9
Podgorica	Srednja stručna škola "Spasoje Raspopović"	11	7	18
Podgorica	Stručna medicinska škola	0	1	1
Podgorica	Škola za srednje i više stručno obrazovanje "Sergije Stanić"	5	10	15
Rožaje	Srednja stručna škola	1	0	1
Tivat	Srednja mješovita škola "Mladost"	3	0	3
Tuzi	Medresa "Mehed Fatih"	2	0	2

Ulcinj	J.U. Srednja mješovita škola "Bratstvo-Jedinstvo"	3	9	12
Ukupno		75	62	137

Tabela br. 2.

OSNOVNA ŠKOLA							
BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU UPISALI ŠKOLSKU 2017/18				BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU ZAVRŠILI ŠKOLSKU 2017/18			
RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UCENIKA	RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UCENIKA
1	139	122	261	1	129	115	244
2	146	133	279	2	132	121	253
3	132	116	248	3	102	98	200
4	127	108	235	4	107	93	200
5	109	105	214	5	83	88	171
6	110	106	216	6	78	81	159
7	92	80	172	7	74	68	142
8	59	55	114	8	49	47	96
9	36	48	84	9	33	45	78
Ukupno	950	873	1823	Ukupno	787	756	1543

				U procentima (u odnosu na br upisanih)	83%	87%	85%
SREDNJA ŠKOLA							
BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU UPISALI ŠKOLSKU 2017/18				BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU ZAVRŠILI ŠKOLSKU 2017/18			
RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UCENIKA	RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UCENIKA
prvi s.	38	28	66	prvi s.	22	20	42
drugi s.	29	18	47	drugi s.	23	14	37
treći s.	8	9	17	treći s.	8	7	15
četvrti s.	4	8	12	četvrti s.	4	7	11
Ukupno	79	63	142	Ukupno	57	48	105
				U procentima (u odnosu na br upisanih)	72%	76%	74%